

Nr 153

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område, m. m.; given Stockholms slott den 22 april 1960.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gösta Netzen

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges förslag till provisorisk lösning av vissa problem för livsmedelsindustrien och jordbruket till följd av Sveriges anslutning till Europeiska frihandelssammanslutningen. Förslagen grundas på vissa av statens jordbruksnämnd efter överläggningar med företrädare för berörda livsmedelsindustrier och jordbrukets förhandlingsdelegation gjorda framställningar.

Enligt förslagen skall tillverkarna av choklad- och konfektyrvaror, wafers, biscuits, färdiglagad senap, såser, soppor och fiskkonserver från och med den 1 juli 1960 för produktionen av nämnda varor få tillgång till de viktiga jordbruksråvarorna till världsmarknadspriser. Den härför erforderliga utjämningen föreslås för jordbrukets del skola genomföras kollektivt genom jordbrukets regleringsföreningar, vilka därefter av statsmedel erhåller täckning för kostnaderna för utjämningen. Erforderliga medel — 25 miljoner kronor — skall anvisas över anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

I anslutning härtill behandlas vissa åtgärder i vad angår skatt och tull av chefen för finansdepartementet i en särskild proposition.

I fråga om jordbruksregleringsvarorna föreslås bland annat, att nu utgående införselavgifter på fettsyror m. m. — utom det i införselavgiften för stearin ingående manufaktureringsskyddet — slopas och ersättes med en regleringsavgift.

Det förutsättes ankomma på jordbruksnämnden att på såväl livsmedels-

industriens som jordbrukets område noggrant följa utvecklingen, sedan EFTA-konventionen trätt i kraft, och att, när viss tids erfarenhet av konventionens verkningar vunnits, efter överläggningar med berörda parter framlägga förslag till eventuella ytterligare åtgärder.

I propositionen föreslås vidare, att vid skördeskador 4-procentregeln i modifierad form skall tillämpas för 1960 års skörd och att majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar, vägande per styck högst 1 kilogram netto, samt lusern- och hömjöl från och med den 1 juli 1960 skall överföras till jordbruksregleringen. Därjämte framlägges bland annat förslag beträffande användningen av införsel- och regleringsavgiftsmedlen på jordbrukets område under regleringsåret 1960/61.

Slutligen behandlas frågan om anpassning av import- och exportförordningarna på jordbrukets och fiskets områden till den nya tulltaxeförordning, varom proposition nyligen förelagts riksdagen.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 april 1960.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Netzén, frågan om *vissa åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område, m. m.* samt anför därvid.

I årets statsverksproposition (IX ht, p. 29) har jag anmält min avsikt att i senare sammanhang återkomma till dels frågan om den närmare beräkningen samt användningen av de medel, som influtit eller under innevarande och nästkommande regleringsår inflyter genom upptagande av införselavgifter på jordbrukets område, dels frågan om användningen under nästa regleringsår av de medel, som inflyter genom upptagande av interna regleringsavgifter på jordbrukets område, dels spörsmålet om statligt stöd för förluster genom skörde-skador på 1960 års skörd.

I en den 2 april 1960 dagtecknad skrivelse har *statens jordbruksnämnd* framlagt förslag till lösning av vissa problem för livsmedelsindustrien till följd av Sveriges anslutning till Europeiska frihandelssammanslutningen. Förslaget har behandlats i *jordbruksnämndens råd*. Över förslaget har vidare, efter remiss, yttrande avgivits av *kommerskollegium*, som handlagt ärendet i den till kollegium knutna särskilda *delegationen för frihandelsfrågor*. I ärendet har *Sveriges grossistförbund* inkommit med den 5 och 8 april 1960 dagtecknade skrifter.

Vidare har *jordbruksnämnden* i en den 5 april 1960 dagtecknad skrivelse framlagt förslag i vissa frågor rörande den fortsatta jordbruksregleringen m. m. samt i promemoria den 21 april 1960 förslag om anpassning till ny tulltaxeförordning.

I detta sammanhang torde även få anmälas en av *jordbruksnämnden* den 6 oktober 1959 gjord framställning om att överföra vissa varor till jordbruksregleringen. Över framställningen har, efter remiss, yttranden avgivits av *kommerskollegium* och *generaltullstyrelsen*.

Likaså torde här till behandling få upptagas en av *veterinärstyrelsen* i skrivelse den 26 augusti 1959 gjord framställning om anslag till kontroll å uppvärmning av mjölk och grädde m. m. samt i anslutning härtill inkomna skrivelser från 1954 års *mjölkkommitté* och *jordbruksanslagsutredningen*.

Jordbruksnämndens förslag till lösning av vissa problem för livsmedels- industrien till följd av Sveriges anslutning till Europeiska frihandelssammanslutningen

Jordbruksnämnden erinrar inledningsvis i sin skrivelse den 2 april 1960 om att det till följd av den gränsdragning mellan jordbruksvaror och industrivaror, som överenskommits i konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA-konventionen), uppkommer speciella problem för vissa svenska livsmedelsindustrier, vilkas produkter enligt gränsdragningen blir industrivaror och alltså får sitt nuvarande tullskydd successivt avvecklat. Nämnden hänvisar därvid till att i propositionen 1960: 25 angående godkännande av Sveriges anslutning till konventionen (s. 55—57) de närmast aktuella frågeställningarna i korthet redovisats, samt anmäler, att de i nämnda proposition omförmälda överläggningarna i ämnet mellan jordbruksnämnden och företrädare för den berörda livsmedelsindustrien nu avslutats. I anslutning härtill redovisar nämnden i det följande resultatet av ifrågavarande överläggningar och framlägger förslag till lösning av de närmast aktuella problemen.

Jordbruksnämnden upplyser, att som centralt kontaktorgan med nämnden i hithörande frågor har för industriens del fungerat dels en av Sveriges industriförbund särskilt tillsatt fyramannakommitté, dels Sveriges kemiska industrikontors livsmedelssektion. I överläggningarna har ävenledes deltagit representanter för Sveriges lantbruksförbund, Svensk industriförening, Svenska choklad- och konfektyrfabrikantföreningen u. p. a., Svenska kexfabrikantföreningen u. p. a., Svenska sockerfabriks aktiebolaget, Sveriges bageriödkareförening, Sveriges konditorförening, Svenska bryggareföreningen, Sveriges vattenfabrikanters riksförbund samt Kemisk-tekniska och livsmedelsfabrikanters förening (KeLiFa).

I samband med överläggningarna och utarbetandet av förslagen har jordbruksnämnden vidare tagit del av de synpunkter, som framförts dels i en av statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet den 14 december 1959 till nämnden remitterad skrivelse från KeLiFa beträffande fiskkonservindustriens problem, dels i ett flertal från olika branschorganisationer och enskilda företag direkt till nämnden inkomna skrifter, vilka i avskrift fogats till nämndens skrivelse. Vidare upplyser jordbruksnämnden, att den vid utarbetandet av de i det följande redovisade förslagen samrått med kontrollstyrelsen i skattetekniska frågor och med generaltullstyrelsen i tulltekniska frågor.

Jordbruksnämnden erinrar därefter om att den svenska livsmedelsindustriens här berörda problem i främsta rummet härledes från den högprislinje för jordbruksvaror, som tillämpas i den svenska jordbruksregleringen. Till följd av denna högprislinje får de livsmedelsindustrier, som använder

jordbruksprodukter som råvaror, vid sin tillverkning erlægga ett högre pris för dylika råvaror än motsvarande industrier i länder, som tillämpar en mer eller mindre utpräglad lågprislinje (t. ex. Storbritannien). F. n. utjämnas detta handikapp i stort sett genom de tullar, som utgår på de ifrågavarande industriernas färdigprodukter. I och med att dessa tullar avvecklas, kan emellertid betydande svårigheter i konkurrenshänseende uppkomma för vissa svenska livsmedelsindustrier och därmed även svårigheter för avsättningen av svenska jordbruksprodukter. Krav har därför från såväl industriens som jordbrukets sida rests på att de berörda livsmedelsindustrierna i en eller annan form skall få tillgång till sina råvaror till »världsmarknadspris».

Till de livsmedelsindustriprodukter, för vilka de angivna problemen uppkommer hör, anför jordbruksnämnden, uppenbarligen chokladvaror och andra konfektyrer, käk och wafers, maltdrycker och söta läskedrycker, konserverade soppor, såser och färdiglagad senap samt vissa fiskkonserver. Även vissa av bageri- och konditorinäringens produkter kommer enligt nämnden utan tvivel att bli berörda. I vilken utsträckning så blir fallet kan dock f. n. icke med säkerhet bedömas, då verkningarna av gränsdragningen mellan industrivaror och jordbruksvaror på detta område ännu icke låter sig överblickas.

Jordbruksnämnden erinrar vidare om att likartade problem uppkommer för några jordbruksreglerade produkter, i främsta rummet äggalbumin, fett-syror, glass, glasspulver och puddingpulver samt dextrin och vissa andra stärkelseprodukter. Nämnden anmäler sin avsikt att i annat sammanhang återkomma till de härmed sammanhängande problemen. I fråga om de råvaruproblem, som till följd av fiskprisregleringen uppkommer för vissa fiskkonserver samt för djupfrysta fiskfiléer, erinrar nämnden, att den behandlat dessa frågor i skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 februari 1960 angående reglering av priserna på fisk under budgetåret 1960/61 m. m. (prop. 1960: 82).

A. Problemets omfattning

Beträffande omfattningen av det problem, som beräknas uppstå för livsmedelsindustrien i samband med Sveriges anslutning till EFTA-konventionen, anför jordbruksnämnden följande.

1. Inhemsk produktion av berörda produkter

Värdet av produktionen i Sverige (exklusive produktskatter) år 1957 av viktigare livsmedelsprodukter, som enligt EFTA-konventionen har klassificerats som industrivaror, utgjorde enligt den officiella industristatistiken (vilken endast omfattar produktionen vid företag med minst 5 anställda) följande (milj. kr.)

Choklad och konfektyrer	233
Käk och wafers	32
Söta läskedrycker.....	105
Maltdrycker	140
Fiskkonserver	75
Såser, soppor och senap	46
	<hr/>
	Summa 631

Vad beträffar bageri- och konditorivaror har Sveriges bageriidkareförening beräknat det årliga produktionsvärdet av de produkter, som kan tänkas bli klassificerade helt eller delvis som industrivaror, till följande belopp (milj. kr.).

Skorpor	45
Wienerbröd	67
Pepparkakor	25
Konditorivaror (tårtor, bakelser, sockerkakor, småbröd m. m.)	280
	<hr/>
	Summa 417

2. Förbrukning av jordbruksråvaror

De berörda industriernas förbrukning av jordbruksreglerade råvaror uppgick år 1957 i runda tal till följande kvantiteter (ton).

Socker	45 000
Glykos	5 500
Fettvaror	5 000
Mjök (kondens- och torrmjök).....	6 500
Mjöl	7 100
Malt	30 000
Övrigt (smör, ägg, kött, stärkelse, grädd)	1 800

För mera detaljerade uppgifter hänvisar jordbruksnämnden till särskilda tabblår, vilka såsom *bilaga 1* torde få fogas till detta protokoll.

Bageri- och konditorinäringens råvaruförbrukning för tillverkning av nyss angivna produkter har beräknats till ca 35 000 ton mjöl, 19 000 ton fettvaror och 17 000 ton socker per år.

3. Råvarufördyring till följd av jordbruksregleringen

I särskilda tabblår, vilka såsom *bilaga 2* torde få fogas till detta protokoll, redovisar jordbruksnämnden den till följd av jordbruksregleringen uppkomna råvarufördyringen för de berörda industribranschernas viktigare produkter. Som mått på skillnaden i råvarupriser för svensk industri och motsvarande »världsmarknadspris» har använts den 1 januari 1960 utgående införselavgifter jämte, i förekommande fall, kompensationsavgifter eller regleringsavgifter för fett samt sockerskatt. Siffrorna grundar sig på detaljkalkyler uppgjorda av vissa representativa industriföretag. Fördyringen uttryckt i procent av färdigproduktpriset för de olika branscherna sammanfattas av nämnden sålunda.

Chokladvaror	3,0 — 10,4
Sockerkonfektyrer	3,9 — 15,7
Käx och wafers	6,1 — 19,6
Söta läskedrycker	12,8
Maltdrycker	2,8 — 4,0
Senap	4,8
Majonnäs	20,0
Tomatketchup	5,8
Soppor	7,0 — 8,7

Råvarufördyringen för bageri- och konditorivaror synes, anför nämnden, genomsnittligt ligga vid omkring 10 procent av färdigproduktens pris.

4. Utjämningskostnader

I den vid detta protokoll fogade bilaga 1 redovisas den av jordbruksnämnden beräknade storleken av de belopp, som erfordras för att olika industribranschens kostnader för jordbruksreglerade råvaror skall utjämnas till »världsmarknadspris». Siffrorna har nämnden erhållit genom att multiplicera förbrukade råvarukvantiteter med utgående avgifter och skatter vid import. Utjämningskostnaderna för viktigare branscher, baserade på en produktion av 1957 års storlek, blir enligt detta beräkningssätt följande (milj. kr.).

Choklad och konfektyrer	16,4
Käx och wafers	3,8
Läskedrycker och maltdrycker	12,4
Soppor, såser och senap	3,5
Fiskkonserver	2,1
	<hr/>
	Summa 38,2

De angivna beloppen är enligt jordbruksnämnden att betrakta som »bruttokostnader», d. v. s. hänsyn har icke tagits till det faktum, att redan vid nu gällande system skillnaden mellan inhemskt råvarupris och »världsmarknadspris» i vissa fall utjämnas.

För de förut angivna bageri- och konditorivarorna har, upplyser jordbruksnämnden, utjämningskostnaderna av bageriödkareföreningen angivits till ca 37 milj. kr., varav mjöl svarar för ca 8 milj. kr., fettvaror för ca 20 milj. kr. och socker för ca 9 milj. kr.

Ser man på de olika råvarornas andel av utjämningskostnaderna får man enligt jordbruksnämndens beräkningar följande bild (milj. kr.).

Socker	19,5
Glykos	2,3
Fettvaror	4,5
Mjöl	1,7
Mjölk	4,6
Malt	4,0
Övriga	1,6
	<hr/>
	Summa 38,2

Sockret svarar som synes värdemässigt för drygt hälften av råvarufördyringen.

B. Jordbruksnämndens förslag till lösning

1. Allmänna synpunkter

Jordbruksnämnden anför, att det vid ett övervägande av möjligheterna att tillmötesgå de krav, som framställts om att livsmedelsindustrien skall få tillgång till inhemska råvaror till »världsmarknadspris», i första hand gäller att taga ställning till frågan om storleken av den erforderliga prisutjämnningen, till frågan om det lämpligaste systemet för ett prisutjämningsförfarande och den tekniska utformningen av ett sådant system ävensom till frågan om finansieringen av kostnaderna för en prisutjämnning.

Det synes emellertid jordbruksnämnden icke nu möjligt eller ens önskvärt att varaktigt lösa frågan om livsmedelsindustriens råvaruutjämnning. Verkingarna av frihandelsöverenskommelsen för berörda industrier måste enligt nämndens mening ännu på de flesta områden betraktas som mycket ovissa. Särskilt gäller detta bageri- och konditorinäringen samt bryggeri- och läskedrycksindustrien. Det är vidare ovisst, hur övriga medlemsländer i frihandelsammanslutningen avser att lösa motsvarande problem. Då dessutom hela frågan torde komma i ett helt annat läge, därest ett av huvudsyftena med EFTA-konventionens upprättande nås, nämligen en närmare anknytning till sexmaktsunionen, har nämnden tills vidare icke velat föreslå annat än en provisorisk lösning av det föreliggande problemkomplexet. När mera erfarenheter vunnits av EFTA-konventionens verkningar och större klarhet föreligger rörande möjligheterna till ett närmare samarbete med EEC, förutsätter nämnden, att hela frågan om livsmedelsindustriens problem får tagas upp till omprövning i ljuset av då föreliggande fakta.

Skillnaden mellan inhemskt pris och världsmarknadspris

Vad först gäller storleken av en sådan prisutjämnning, som här avses, bör denna enligt jordbruksnämnden, bl. a. med hänsyn till EFTA-konventionens innehåll, icke bestämmas till högre belopp än som motsvarar råvarornas fördyring till följd av den svenska jordbruksregleringen. Som mätare på denna fördyring torde enligt nämnden med hänsyn till grunderna för jordbruksregleringen — såsom redan skett i de förut återgivna beräkningarna — lämpligen kunna användas den för vederbörande varuslag gällande införselavgiften (jänte i förekommande fall kompensationsavgift eller regleringsavgift för fettvaror samt sockerskatt). Om man väljer en lösning, som innebär, att dylika avgifter slopas (t. ex. en allmän lågprislinje) skulle prisnedsättningen i princip automatiskt bli lika med sagda belopp. Anledning synes å andra sidan icke heller föreligga att, i fall annat prisutjämnningssystem väljes vid ett bortfall av motsvarande tullskydd, överväga en prisnedsättning med lägre belopp än som motsvarar den faktiska avgifts-(och skatte-)belastningen på använd råvara. Vid prisutjämnning enligt den metod, som nämnden föreslår i det följande, bör utjämningsbeloppets storlek lämpligen för

varje månad eller annan utjämningsperiod kunna avpassas efter de avgiftsatser, som gäller vid periodens ingång.

Olika typer av utjämningsystem

Jordbruksnämnden övergår därefter till att redogöra för olika typer av utjämningsystem och lämnar först följande definitioner av olika använda begrepp.

I den följande redogörelsen för olika utjämningsystem användes uttrycket *lågprislinje* för att beteckna ett system, där jordbruksråvarorna (samtliga eller vissa av dem) erhålles till »världsmarknadspris». Med *allmän lågprislinje* avses ett lågprissystem, som genomgående tillämpas såväl för livsmedelsindustrien som för konsumenterna i övrigt, vare sig ett dylikt är *totalt*, d. v. s. omfattar alla eller så gott som alla jordbruksvaror eller endast är *partiellt*, d. v. s. omfattar endast en eller ett fåtal jordbruksvaror (t. ex. socker), medan för de övriga en högprislinje tillämpas. Med *industriell lågprislinje* åsyftas ett system, genom vilket endast livsmedelsindustrien eller en begränsad del av denna får tillgång till jordbruksråvarorna till »världsmarknadspris», under det att man för förbrukningen i övrigt tillämpar en högre prisnivå.

När det gäller att finna ett ur administrativ synpunkt lätthanterligt system, är det, anför jordbruksnämnden, helt naturligt, att frågan om en övergång från nuvarande högprislinje för jordbruksvaror till någon form av *allmän lågprislinje* för samtliga de jordbruksprodukter, som användes som råvara av ifrågavarande industrier, först kommer i blickpunkten. Även om en övergång till en dylik lågprislinje skulle innebära en ur internationell och administrativ synpunkt god lösning, när det gäller att tillgodose livsmedelsindustriens kompensationskrav, kan man enligt nämndens mening emellertid icke bortse från att en allmän lågprislinje i sin tur skulle skapa andra problem. Ett av dessa skulle bli att bestämma storleken av det inkomstbortfall, som en övergång till en allmän lågprislinje skulle medföra för det svenska jordbruket. Det skulle här självfallet komma att under alla förhållanden röra sig om mycket stora belopp. En ersättning till jordbruket för konstaterat inkomstbortfall skulle, anför nämnden, uppenbarligen ställa statsmakterna inför betydande finansieringsproblem. Övergången till lågprislinje skulle för övrigt innebära en så radikal omläggning av den nuvarande jordbruksregleringen, att den helt naturligt måste föregås av ingående undersökningar och förhandlingar med jordbrukets representanter.

Jordbruksnämnden anför i detta sammanhang, att jordbrukets förhandlingsdelegation vid den kontakt, som nämnden i denna fråga haft med delegationen, bestämt framhållit, att en omläggning av jordbruksregleringen till lågprislinje enligt delegationens mening måste motiveras av andra och långt starkare skäl än lösandet av nu föreliggande problem. Nämnden har därför ansett sig i detta sammanhang icke vidare böra ingå på frågan om övergång till en total allmän lågprislinje.

Jordbruksnämnden upplyser, att den till övervägande även upptagit ett

alternativ, innebärande övergång till en *partiell allmän lågprislinje*. I främsta rummet har därvid åsyftats socker, som i detta sammanhang är den viktigaste jordbruksråvaran, samt eventuellt någon annan råvara (t. ex. glykos). Mot detta alternativ, som självfallet innebär betydligt lägre finansieringskostnader än en total allmän lågprislinje, kan emellertid, framhåller nämnden, ehuru med mindre styrka, anföras i stort sett samma skäl, som mot en total allmän lågprislinje. Detta alternativ skulle vidare lämna kompensationsproblemen olösta för andra än de nu berörda råvarorna. Även detta alternativ har nämnden därför nu låtit förfalla.

Sedan frågan om övergång till någon form av allmän lågprislinje sålunda avförts, har jordbruksnämnden av övriga tänkbara alternativ för lösning av föreliggande problem funnit en *industriell lågprislinje* ligga närmast till hands. En sådan kan antingen utsträckas att gälla all livsmedelsindustri eller begränsas till produktionen av de varor, som enligt EFTA-konventionen hänförts till industrivaror. I det förra fallet blir, konstaterar nämnden, finansieringsproblemen fortfarande av relativt betydande omfattning, medan det senare alternativet medför större kontrollproblem med hänsyn till de många företagen med ur denna synpunkt »blandad» produktion (d. v. s. såväl jordbruksvaror som industrivaror). Med hänsyn till att nämnden nu endast åsyftat en provisorisk lösning av problemet, har nämnden ändå stannat vid det sistnämnda alternativet, eftersom detta medför de minst ingripande omläggningarna av nu tillämpade regleringar och vidare i stort sett kan finansieras med en kompensatorisk varubeskattning. Denna ståndpunkt hindrar självfallet icke, framhåller nämnden, att när frågan skall omprövas och ges en varaktig lösning, de nu av olika skäl avfärdade lösningarna ånyo bör tagas under övervägande. Innebörden av det av nämnden föreslagna provisoriska systemet är, att de därav berörda livsmedelsindustrierna för tillverkning av sådana färdigprodukter, som enligt EFTA-konventionen klassificerats som industrivaror, får tillgång till jordbruksråvaror till »världsmarknadspris».

Jordbruksnämnden lämnar därefter en kortfattad redogörelse för hur en pristjämnning, som bygger på principen partiell industriell lågprislinje, tekniskt sett lämpligen skulle kunna utformas. Nämnden anknuter därvid för några av de berörda industriprodukterna till den kontrollverksamhet, som i samband med uppbörden av varuskatt handhaves av kontrollstyrelsen, och beträffande andra varuslag till den löpande reglerings- och kontrollverksamhet, som utövas av nämnden.

De företag, vilkas färdigprodukter är, eller enligt vad i det följande föreslås, kommer att bli belagda med varuskatt (choklad och konfektyrer, käk och wafers), skulle i samband med den deklaration de enligt skattebestämmelserna har att avge till kontrollstyrelsen även redovisa sin förbrukning av jordbruksråvaror för tillverkning av skattebelagda färdigprodukter. På grundval av förbrukningsuppgifterna skulle företagen enligt fastställda regler tillgodoföras belopp, motsvarande de införelavgifter (samt eventuellt andra avgifter eller skatter), som vid import belastar de i färdigprodukten använda kvantiteterna jordbruksråvaror.

Vad beträffar sådana färdigprodukter, som icke är eller icke avses skola bli skattebelagda (bl. a. såser och soppor samt fiskkonserver), skulle företagen till jordbruksnämnden få redovisa sin förbrukning av jordbruksråvaror och erhålla bidrag för täckande av råvarufördyringen i huvudsaklig överensstämmelse med de regler, som f. n. tillämpas på fettvaruområdet, när det gäller att tillhandahålla den kemisk-tekniska industrien fettvaror till »världsmarknadspris».

Till frågorna om finansieringen av här skisserade prisutjämningsförfarande och om gränsskyddet för den berörda industriproduktionen återkommer jordbruksnämnden längre fram i sin skrivelse.

Omfattningen av nu aktuell prisutjämnning

Enligt EFTA-konventionen är som ett minimikrav förutsatt en avveckling inom loppet av tio år av nu utgående tullar för industrivaror. En första 20-procentig nedtrappning av tullskyddet skall ske den 1 juli 1960. Jordbruksnämnden framhåller, att det givetvis kan ifrågasättas, om redan denna första tullnedsättning för samtliga i förevarande sammanhang berörda industribranscher kommer att innebära så väsentligt försämrade konkurrensvillkor, att ett genomförande i full utsträckning av det föreslagna utjämningsystemet kan anses nödvändigt redan fr. o. m. den 1 juli 1960. Ett sådant system för utjämnningen av livsmedelsindustriens råvarukostnader skulle därför kunna övervägas, att utjämnningen genomföres endast successivt i samma mån som tullskyddet avvecklas eller alternativt att man över huvud taget icke vidtager några utjämningsåtgärder redan i samband med den första tullsänkningen. Vad beträffar en successiv råvaruutjämnning har nämnden emellertid redan med hänsyn till det uppenbara ekonomiska intresset för de berörda industrierna att på en gång erhålla en lösning av råvaruproblemet och till de betydande tekniska svårigheter, som skulle vara förknippade med en successivt stigande råvarukompensation, funnit övervägande skäl tala för att prisutjämnningen för jordbruksråvarorna — med visst undantag beträffande fiskkonserver — redan från början lämnas i full utsträckning. Vad härefter beträffar frågan, huruvida utjämnning över huvud taget är påkallad redan den 1 juli 1960 har nämnden bedömt situationen något olika för de berörda industribranscherna.

När det gäller produktionen av *chokladvaror och sockerkonfektyrer samt kex och wafers ävensom färdiglagad senap, såser och konserverade soppor* synes enligt jordbruksnämndens bedömning behovet av en råvaruprisutjämnning inträda redan i och med att den första tullavtrappningen äger rum. Utan en prisnedsättning på jordbruksråvarorna skulle denna produktion vid EFTA-konventionens genomförande till följd av den svenska jordbruksregleringen enligt nämnden uppenbarligen få vidkännas en stark försämring i konkurrensläget mot övriga i frihandelssammanslutningen deltagande länder i den mån de tillämpar en lågprislinje, och som en följd härav skulle även allvarliga risker uppstå för en försämrad avsättning till de berörda livsmedelsindustrierna av det svenska jordbrukets produkter. Näm-

den förordar på anförda skäl, att de här ifrågavarande industrierna redan fr. o. m. EFTA-konventionens ikraftträdande den 1 juli 1960 tillförsäkras en fullt genomförd utjämning av den av jordbruksregleringen föranledda fördyringen av deras råvaror. Samtidigt skulle då även behovet av tullskydd, till den del detta motsvarar en av jordbruksregleringen förorsakad råvarufördyring bortfalla. Nämnden föreslår sålunda, att tullskyddet för de här ifrågavarande produkterna till nyss angiven del avskaffas i ett sammanhang från ingången av juli 1960 och att en dylik tullreduktion genomföres jämväl mot länderna utanför Europeiska frihandelssammanslutningen.

Såvitt avser *fiskkonserver* har jordbruksnämnden för den viktigaste råvaran, fisken, icke ifrågasatt någon lösning på en gång av de till följd av den svenska fiskprisregleringen uppkommande problemen. Jordbruksråvarorna — bortsett från oljan till sardiner o. d., vilken redan nu, inom ramen för fettvaruregleringen, tillhandahålles industrien till »världsmarknadspris» — spelar för fiskkonserverindustrien en relativt obetydlig roll. Med hänsyn till anförda omständigheter är det enligt nämndens mening icke motiverat att för fiskkonserverna redan vid EFTA-konventionens ikraftträdande den 1 juli 1960 genomföra en tullsänkning motsvarande hela råvarufördyringen till följd av de inhemska prisregleringarna. Tillräcklig anledning synes därför icke heller föreligga att från början lämna denna industri full kompensation även för andra jordbruksråvaror än olja. Nämnden anser sig emellertid lämpligen böra bemyndigas att för dylika råvaror — främst socker och mjölk — lämna kompensation i den omfattning, som med hänsyn till omständigheterna kan befinnas skälig.

Vad beträffar *läskedrycker* erinrar jordbruksnämnden om att nuvarande tull från svensk sida i EFTA-sammanhang anmälts som finanstull och därför icke — i varje fall såvitt f. n. kan bedömas — behöver avvecklas. EFTA-konventionens ikraftträdande bör således i detta fall enligt nämnden icke medföra någon ändring av nu rådande konkurrensförhållanden. Även tullen för *maltdrycker* är delvis anmäld som finanstull. Som framgår av uppgifterna i bilaga 2 är vidare, framhåller nämnden, råvarufördyringen till följd av jordbruksregleringen förhållandevis obetydlig för maltdrycker. Nämnden anser med hänsyn till anförda omständigheter tillräckliga skäl icke föreligga att redan den 1 juli 1960 genomföra något prisutjämningsförfarande vad beträffar läskedrycker och maltdrycker. Nämnden anmäler emellertid sin avsikt att, efter det konventionen trätt i kraft, noggrant följa utvecklingen på ifrågavarande område och att, när en viss tids erfarenhet av konventionens verkningar vunnits, taga mera definitiv ställning till de berörda industriernas kompensationskrav.

När det gäller *bageri- och konditorivaror* kan — som jordbruksnämnden lidigare framhållit — verkningarna av gränsdragningen mellan jordbruks- och industrivaror enligt EFTA-konventionen ännu icke överblickas. Detta förhållande — liksom svårigheten att på nuvarande stadium över huvud taget bedöma EFTA-konventionens eventuella följdverkningar på detta varuområde — gör, att nämnden — bortsett från varugruppen »biscuits» och

»wafers» — i sitt här framlagda förslag till provisorisk lösning icke anser sig böra föreslå några särskilda åtgärder i fråga om ett utjämningsförfarande beträffande nämnda produkter. En bedömning, huruvida och i vilken utsträckning en prisutjämning erfordras även på detta område, bör — liksom ställningstagandet till frågan hur ett ur teknisk och administrativ synpunkt godtagbart utjämningsförfarande i dylikt fall skulle utformas — enligt nämndens mening lämpligen få anstå intill dess gränsdragningsfrågan definitivt lösts och viss tids erfarenhet vunnits rörande verkningarna för bageri- och konditorinäringen av de tullreduktioner, som kommer att genomföras.

2. Jordbruksnämndens detaljförslag för olika branscher

Jordbruksnämnden lämnar därefter en redogörelse för den närmare utformningen av regleringsanordningarna för de olika industribranscherna.

Choklad och konfektyrer

Enligt EFTA-konventionen skall samtliga till tulltaxenr 17.04 och 18.06 hänförliga chokladvaror, konfektyrer och liknande varuslag anses som industrivara med undantag dock för »fondantmassor, pastor och andra liknande halvfabrikat, innehållande minst 80 % sötningsmedel, i bulk» (ur 17.04), vilka här rubricerats som jordbruksvara. En prisutjämning för jordbruksråvaror skall enligt jordbruksnämndens förut skisserade system utgå till de inhemska tillverkarna av de som industrivara sålunda betecknade varuslagen, med undantag dock för dels de till tulltaxenr 18.06 hänförliga varuslagen glass, glasspulver och puddingpulver, vilka — såsom förut berörts — icke behandlas i detta sammanhang, dels mandelmassa, nougatmassa, kolamassa och liknande halvfabrikat, vilka icke omfattas av nuvarande varubeskattning och vilka av bl. a. kontrolltekniska och skattetekniska skäl icke ansetts kunna inrymmas i det här föreslagna provisoriska utjämningssystemet.

Prisutjämnningen föreslås av jordbruksnämnden skola lämnas för socker, glykos, fettvaror, mjölk och mjöl. I fråga om övriga jordbruksråvaror — smör och stärkelse — har man enligt nämnden från industriens sida icke ifrågasatt kompensation.

Kostnaderna för utjämnningen — beräknade till 16 milj. kr. per år — föreslås av jordbruksnämnden täckta genom att, utöver nu utgående 65-procentiga varuskatt, en viktskatt uttages, uppgående till 50 öre per kg. De härigenom ökade skatteinkomsterna har beräknats i stort sett täcka såväl nyssnämnda kostnadsbelopp som det skattebortfall, som kan förutses till följd av att den 65-procentiga varuskatten på grund av prisutjämnningen på jordbruksråvarorna kommer att räknas på ett lägre beskattningsvärde än vad nu är förhållandet. I detta sammanhang anmärker nämnden, att vid de »kostnadsberäkningar», som nämnden gjort, hänsyn icke tagits till det bort-

fall av statsinkomster, som blir en följd av i det följande föreslagna tullsänkningar till 10 eller 8 procent för vissa produkter, som avses skola omfattas av utjämningsssystemet.

Jordbruksnämnden framhåller, att nämnden och kontrollstyrelsen ansett sig böra förorda en viktskatt i stället för en höjning av nu utgående procentuella skatt främst beroende på att man härigenom uppnår ett rättvisare förhållande mellan skattehöjning och utjämningsbelopp för de olika produkter, varom här är fråga. Råvarukostnadsfördyringen och slutprodukts pris per kg varierar högst väsentligt inom gruppen »choklad och konfektyrer». De dyrare produkterna, som i allmänhet har en låg procentuell råvarufördyring, drabbas vid en viktskatt av en likaledes låg procentuell skatteökning. För flertalet billigare produkter, där råvarufördyringen till följd av exempelvis hög sockerhalt är mera betydande, skulle däremot såväl skatteökningen som råvarukompensationen bli procentuellt sett större. Vissa uppgifter till ledning vid bedömningen av hithörande förhållanden har nämnden sammanställt i särskilda tablåer, vilka såsom *bilaga 3* torde få fogas till detta protokoll. Nämnden framhåller vidare, att en konsekvens av det här föreslagna utjämningsystemet och de i anslutning härtill i det följande förutsatta nedjusteringarna av nu utgående tullar till ett rent manufaktureringsskydd skulle vidare bli, att de billigare produkterna skulle få ett i förhållande till de dyrare produkterna mera rättvist avvägt importskydd än vad nu är förhållandet.

Jordbruksnämnden konstaterar att, även om en viktskatt tillämpas, full rättvisa självfallet icke kan åstadkommas mellan olika produktslag. Som framgår av uppgifterna i *bilaga 3* kommer sålunda t. ex. mjölkchoklad, fylld choklad, kola, karameller och dragéer att enligt det föreslagna systemet få en något lägre skattebelastning än f. n., medan exempelvis för mörk choklad, vissa tabletter och pastiljer samt lakrits en viss nettoökning av skattebelastningen blir följden. I konsumentledet torde — som framgår av uppgifterna i *bilaga 3* — en viss prissänkning bli möjlig i fråga om flertalet såväl inhemska som importerade produkter.

För samtliga produkter, hänförliga till tulltaxenr 17.04 och 18.06 utgår f. n. tull med 20 procent av värdet, med undantag dock för de till stat. nr 18.06 hänförliga varuslagen glass, glasspulver och puddingpulver, vilka såsom jordbruksregleringsvaror är belagda med införselavgift. Nämnda tull innefattar, förutom ett manufaktureringsskydd av varierande storlek (mellan 5 och 16 procent), jämväl ett råvaruskydd av likaledes varierande storlek.

I anslutning till vad jordbruksnämnden tidigare i sin skrivelse anfört angående avvecklingen av ett dylikt råvaruskydd föreslår nämnden, efter samråd med generaltullstyrelsen, att tullen för de produkter under tulltaxenr 17.04 och 18.06, som nu är avsedda att omfattas av utjämningsssystemet, fr. o. m. den 1 juli 1960 sänkes generellt till 10 procent, vilket enligt nämndens mening kan anses vara ett rimligt avvägt genomsnittligt manufaktureringsskydd, och vid import från de till Europeiska frihandelssam-

manslutningen anslutna länderna till 8 procent. Nämnden påpekar, att den senare tullsatsen självfallet kommer att successivt avvecklas i enlighet med EFTA-konventionens regler.

Vad beträffar de förutnämnda halvfabrikaten (mandelmassa m. m.), vilka icke avses skola omfattas av utjämningsystemet, föreslås däremot den nuvarande 20-procentiga tullen skola bibehållas (och avtrappningen den 1 juli 1960 gentemot länderna i frihandelssammanslutningen således bli 20 procent härav, d. v. s. ned till 16 procent).

Det prisutjämningsförfarande för choklad- och konfektyrvarorna, som enligt jordbruksnämndens förslag skall anknyta till den nyss beskrivna, utökade varuskatten, kan enligt nämnden enklast genomföras i form av en kvittning inom kontrollstyrelsen. Kontrollstyrelsen har då att till statsverket endast inleverera nettot av influtna skattemedel, d. v. s. den 65-procentiga nuvarande skatten jämte den nya viktskatten om 50 öre/kg *minskade* med de verkställda avdragen för råvaruutjämnning.

Jordbruksnämnden anmäler, att Svenska choklad- och konfektyrfabrikantföreningen för sin del i skrivelse till nämnden den 9 mars 1960 samt Svensk industriförening under hand i princip godkänt de nu redovisade förslagen.

Vad beträffar själva detaljutformningen av prisutjämningsystemet föreslår jordbruksnämnden, att det skall få ankomma på kontrollstyrelsen att i samråd med nämnden utfärda erforderliga tillämpningsföreskrifter.

Biscuits och wafers

Som industrivaror har enligt EFTA-konventionen klassificerats de i tulltaxenr 19.08 ingående varuslagen »biscuits», »wafers», skorpor, »slab-cake» och »Danish pastry».

Det förslag till närmare definition av vissa av nyssnämnda varuslag, som helt nyligen utarbetats av en inom Europeiska frihandelssammanslutningen tillsatt särskild expertgrupp synes enligt jordbruksnämndens uppfattning innebära, att i varje fall sockerkakor och liknande produkter samt wienerbröd kommer att inrymmas under begreppen »slab-cake» resp. »Danish pastry» och alltså hänföras till industrivaror. Det är dock icke möjligt, framhåller nämnden, att på detta stadium klart bedöma, i vilken utsträckning konditorinäringens produkter i övrigt kommer att hänföras till denna kategori. Som tidigare nämnts är detta förhållande en av anledningarna till att nämnden icke nu ansett sig kunna föreslå ett utjämningsförfarande för bageri- och konditorinäringens produkter i allmänhet.

Vad härefter beträffar varugruppen biscuits och wafers har någon detaljerad definition av vad som skall anses innefattas härunder icke utarbetats. Enligt jordbruksnämndens mening torde man tills vidare få utgå ifrån att med biscuits avses förutom rena kax jämväl pepparkakor och åtminstone vissa slag av torra småbröd. Det utgör självfallet en komplikation i sammanhanget att någon entydig definition på detta område icke kunnat åstadkommas inom frihandelssammanslutningen. Det förslag till provisoriskt

utjämningsssystem för biscuits och wafers, som nämnden föreslår i det följande, avses emellertid tills vidare skola gälla för de produkter, som enligt nyss redovisade, från svensk sida hävdade, tolkning bör inbegripas under sagda varugrupp.

För biscuits och wafers föreslår jordbruksnämnden, att vad förut anförts i fråga om choklad och konfektyrer skall gälla i tillämpliga delar. För att förenkla utjämningsförfarandet och få en likformig behandling av hela varugruppen föreslår nämnden vidare, att wafers innehållande mer än 20 procent fett, vilka f. n. ingår i fettvaruregleringen, avföres därifrån.

Kompensationskostnaderna för industriens förbrukning av mjöl, socker, fettvaror och mjölk vid tillverkningar av biscuits och wafers, vilka för käk och wafers (i inskränkt betydelse) kan beräknas till ca 3,8 milj. kr. per år, föreslår jordbruksnämnden skola täckas genom införande av en viktsskatt av 50 öre/kg på såväl importerade som hemmaproducerade varor. Den 65-procentiga värdeskatt, som f. n. uttages på vissa slag av wafers, föreslås samtidigt skola avskaffas. Den nya viktsskatten beräknas på nuvarande inhemska produktion av käk och wafers (således icke pepparkakor och småbröd) ge ca 4,5 milj. kr. i inkomster. Inkomsterna från skatten på importerade biscuits och wafers kan på grundval av 1959 års importsiffra beräknas uppgå till ca 0,8 milj. kr. Bortfallet genom att nuvarande värdeskatt på vissa wafers avskaffas torde uppgå till ca 3 milj. kr. Nettokostnaden för utjämningsarrangemanget kan således beräknas bli ungefär 1,5 milj. kr.

Jordbruksnämnden anmäler, att Svenska kexfabrikantföreningen för sin del i skrivelse till nämnden den 9 mars 1960 i princip accepterat det nu redovisade systemet, dock med den reservationen, att man från föreningens sida anser det oundgängligen nödvändigt, att den föreslagna viktsskatten differentieras till 35 öre/kg för käk och 60 öre/kg för wafers.

I anledning härav framhåller jordbruksnämnden, att kontrollstyrelsen av skattetekniska och kontrolltekniska skäl anfört betänkligheter mot ett införande av den ifrågavarande skatten på biscuits och wafers. Styrelsen har därvid särskilt framhållit svårigheten att nu göra något mera bestämt uttalande angående möjligheterna att tillfredsställande administrera en beskattning, där förutsättningarna för densamma i ett så väsentligt avseende som varuområdets avgränsning icke är kända. Trots nu anförda betänkligheter har kontrollstyrelsen dock enligt nämnden förklarat sig beredd att medverka till anordnandet av den ifrågasatta lågprislinjen jämte skatteläggning, därest en lösning av det föreliggande problemet icke kan ernås på något annat sätt. Styrelsen har därvid förutsatt, att skattskyldigheten i likhet med vad som gäller för varubeskattning i allmänhet blir obligatorisk för alla tillverkare med yrkesmässig verksamhet och att skatten utgår med visst enhetligt belopp för kg av de ifrågakommande varorna.

Med hänsyn till de av kontrollstyrelsen framförda synpunkterna har jordbruksnämnden icke ansett sig kunna förorda en differentierad skatt utan har, såsom förut har angivits, ansett sig böra föreslå, att för biscuits och wafers uttages en enhetlig viktsskatt av 50 öre/kg.

I analogi med vad som förut föreslagits beträffande choklad och konfektyrer föreslår jordbruksnämnden vidare, att nuvarande tullsats för stat. nr 19.08.102 — dessertkäk (smörgåskäk) — samt 19.08.109 — käk och wafers, andra — sänkes den 1 juli 1960 till generellt 10 procent och vid import från länder anslutna till Europeiska frihandelssammanslutningen till 8 procent. Samma tullsats föreslås också skola gälla för stat. nr 19.08.101 — wafers, innehållande mer än 20 procent fett — vilka varor nu är tullfria men belagda med olika jordbruks- och fettregleringsavgifter.

Färdiglagad senap, såser, soppor och fiskkonserver

Hela ifrågavarande varuområde ligger inom EFTA-konventionens industrisektor. Ett prisutjämningsförfarande — utöver den compensation, som redan nu lämnas för oljor i fiskkonserverindustrien och vid export av varor inom jordbruksregleringen — blir här aktuellt för varuslag, hänförliga till stat. nr 21.03.200, tulltaxenr 21.04 och 21.05 samt stat.nr 16.04.059, 165, 171, 179, 189, 209, 240, 250, 260 och 270.

I fråga om nämnda varuslag har jordbruksnämnden, såsom förut berörts, stannat för ett något annorlunda utformat system än det, som föreslås för konfektyrer, käk och wafers. Att i detta fall finansiera utjämningskostnaderna genom att pålägga en särskild skatt har nämnden ansett mindre lämpligt redan av den anledningen, att dessa varuslag ligger helt utanför det nuvarande området för kontrollstyrelsens beskattningsverksamhet. Hithörande eller närbesläktad produktion ligger däremot redan till stor del inom jordbruksnämndens kontroll. Sådan kontroll sker exempelvis i samband med att nämnden utbetalar regleringsbidrag för fett och andra avgiftsrestitutioner vid exporten av senap, majonnäs och soppor m. m. samt regleringsbidrag för all oljeförbrukning inom fiskkonserverindustrien. När det gäller senap, såser och soppor samt fiskkonserver föreslås kostnaden skola läckas av till nämnden inflytande regleringsavgifter för fettvaror. Nämnden framhåller, att, då nya skatter här icke ifrågasätts, skulle — i motsats till vad som blir fallet för chokladvaror, käk m. m. — den föreslagna prisnedsättningen för råvarorna för senaps-, sås-, sopp- och fiskkonserverindustrien kunna skapa förutsättningar för en viss prissänkning även i konsumentledet.

Enligt jordbruksnämndens förslag skall berörda företag till nämnden deklarerera sin förbrukning av socker, fettvaror, kött, ägg och mjölk samt erhålla bidrag i anledning av fördyringen, beräknat enligt tidigare redovisade grunder. (Beträffande fiskråvaror för tillverkning av fiskkonserver förutsätts — såsom förut berörts — prisfrågorna bli lösta i annan ordning.) I fråga om övriga jordbruksråvaror torde enligt nämndens mening med hänsyn till de ringa kvantiteter, som här kan komma i fråga, någon prisutjämnning icke vara erforderlig. Vad beträffar såser och soppor, innehållande mer än 20 procent fett, vilka omfattas av fettvaruregleringen, förutsättes fettregleringsavgift och sockerskatt skola utgå även i fortsättningen. Beträffande dessa produkter skall enligt nämndens förslag någon utjämnning givetvis icke utgå

för den fördyring, som orsakas av fettregleringsavgiften och sockerskatten, eftersom ju även importerade produkter belastas på motsvarande sätt.

De totala nettoutjämningskostnaderna för de under detta avsnitt behandlade produkterna uppskattas av jordbruksnämnden till ca 4,4 milj.kr. Detta belopp föreslår nämnden skola täckas av inflytande regleringsavgifter för fettvaror. I bilaga 1 har råvarukostnadsfördyringen på detta område av jordbruksnämnden angivits till totalt 5,6 milj. kr. Härei ingår emellertid ett belopp av ca 0,7 milj. kr., vilket utgör regleringsavgift för fett i såser och soppor med mer än 20 procent fett, för vilken avgift — såsom framgår av det förut anförda — kompensation icke skall utgå. Av totalbeloppet motsvaras vidare ca 0,5 milj. kr. av redan nu utgående kompensation för i fiskkonserver ingående fett. Sistnämnda bidrag finansieras nu till ca 40 procent av införselavgiftsmedel och till återstående del av inflytande regleringsavgifter. Nämndens förslag innebär, att bidragen även här skulle helt bestridas av regleringsavgiftsmedel.

Vad beträffar importskyddet för hithörande varuslag efter ingången av juli 1960 anför jordbruksnämnden följande.

I fråga om *soppor och såser, innehållande mer än 20 procent fett*, föreslås den nuvarande speciella införselavgiften (motsvarande manufaktureringsskyddet) av 7,35 öre/kg skola kvarstå oförändrad mot tredje land och mot de i Europeiska frihandelssammanslutningen deltagande länderna reduceras med 20 procent. Härutöver skall — som nyss anförts — utgå (såväl mot tredje land som mot sammanslutningens länder) oförändrad regleringsavgift på i varorna ingående fett samt oförändrad avgift motsvarande skatt på sockerinnehållet. Övriga införselavgifter föreslås skola avskaffas helt såväl mot tredje land som mot frihandelssammanslutningens länder.

För *andra soppor och såser samt senap* föreslår jordbruksnämnden, att i stället för nu utgående tullar på 15 och 20 procent — i likhet med vad som förut föreslagits i fråga om konfektyrer, biscuits och wafers — fr. o. m. den 1 juli 1960 fastställes en tull av 10 procent (vid import från länderna tillhörande Europeiska frihandelssammanslutningen 8 procent). De stat.nr. beträffande vilka dylik tullsänkning skall genomföras, är 21.03.200, 21.04.009, 21.05.119, 129, 199, 219, 229 och 299.

För *fiskkonserver* föreslår jordbruksnämnden icke annan förändring av tullskyddet än som betingas av den i EFTA-konventionen föreskrivna 20-procentiga avtrappningen.

För flertalet av de varuslag, för vilka enligt jordbruksnämndens förslag skulle åtnjutas viss prisutjämning för råvaror, utbetalas redan nu, såvitt gäller exporterade kvantiteter, genom nämndens försorg en viss prisutjämning för råvarorna (bl. a. för socker och fettvaror). Denna *exportprisutjämning* betalas nu, förutom av regleringsavgiften för fettvaror, till ett årligt belopp av ca 0,4 milj. kr., av inflytande införselavgifter på jordbrukets område. Enligt det av nämnden förordade systemet förutsättes exportprisutjämningen komma att inkluderas i de föreslagna nya prisutjämningsarna och även helt komma att bestridas av samma medel som dessa.

3. Jordbrukets medverkan m. m.

Jordbruksnämnden framhåller, att upprätthållandet av produktionen vid de här berörda livsmedelsindustrierna uppenbarligen är en angelägenhet av betydande intresse för jordbruket. Till belysning härav anför nämnden, att de i nämndens skrivelse behandlade industriernas årliga inköp av svenska jordbruksprodukter uppgår till ett värde av i runt tal 125 milj. kr. (varvid bageri- och konditorinäringen icke inkluderats). Nämnden upplyser, att vid de överläggningar, som efter EFTA-konventionens tillkomst ägt rum mellan nämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation, delegationen också starkt understrukit vikten av att sådana åtgärder vidtages, att det garanterade successiva återställandet av inkomstlikställigheten för jordbruket icke äventyras genom försämrade inhemska avsättningsmöjligheter för jordbrukets produkter. Förhandlingsdelegationen har, som nämnden redan förut påpekat, motsatt sig, att livsmedelsindustriens råvaruproblem löses genom en allmän lågprislinje, total eller partiell, beträffande ifrågavarande jordbruksprodukter. Delegationen har däremot enligt nämnden tillstyrkt en uppläggning, som möjliggör för de berörda industrierna att erhålla sina jordbruksprodukter till nedsatt pris. Delegationen har, med hänsyn till problemets utomordentliga betydelse för jordbruket, även förklarat sig införstådd med nämnden om att jordbruket — förutsatt att kompensation för inkomstbortfallet erhålles — om så skulle påkallas, på lämpligt sätt skall lämna sin medverkan vid genomförandet av de vid en dylik uppläggning erforderliga åtgärderna.

Jordbruksnämnden finner, att jordbrukets utlovade medverkan exempelvis kan få tagas i anspråk, därest hinder skulle anses föreligga mot att kontrollstyrelsen enligt förut beskrivet system tager i anspråk inflytande skattemedel för choklad- och konfektyrvaror samt för biscuits och wafers till bestridande av kostnaderna för råvaruutjämning åt tillverkare av berörda produkter. För sådant fall anser nämnden finansieringsfrågan lämpligen kunna lösas genom att nämnden för ändamålet får anlita jordbrukets regleringsföreningar tillkommande regleringsmedel. En gottgörelse härför skulle då i efterhand kunna lämnas till jordbruket exempelvis på det sättet, att nämnden för regleringsändamål fick disponera inflytande regleringsavgifter på fettvaror. Jordbrukets förhandlingsdelegation har enligt nämnden förklarat sig icke ha något att erinra mot ett sådant förfarande som det nu angivna.

4. Författningsändringar m. m.

Jordbruksnämnden upplyser, att förslag till de författningsbestämmelser, som erfordras för genomförande av föreslagen ändrad beskattning och föreslagen prisutjämning för choklad och konfektyrer samt biscuits och wafers, utarbetas inom kontrollstyrelsen och av styrelsen torde komma att överlämnas till Kungl. Maj:t. Vidare anför nämnden, att vid utarbetandet av

förslag till de ändringar i tulltaxan och de övriga föreskrifter, som må för-
anledas av de förut föreslagna tulländringarna, generaltullstyrelsen torde
komma att medverka under ärendets fortsatta behandling. Författnings-
förslag, innebärande bl. a. ett avförande ur jordbruksregleringen (fettvaru-
regleringen) av varuslaget »wafers, innehållande mer än 20 % fett», har
nämnden för avsikt att foga vid den skrivelse angående vissa prisregleran-
de åtgärder på jordbrukets område, som nämnden avser att senare avlåta
till Kungl. Maj:t.

5. Administrationskostnader

Jordbruksnämnden anför vidare, att den föreslagna särskilda beskattning-
en av choklad- och konfektyrvaror samt biscuits och wafers enligt vad kon-
trollstyrelsen uppgivit för styrelsens del kan medföra något ökat personal-
behov. I avsaknad av närmare erfarenhet beträffande det blivande kontroll-
arbetets omfattning är det emellertid icke möjligt att nu närmare ange even-
tuell merkostnad för sådan kontroll. Nämnden anser det därför i fall av
behov böra ankomma på kontrollstyrelsen att i annan ordning till Kungl.
Maj:t anmäla sådant förhållande. Detsamma gäller enligt nämnden även
sådan kostnadsökning, som vid förslagens genomförande kan komma att
uppträda för nämnden.

C. Utlåtande av jordbruksnämndens råd

Som förut nämnts har ifrågasvarande ärende behandlats i jordbruksnämndens
råd. Samtliga närvarande rådsledamöter har därvid enats om följande
utlåtande.

Vi anser, att de kompensationsarrangemang, som jordbruksnämnden i
samband med tullsänkningen den 1 juli 1960 inom EFTA-området föreslår
för ett antal livsmedelsindustrier borde på ett motsvarande sätt komma även
bageri-, bryggeri- och läskedrycksnäringarna till del.

Herr Meidner, med instämmande av fru Magnusson samt herrar Johans-
son, Wallén och Jansson, ville till det av rådet gjorda uttalandet göra föl-
jande tillägg.

I samband med denna utvidgning av varuområdet kan vissa omläggningar
av det tekniska utjämningsförfarandet bli erforderliga, innebärande be-
träffande vissa varor en modifiering av nämndens förslag till restitutions-
respektive bidragsförfarande i riktning mot en mera renodlad industriell
lågprislinje. Vi kan dock inte för det närvarande ta ståndpunkt i denna
fråga.

Som bilaga till protokollet från rådssammanträdet har vidare, på herr Møl-
lers begäran, fogats ett av Möller vid sammanträdet föredraget skriftligt
utlåtande i ärendet, i vilket Möller som sin bestämda uppfattning framför,
att samtliga under tulltaxenr 17.04, 19.07 och 19.08 angivna varor (bageri-
och konditorivaror samt mandelmassa m. in.), som enligt EFTA-konventio-

nen rubriceras som industrivaror, redan den 1 juli 1960 bör erhålla en kostnadsutjämnning på sätt jordbruksnämnden föreslagit för biscuits och träffas av en varuskatt av 50 öre/kg.

Yttrande över jordbruksnämndens förslag till lösning av vissa problem för livsmedelsindustrien till följd av Sveriges anslutning till Europeiska frihandelssammanslutningen, m. m.

Kommerskollegium upplyser, att jordbruksnämndens förslag till lösning av vissa problem för livsmedelsindustrien till följd av EFTA-konventionen handlagts i den till kollegium knutna särskilda delegationen för frihandelsfrågor. Kollegium har granskat förslagets förenlighet med de svenska åtagandena enligt Allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) och enligt konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA).

De svenska åtagandena enligt GATT har bedömts icke utgöra hinder för införande av det föreslagna systemet. Det har vidare konstaterats, att EFTA-konventionen icke innehåller någon bestämmelse, som direkt reglerar de frågor, som upptages i jordbruksnämndens skrivelse. En allmän bedömning av det av nämnden föreslagna kompensationsystemet har vidare enligt kollegium givit vid handen, att förslaget i sin allmänna uppläggning synes vara förenligt med konventionens huvudprinciper. Icke heller har det föreslagna systemet ansetts strida mot något direkt stadgande i konventionen, även om det måhända i ett eller annat avseende kan möta invändningar vid en behandling inom EFTA. Prövningen har avsett det föreslagna systemet, medan någon närmare granskning av utformningen av de olika delförslagen icke medhunnits. Nämndens förslag att åtgärderna skall få provisorisk karaktär har ansetts vara av särskilt värde med hänsyn till det ovissa läget i fråga om olika handelspolitiska frågor av stor vikt.

Med hänsyn till den korta tid som stått till buds, har kommerskollegium icke ansett sig kunna pröva övriga av nämndens skrivelse aktualiserade problem av mera saklig natur. Nämndens förslag för olika industribranscher har därför ej varit föremål för ställningstagande av kollegium. Kommerskollegium anmäler, att vid handläggning av ärendet inom delegationen dock från herrar Engström, Grundström, Hedberg och Iveroth avgivits särskilt yttrande av följande lydelse.

Jordbruksnämnden har ansett, att frågan om en prisutjämnning för jordbruksråvaror för närvarande bör lösas endast provisoriskt och endast för vissa av de varor, som enligt EFTA-konventionen hänförs till »industrivaror». När det gäller andra industrivaror, som likaledes drabbas av en råvarufördyring, har nämnden ansett att någon prisutjämnning icke nu bör komma till stånd, utan att frågan om och på vad sätt en sådan skall genomföras tills vidare bör anstå. Det sagda gäller särskilt läskedrycker och maltdrycker samt bageri- och konditorivaror med vissa undantag.

Enligt vår uppfattning saknas bärande skäl för ett dylikt uppskov. De berörda företagen kan härigenom komma att ogynnsamt påverkas av konventionens ikraftträdande. Vi anser fördenskull — i likhet med jordbruksnämndens råd — att det utjämningsförfarande, som nämnden föreslagit för vissa varugrupper, bör utsträckas till att avse samtliga industrivaror på livsmedelsområdet och att detta bör ske utan uppskov.

Sveriges grossistförbund anför i skrift den 5 april 1960, att förbundet i och för sig intet har att erinra mot att den berörda industrien får kompensation motsvarande råvarornas kostnadsfördyring till följd av jordbruksregleringen. Inte heller vill förbundet motsätta sig, att ett utjämningsssystem i full utsträckning genomföres redan fr. o. m. den 1 juli 1960.

Den av jordbruksnämnden valda formen för utjämningsystemet ger grossistförbundet emellertid anledning till vissa erinringar. Nämndens förslag innebär enligt förbundets uppfattning inte endast att livsmedelsindustrien får kompensation för de högre råvarukostnaderna utan nämnden har härutöver utformat systemet så, att de billigare produkterna får ett i förhållande till de dyrare ökat importskydd. Ett genomförande av nämndens förslag skulle innebära en diskriminering av importen för vissa varuslag. Särskilt skulle denna drabba dessertkäs samt karameller och lakrits.

Syftet med ifrågavarande kompensationsförfarande bör enligt grossistförbundets mening dock inte vara att rubba konkurrensförhållandet mellan inhemsk produktion och import. En överarbetning av förslaget synes därför enligt förbundet böra övervägas. Förslagsvis kan detta ske genom en justering nedåt av tullsatserna för ifrågavarande varor. De tullsatser, som enligt förbundet ger oförändrat skydd för här berörda varor, är ungefärligen följande.

ofyllda karameller	6 procent
lakritskonfekt	7 »
dessertkäs	1 »
andra käs	5 »

Om en justering nedåt av tullsatserna för dessa varor icke skulle anses komma i fråga i enlighet med förenämnda procentsatser, bör enligt grossistförbundets mening åtminstone, för att i någon mån mildra de icke avsedda verkningarna i konkurrensförhållandet, tullen för konfektyrer och choklad sänkas till 8 procent (för EFTA-länderna minus 20 procent) samt för dessertkäs och andra käs till 5 resp. 8 procent. En tull på 8 procent för konfektyrer och choklad skulle, anför förbundet, för de mest aktuella importvarorna, ofyllda karameller och lakritskonfekt, innebära ett ökat importskydd med 5,6 procent resp. 1,5 procent räknat på importen. För fylld choklad skulle ett minskat importskydd uppstå med 8 procent. En tull om 5 procent för dessertkäs ger ett ökat importskydd med 4 procent. En tull om 8 procent för andra käs ger likaledes ett ökat importskydd med 4 procent.

Under återopande av det anförda hemställer grossistförbundet, att de framförda synpunkterna och önskemålen måtte beaktas vid utarbetandet av proposition i ämnet.

Jordbruksnämndens skrivelse med förslag i vissa frågor rörande den fortsatta jordbruksregleringen, m. m.

I sin skrivelse den 5 april 1960 anmäler statens jordbruksnämnd vissa frågor rörande jordbruksregleringen, m. m., vilka nämnden, till fullgörande av uppdrag enligt Kungl. Maj:ts brev till nämnden av den 28 maj 1959 eller eljest, sett sig föranlåten att underställa Kungl. Maj:t.

Tillämpningen av 4-procentregeln på 1960 års skörd

Jordbruksnämnden erinrar om att nämnden i sin skrivelse den 28 augusti 1959 med framställning rörande anslag för budgetåret 1960/61 (redovisad i statsverkspropositionen, IX ht p. 29) bl. a. föreslagit, att — under förutsättning att något permanent system för reglering av skördeskador icke heller under regleringsåret 1960/61 kan sättas i tillämpning — även såvitt avser 1960 års skörd ett skydd för förluster genom skördeskador skall ges enligt den för de senaste åren gällande 4-procentregeln, sådan denna utformats för 1959 års skörd. I denna angelägenhet, vilken icke upptagits till behandling i årets statsverksproposition, anför nämnden nu ytterligare följande.

Nämnden har för avsikt att i enlighet med förfarandet år 1959 inom kort låta upprätta en begränsad normkalkyl för produktionsåret 1960/61. En beräkning av produktionsutfallet sker sedan under hösten 1960, om så påfordras av jordbrukets organisationer. Bedömningen av skördeutfallet bör i sådant fall ske med ledning av skörderapporterna per den 15 oktober 1960. För fastställandet av produktionsbortfallets värde bör därvid såväl normproduktionens som den på hösten uppskattade produktionens värde beräknas med användning av de nu (april 1960) gällande mittpriserna m. m. Skillnaden mellan de härvid erhållna produktionsvärdena representerar värdet av produktionsbortfallet. Detta innebär, att man vid dålig skörd endast tar hänsyn till volymförändringarna. Vid värderingen av bortfallet bör dock även avvikelser från normkvalitet i möjligaste mån beaktas. Därest sagda skillnad överstiger 4 procent av normproduktionens värde bör statsmakterna liksom hittills lämna kontant ersättning för överskjutande belopp, dock högst 50 miljoner kr. Skulle större kontant kompensation erfordras bör frågan härom bli prövad av Kungl. Maj:t och riksdagen i särskild ordning. En eventuell kompensation enligt 4-procentregeln bör enligt nämndens mening utformas på sådant sätt att stödåtgärderna i första hand kommer de av ett produktionsbortfall drabbade jordbrukarna till godo.

Jordbruksnämnden upplyser i detta sammanhang, att normkalkylen på sedvanligt sätt kommer att upprättas med ledning av bl. a. normskördevärden för olika grödor enligt den s. k. subjektiva skördeuppskattningsmetoden. Kalkylsakkunniga har emellertid till nämnden anmält, att de har för avsikt att nu göra ett försök att jämväl upprätta en normkalkyl på grundval av de värden för hektarskördarna, som under senare år framkommit vid

de av statistiska centralbyrån utförda objektiva skördeuppskattningarna. Man kan dock enligt nämnden icke räkna med att kalkyler av sistnämnd art skall kunna redan i fråga om 1960 års skörd läggas till grund för en eventuell prövning av 4-procentregelns tillämplighet.

Slutredovisning av arbetet inom 1957 års mjölkutredning

Jordbruksnämnden erinrar om att Kungl. Maj:t genom beslut den 9 november 1956 uppdrog åt nämnden att verkställa utredning rörande den framtida mjölkproduktionen och avsättningen av mjölk och mjölkprodukter. Chefen för jordbruksdepartementet bemyndigades samtidigt att tillkalla högst fem sakkunniga att biträda nämnden i utredningsarbetet. Efter förslag av nämnden tillkallades med stöd härav den 16 maj 1957 såsom sakkunniga professor Lennart Hjelm, lantbrukshögskolan, direktören Waldemar Ljung, Svenska mejeriernas riksförening, professor Ragnar Nilsson, lantbrukshögskolan, agronomen Ulf Renborg, jordbrukets utredningsinstitut, och professor K. E. G. Thomé, Alnarps lantbruksinstitut.

Beträffande utredningsarbetet anför jordbruksnämnden först följande.

I inledningsskedet av utredningsarbetet föreslog jordbruksnämnden, att en arbetsgrupp vid lantbrukshögskolans ekonomiska institutioner skulle kartlägga de faktorer, som kan tänkas påverka utvecklingen av mjölkproduktionen på längre sikt. Arbetsgruppens slutrapport, Utvecklingstendenser inom svensk mjölkproduktion, framlades den 24 januari 1959. Med sin skrivelse den 25 mars 1959 angående prissättningssystemet för jordbrukets produkter under sexårsperioden 1959/60—1964/65 överlämnade jordbruksnämnden denna rapport till Kungl. Maj:t. Nämnden framhöll därvid, att de prognoser, som intagits i rapporten inte ägde den grad av säkerhet, att hänsyn till desamma kunnat tagas vid utformningen av riktlinjerna för prissättningen på mjölk och mjölkprodukter under den sexårsperiod, som började den 1 september 1959. Detta uttalande vill nämnden nu komplettera såtillvida, att den i rapporten använda prognostekniken torde ha ett betydande värde vid fortlöpande bedömningar av den tänkbara utvecklingen i mjölkproduktionen. De faktorer, som påverkar produktionen, är emellertid så många och därtill så komplicerade, att man icke, i vart fall icke hittills, med användning av ekonomiska hjälpmedel och med utgångspunkt från gjorda alternativa antaganden, vågar uppställa prognoser, vilka gör anspråk på att verkligen kunna tillnärmelsevis förutse den kommande utvecklingen på längre sikt.

Redan i skrivelse till Kungl. Maj:t den 4 november 1958 med redogörelse för utredningsarbetet inom 1957 års mjölkutredning framhöll jordbruksnämnden bl. a. svårigheterna att bedöma avsättningsmöjligheterna för mjölkproduktionen. Nämnden anförde också, att det knappast torde vara möjligt för ett organ av jordbruksnämndens karaktär att vidtaga något egentligt utredningsarbete beträffande möjligheterna att finna nya marknader eller nya användningsområden för de i mjölken ingående näringsämnen. Den förra frågan syntes vara av rent kommersiell natur och den senare framför allt en forskningsuppgift. Vidare framhöll nämnden, att den tveksamhet, som jordbruksnämnden från början hyst beträffande möjligheterna att utföra sitt uppdrag, inte minskats under arbetets gång.

Jordbruksnämnden meddelar nu, att 1957 års mjölkutredning, sedan den utfört det utredningsarbete, som tillgänglig personal och förefintligt statistiskt material givit möjlighet till, den 18 februari 1960 beslöt att avsluta sitt arbete.

Jordbruksnämnden erinrar i detta sammanhang om att Svenska mejeriernas riksförening, enligt vad som närmare meddelats i nyssnämnda skrivelse till Kungl. Maj:t, redan år 1957 tillsatte ett vetenskapligt råd, som bl. a. arbetar med problem, vilka speciellt berör mjölken och mjölkprodukterna som näringsmedel. I rådets regi pågår två större undersökningar av dels mjölkfettets näringsvärde, dels mjölkäggitans användning. Riksföreningen har anmält, att en orienterande utredning om mjölkfettets näringsfysiologiska betydelse nu har genomförts. Riksföreningen har även beviljat betydande forskningsanslag för experimentell belysning av frågan, varjämte en fortlöpande registrering av litteraturen på området genom riksföreningens försorg har inrättats vid universitetsbiblioteket i Lund. Riksföreningen har vidare upplyst, att en på litteraturstudier grundad redogörelse för speciella användningsområden för mjölk och vassleäggvita har utförts under ledning av professor K. E. G. Thomé. Utredningens hittillsvarande resultat föreligger i en omfattande stencilerad skrift: Mjölkäggitans användningsområden, Del. I. Utredningen fortsattes med bedömning av möjligheterna att vidga nuvarande användningsområden samt en undersökning av tänkbara nya sådana områden.

Prisorterna vid inlösen av brödsäd

I fråga om prisortssystemet för brödsäd anför jordbruksnämnden, att Kungl. Maj:t i brev till nämnden den 28 maj 1959 angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område m. m. erinrat om ett uttalande i jordbruksutskottets utlåtande 1959: 29, enligt vilket utskottet utgått från »att, därest utvecklingen av kvarnindustriens lokalisering och av handelsvägarna för brödsäd så skulle motivera, jordbruksnämnden kommer att framlägga förslag till ändringar beträffande prisortssystemet». Nämnden upplyser vidare, att den i yttrande den 23 februari 1960 över motionerna vid 1960 års riksdag I: 478 och II: 605, likalydande — under erinran om att starka skäl talar mot införandet av ytterligare prisorter för brödsäd, där fullt pris skall betalas vid inlösen av brödsäd — förklarat sig ämna till Kungl. Maj:t inkomma med en anmälan i prisortsfrågan, sedan vissa av föreningen Svensk spannmålshandel igångsatta utredningar i ämnet redovisats till nämnden, vilket antogs komma att ske i så god tid att frågan kunde anmälas till 1960 års riksdags vårsession.

I skrivelse till jordbruksnämnden den 16 mars 1960 har föreningen Svensk spannmålshandel härefter meddelat, att föreningen vid verkställda undersökningar visserligen funnit skäl tala för ett slopande av någon av de nuvarande prisorterna men att erfarenheterna av det nu gällande prisort-

systemet ännu icke kunde anses tillräckliga för en allsidig bedömning av systemets funktionsduglighet. Enligt föreningens uppfattning skulle det vidare vara lämpligt, att frågan om ändring av prisortssystemet fick anstå i avvaktan på en inom föreningen ifrågasatt omläggning av vissa kvalitetsavräkningsregler för brödsäden, vilken kunde tänkas bli aktuell för 1961 års skörd.

Jordbruksnämnden har av samma skäl, som framförts av föreningen Svensk spannmålshandel, även för egen del funnit lämpligt, att reglerna för föreningens inlösen av brödsäd bibehålles oförändrade såvitt gäller brödsäd av 1960 års skörd.

Tillverkningsavgiften för potatisbrännvin

Jordbruksnämnden anmäler, att AB Vin- & spritcentralen i skrivelse till nämnden den 10 februari 1960 hemställt om borttagande snarast möjligt av den tillverkningsavgift, som enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 7 juni 1956 (nr 418) med tillämpningsföreskrifter till förordningen samma dag (nr 405) angående tillverkningsavgift för vissa produkter av potatis, m. m. utgår vid framställning av råsprit, då det enligt bolagets mening ej kan anses vara riktigt, att brännvinspriset skall belastas med en avgift, som enbart kommer stärkelsehanteringen till godo. Jordbruksnämnden underställer nu denna framställning Kungl. Maj:ts avgörande och avstyrker därvid av skäl, som anföres i det följande, den gjorda framställningen.

Jordbruksnämnden anför, att det nuvarande systemet för regleringen på fabrikspotatisområdet är grundat på förslag i propositionen 1956: 165. Det innebär bl. a., att Sveriges stärkelseproducenters förening skall tjänstgöra såsom prisuljämningsorgan på fabrikspotatisområdet och att de priser, som stärkelsefabrikerna betalar för sin potatis, blir normerande även för prissättningen på bränneripotatis. Nämnden erinrar, att i propositionen 1956: 165 (s. 159) härom anfördes följande.

Den »konjunkturutjämning», varom här är fråga, ingår som ett led i prisregleringen för fabrikspotatisen och avser sålunda ytterst fabrikspotatisodlingens förhållanden. För brännerinäringsens del är läget det, att Aktiebolaget Vin- & spritcentralen bestämmer, vilken mängd sprit som får tillverkas, och uppköper densamma till ett pris, som är baserat bland annat på brännarnas inköpspris för potatis. Härigenom är i realiteten avsättningen av potatisbrännvinet garanterad. I fråga om odlingen av den potatis, som levereras till brännerier, skulle således icke föreligga behov av särskilda konjunkturutjämningsmöjligheter med hänsyn till svängningarna i utlandspriserna på potatis och potatisprodukter. Då emellertid samma pris måste tillämpas på bränneripotatis som på den potatis, som användes inom stärkelseindustrin, och priset på sistnämnda slag av fabrikspotatis kommer att bli beroende av det pris, stärkelseföreningen med hänsyn till gällande importpriser på stärkelse och stärkelseprodukter kan betinga sig vid försäljning av potatisstärkelse, blir det konjunkturkänsliga priset på stärkelsepotatis i realiteten avgörande även för prissättningen på bränneripotatis. Att med utgångspunkt från ett givet potatispris — gemensamt för bränneri- och stärkelsepotatis — möta de förlustrisker, som uppstår i samband med varia-

tioner i produktionen och i utlandspriserna, blir sålunda en uppgift, som helt kommer att åvila stärkelseföreningen. Med hänsyn till dessa omständigheter bör de nyss nämnda avgiftsmedlen av uppördsmyndigheten tillföras stärkelseföreningen för att, i den mån de ej blir tagna i anspråk till förlusttäckning, i form av överskott å den prisreglerande verksamheten tillföras den nya fonden. Vad som här anförts utgör bakgrund till det förhållandet, att ändamålet med den för stärkelse- och bränneriidkareföreningarna gemensamma stiftelsen i avtalet angivits vara, att mellan olika år utjämna vinster och förluster i *stärkelseföreningens* prisreglerande verksamhet.

Samtidigt med att detta system genomfördes, inrättades för handhavandet av vissa för stärkelse- och bränneriindustrierna gemensamma frågor ett Stärkelse- och bränneriindustriernas samarbetsorgan. Efter remiss har samarbetsorganet i skrivelse till jordbruksnämnden den 13 februari 1960 bestämt avstyrkt den av AB Vin- & spritcentralen nu föreslagna åtgärden.

Enligt jordbruksnämndens mening inrymmer prisregleringssystemet, sådant detta uppbyggdes år 1956, icke någon marginal, som skulle kunna avstås genom att man slopar tillverkningsavgiften för potatisbrännvin. De betydande växlingar, som förekommer i fråga om utfallet av potatisskörden och importpriserna på potatisstärkelse m. m., nödvändiggör att stärkelseföreningen förfogar över dessa regleringsmedel. Härtill kommer, anför nämnden vidare, den ökade belastning på regleringssystemet, som i form av minskade intäkter av införselavgifter och ökat behov av regleringsmedel kan bli följderna av vårt lands anslutning till EFTA-överenskommelsen. Regleringsekonomiska skäl talar sålunda starkt emot att man i nuvarande läge avstår från den intäkt, som tillverkningsavgiften för potatisbrännvin utgör. Jordbrukets förhandlingsdelegation har enligt nämnden uttalat sin anslutning till här av nämnden anförda synpunkter. Därvid har även framhållits, att ifrågakommande avgiftsmedel ingår bland dem, med vilka jordbruket haft att räkna vid ingående av sexårsavtalet för tiden 1959/60—1964/65.

Införselavgiftsmedlen för regleringsåren 1959/60 och 1960/61

Jordbruksnämnden erinrar först om att den i skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 november 1959 bl. a. lämnat beräkningar över storleken av de till nämnden under regleringsåren 1959/60 och 1960/61 inflytande inkomster av införselavgiftsmedel ävensom avgivit förslag till disposition av införselavgiftsmedlen för det senare regleringsåret. En redogörelse för nämndens beräkningar och förslag har meddelats i statsverkspropositionen för år 1960, IX ht, p. 29, s. 58—64.

Jordbruksnämnden finner sina tidigare beräkningar av införselavgiftsmedlens storlek nu på grund av i det följande redovisade omständigheter böra i viss mån revideras.

Minskade avgiftsinkomster till följd av EFTAkonventionen. Införselavgifterna för vissa varuslag inom ramen för gällande svenska författningar på jordbruksregleringens område kommer att fr. o. m. den 1 juli 1960 avtrappas med 20 procent gentemot övriga län-

der inom den Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA) till följd av att varuslagen enligt EFTA-konventionen skall behandlas som industrivaror. Till här ifrågavarande varuslag, vilka närmare specificeras i författningsavsnittet i det följande, hör framförallt glass och glasspulver, äggalbumin, dextrin, stärkelseklistor och vissa andra produkter på stärkelsebasis samt fettsyror och liknande fettvaror. I jordbruksnämndens skrivelse till Kungl. Maj:t den 2 april 1960 angående vissa problem för livsmedelsindustrin till följd av EFTA-konventionens ikraftträdande har vidare föreslagits ett slopande gentemot alla länder av hela införselavgiften för wafers, innehållande mer än 20 procent fett, och den del av införselavgifterna för såser och soppor, innehållande mera än 20 procent fett, som motsvarar ett råvaruskydd (större delen av dessa avgifter). För såserna och sopporna föreslås därvid, att en införselavgift på 7,35 öre per kg, motsvarande ett manufaktureringsskydd, bibehålles. Denna avgift skall avtrappas mot EFTAländerna. I senare avsnitt av skrivelsen föreslår nämnden slutligen som ett led i de åtgärder, som ansetts erforderliga i anledning av EFTA-konventionens ikraftträdande, att införselavgifterna för fettsyror o. d. slopas med undantag för en mindre avgift för stearin (manufaktureringsskydd), vilken även den skulle avtrappas mot EFTAländerna.

Jordbruksnämnden har vid beräkning av inkomstbortfallet för jordbruksregleringen i anledning av att vissa införselavgifter på sätt nyss anförts sänkes eller bortfaller, utgått ifrån att dextrin och övriga förut angivna stärkelseprodukter liksom hittills kommer att huvudsakligen importeras från länder utanför EFTA (framför allt Holland), medan övriga av här ifrågavarande varuslag till övervägande del kommer att införas från länder inom EFTA-området. Under dessa förutsättningar beräknar nämnden inkomstbortfallet av införselavgiftsmedel för regleringsåret 1959/60 till endast något tiotal tusen kr., varav större delen inom varugruppen fettråvaror och fettvaror, samt för regleringsåret 1960/61 till ett sammanlagt belopp i storleksordningen omkring 75 000 kr. Härav antages ett tiotal tusen kr. belöpa på vardera av varugrupperna mjölk och mejeriprodukter (avgiftsminskningen på glass och glasspulver) samt stärkelse och stärkelseprodukter (avgiftsminskningen för dextrin m. m.). Återstoden faller på varugruppen fettråvaror och fettvaror (sänkning eller slopande av avgifterna för wafers, såser, soppor och fettsyror). För fettsyrorna blir nettobortfallet praktiskt taget intet, då avgifterna härför redan nu till alldeles övervägande delen åtgår till restitutioner i form av regleringsbidrag till den berörda industrien.

Ökade avgiftsinkomster i anledning av överflyttning av vissa varor till jordbruksregleringen. Jordbruksnämnden erinrar om att den i skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 oktober 1959 föreslagit, att majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar, vägande per styck högst 1 kg netto, lusernmjöl, kemiskt rent druv- och stärkelsesocker (glukos) och kemiskt rent mjölksocker skulle behandlas som jordbruksvaror. Vid bifall till detta förslag — som närmare beröres i avsnittet om för-

fattningsfrågor i det följande — beräknas inkomsterna av införselavgifter under regleringsåret 1960/61 komma att öka med omkring 300 000 kr., varav omkring 175 000 kr. beräknas falla på införselavgifter för fodermedel och 125 000 kr. på införselavgifter för stärkelse och stärkelseprodukter.

Enligt de av jordbruksnämnden nu verkställda beräkningarna skulle alltså någon nettominskning i inkomsterna av inflytande införselavgifter icke komma att uppstå under tiden intill utgången av nästa regleringsår. Skulle emellertid framdeles, på grund av EFTA-konventionens återverkningar, för jordbrukets vidkommande visa sig komma att uppstå ett i sexårsuppgörelsen icke förutsatt nettobortfall av avgiftsinkomster, anser sig nämnden böra upptaga frågan till behandling i samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation och därefter inkomma till Kungl. Maj:t med förslag till reglering av det inkomstbortfall, som må ha konstaterats.

Beträffande *användningen av inflytande införselavgifter* erinrar jordbruksnämnden om att nämnden i skrivelse den 24 november 1959 föreslagit, att införselavgiftsmedlen under regleringsåret 1960/61 måtte få användas på samma sätt som har angivits för hithörande avgiftsmedel för innevarande regleringsår. Nämnden anför nu, med motsvarande ändring i nyssnämnda förslag, såvitt gäller införselavgiftsmedlens användning för *rationaliseringsavgifter inom stärkelseindustrin*, följande.

I propositionen 1959: 147 angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område m. m. har på s. 59—61 redogörelse lämnats för rationaliseringsverksamheten inom stärkelseindustrin och för det då aktuella medelsbehovet för denna verksamhet.

Hittills tillgängliga rationaliseringsmedel, inberäknat det belopp på 1 milj. kr., som för ändamålet har anvisats enligt Kungl. Maj:ts brev den 28 maj 1959, beräknas bli helt tagna i anspråk i samband med genomförandet av den i propositionen angivna centraliseringen av stärkelsefabrikationen på Listerlandet i västra Blekinge och inom Villands härad i östra delen av Kristianstads län. De tvenne centralfabriker, som är under uppförande inom dessa områden, beräknas kunna tagas i drift hösten 1960 resp. hösten 1961.

Sveriges stärkelseproducenters förening, som den 9 mars 1960 till jordbruksnämnden inkommit med en framställning i ämnet, avser att under det närmast förestående regleringsåret till stor del inrikta rationaliseringsarbetet på förberedelserna till en centralisering av produktionen i Kristianstadsområdet, där en ny centralfabrik är avsedd att tillskapas för att stå färdig hösten 1962, varjämte föreningen räknar med att ett antal äldre fabriker kommer att få inlösas i samband med att driften koncentreras till nytilkomna centralfabriker i olika orter. Behovet av rationaliseringsmedel i nu nämnda sammanhang har av föreningen för tiden fram till hösten 1961 uppskattats till sammanlagt ca 1,25 milj. kr. Härav har endast omkring 0,4 milj. kr. beräknats kunna täckas genom upptagande av rationaliseringsavgift från stärkelsefabrikerna (1 kr./dt försålt potatismjöl). Föreningen framhåller angelägenheten av att tillräckliga medel anvisas för att centralfabriken i Kristianstadsområdet skall kunna färdigställas till hösten 1962. Om så ej sker, skulle rationaliseringsverksamheten, vilken enligt föreningens uppfattning helst borde ske i snabbare takt än som motsvarar den nuvarande planläggningen, i realiteten få avbrytas på minst ett år.

Stärkelseföreningen hemställer i anslutning till det anförda om anvisande av ytterligare medel för att upprätthålla rationaliseringsarbetet inom stärkelseindustrien.

Jordbruksnämnden uppger sig, liksom jordbrukets förhandlingsdelegation, ej ha funnit anledning till erinran mot stärkelseföreningens planering av den närmast förestående rationaliseringsverksamheten eller mot föreningens beräkningar av medelsbehovet härför. För att möjliggöra fortsatta angelägna rationaliseringsåtgärder inom stärkelseindustrien föreslår nämnden, med instämmande av förhandlingsdelegationen, att nämnden bemyndigas att till föreningens förfogande för rationaliseringsändamål ställa ytterligare 750 000 kr. av under innevarande eller nästkommande regleringsår influtna eller inflytande införselavgifter för stärkelse och stärkelseprodukter.

Överskott av införselavgiftsmedel från treårsperioden 1956/57—1958/59

I statsverkspropositionen för år 1960 (IX ht p. 29) har (bl. a. i form av en på s. 64 intagen sammanställning) redovisats av jordbruksnämnden med skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 november 1959 överlämnade beräkningar angående storleken av vissa för treårsperioden 1956/57—1958/59, utöver tidigare angivna »normalbelopp», uppkomna överskjutande inkomster av införselavgiftsmedel på jordbruksregleringens område. Som resultat av dessa beräkningar har, sedan avdrag skett för vissa poster, som icke ansetts motsvara en nettoinkomst för jordbruksregleringen, framkommit ett överskottsbelopp för hela treårsperioden på i runt tal 23 milj. kr. Nämnden anmäler nu, att den, efter det nämnda skrivelse avlåtits, med stöd av Kungl. Maj:ts brev den 28 maj 1959, för rationaliseringsändamål till Sveriges stärkelseproducenters förenings förfogande ställt ett belopp av 1 milj. kr. av sådana införselavgifter för stärkelse och stärkelseprodukter, vilka influtit under den gångna treårsperioden. Det beräknade överskottet från treårsperioden bör enligt nämndens mening med hänsyn härtill minskas med motsvarande belopp.

Beträffande användningen av uppkommet överskott — vilket enligt principbeslut vid 1956 års riksdag skall »balanseras över» till den nu löpande prissättningsperioden (sexårsperioden 1959/60—1964/65) — har Kungl. Maj:t enligt brevet den 28 maj 1959 anbefallt jordbruksnämnden att inkomma med förslag efter hörande av jordbrukets förhandlingsdelegation. Till ett belopp av 5 milj. kr. har överskottsmedlen härefter enligt propositionen 1960: 84 föreslagits få tagas i anspråk till kontantbidrag i anledning av skadorna på 1959 års skörd. Sistnämnda belopp är avsett att avräknas till 3 milj. kr. på införselavgifterna för brödsäd och till 2 milj. kr. på införselavgifterna för fettvaror.

Beträffande användningen av återstoden av överskottsmedlen, i runt tal (23 — 1 — 5 =) 17 milj. kr., har jordbruksnämnden samrått med jordbrukets förhandlingsdelegation. Man har därvid enat sig om att föreslå, att dessa

återstående medel tills vidare skall som ett allmänt tillgodohavande få kvarstå hos nämnden. Nämnden föreslår, att den, allteftersom sådana medelsbehov uppstår, som anses böra tillgodoses av här avsedda avgiftsmedel, efter överläggning med förhandlingsdelegationen framdeles får återkomma med förslag till disposition av hithörande medel.

Inkomstbortfall för jordbruket till följd av EFTA-konventionen

Jordbruksnämnden erinrar om att i förenämnda proposition 1959: 147 angående sexårsuppgårelsen på jordbrukets område återgivits vissa av nämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation gjorda uttalanden i anledning av bl. a. de då pågående överläggningarna om ett europeiskt frihandelsområde. Enligt dessa uttalanden har nämnden och förhandlingsdelegationen vid ingåendet av sexårsöverenskommelsen förutsatt, att det, vid ett förverkligande av planerna på ett frihandelsområde, från statsmakternas sida även kommer att vidtagas sådana åtgärder, som erfordras för att hindra att möjligheten till den successiva utfyllnad av inkomstklyftan mellan jordbruket och andra yrkesgrupper, vilken är en av grundtankarna i den träffade överenskommelsen, skall förhindras genom åtaganden på det internationella planet. Därest beslut skulle komma att fattas om ett vidgat handelspolitiskt samarbete i form av ett frihandelsområde, ansåg nämnden det därför böra ankomma på denna att efter överläggningar med förhandlingsdelegationen framlägga förslag till de åtgärder, som i så fall kunde anses påkallade med hänsyn till syftet med den träffade sexårsuppgårelsen. Nämnden erinrar vidare om att enligt ett i nämnda proposition gjort uttalande av föredragande departementschefen, vilket av riksdagen lämnats utan erinran, skulle Kungl. Maj:t och riksdagen under den nu påbörjade prissättningsperioden för jordbrukets produkter kunna vidtaga de åtgärder, som påkallades, om planerna på ett europeiskt frihandelsområde skulle bli förverkligade.

Sedan Sverige härefter anslutit sig till konventionen om det Europeiska frihandelsområdet (EFTA), har i propositionen härom (1960: 25) och i utrikesutskottets utlåtande över denna (1960: 2), såvitt gäller jordbrukets problem, anförts bl. a. följande (s. 56).

Den svenska jordbruksregleringen påverkas direkt av bestämmelserna i EFTA-konventionen såtillvida att vissa nu jordbruksreglerade, speciella varor enligt konventionen skall behandlas som industrivaror, vilket bl. a. innebär, att gällande införelavgifter vid import från övriga medlemsstater successivt måste avvecklas. Vilket inkomstbortfall för jordbruket som kan följa av uppgårelsen i denna del, är det ännu för tidigt att yttra sig om. När så visar sig påkallat, torde emellertid överläggningar få upptagas med jordbrukets förhandlingsdelegation och resultatet av sådana överläggningar i särskild ordning få föreläggas riksdagen.

I utrikesutskottets i anledning av propositionen avgivna utlåtande, vilket godkänts av riksdagen, har utskottet, under hänvisning till de i propositionen avsedda överläggningarna, sagt sig förutsätta, att Kungl. Maj:t, i den mån EFTA-avtalet kommer att förorsaka inkomstbortfall för jordbruket, skulle

komma att bemyndiga jordbruksnämnden att efter förhandlingar med jordbrukets förhandlingsdelegation framlägga förslag till sådana åtgärder, att syftet med sexårsuppgörelsen med jordbruket förverkligas.

Till de varuslag, för vilka avgiftsskyddet till följd av EFTA-konventionen skall avvecklas, hör såsom förut angivits främst glass och glasspulver, äggalbumin, dextrin och vissa andra produkter på stärkelsebasis ävensom fett-syror o. d. Jordbruksnämnden berör i det följande några förhållanden, som sammanhänger med EFTA-överenskommelsens återverkningar på den inhemska produktionen av hithörande varuslag och avger tillika förslag till vissa lösningar av några av de i detta sammanhang uppkommande problemen. De problem, som kvarstår olösta, anser nämnden, att den, sedan tillräcklig erfarenhet vunnits av konventionens verkningar i förevarande avseenden, bör få upptaga till övervägande tillsammans med jordbrukets förhandlingsdelegation. En beräkning torde därvid få göras av storleken av eventuellt inkomstbortfall för berörda produktionsgrenar, varefter förslag torde få framläggas rörande det sätt, på vilket ersättning för sådant inkomstbortfall bör utgå.

Glass och glasspulver m. m. Jordbruksnämnden erinrar om att frågan om den nuvarande varubeskattningen för glass under senare år i olika sammanhang varit under debatt. Kontrollstyrelsen har också, enligt vad nämnden har sig bekant, f. n. till bedömning vissa förslag rörande en omläggning av varubeskattningen i fråga. Denna omständighet måste enligt nämndens mening anses utgöra ytterligare ett skäl till att de problem, som för hithörande produkter uppkommer i samband med EFTA-konventionens ikraftträdande, icke nu upptages till avgörande.

Äggalbumin. Jordbruksnämnden framhåller, att endast importen av icke flytande äggalbumin (stat. nr 35.02.102) f. n. spelar någon roll som konkurrent till den inhemska produktionen av äggalbumin. Importen av flytande äggalbumin (äggvita) har däremot hittills på grund av veterinärhygieniska skäl varit spärrad. För icke flytande äggalbumin är den i detta sammanhang aktuella införselavgiften visserligen relativt hög. Med det prisläge, som f. n. råder på den internationella marknaden, får man enligt nämnden likväl räkna med att ofördelaktiga återverkningar kommer att uppstå för de svenska producenterna redan efter de första tullavtrappningarna inom frihandelsområdet. Läget skärpes givetvis, inför nämnden, i samma mån som en import medges även av flytande äggalbumin.

Dextrin m. m. Den inhemska fabrikationen av dextrin, stärkelseklister o. d. (tulltaxenr 35.05) och vissa till tulltaxenr 38.12 och 38.19 hänförliga andra stärkelsehaltiga industriprodukter (appreturmedel, kärnbindemedel m. m.) svarar f. n. för avsättningen av 25 å 30 procent av den svenska produktionen av potatisstärkelse. Avvecklingen av importskyddet för slutprodukterna — beträffande omfattningen av den första avtrappningen hänvisar jordbruksnämnden till avsnittet om författningsfrågor längre fram — kan alltså för den här ifrågavarande jordbruksproduktionen efter hand komma att skapa avsättnings- och lönsamhetsproblem av ganska betydande

de storleksordning. Framställning om vidtagande av härav betingade åtgärder har också hos nämnden gjorts av vissa företag inom den berörda industrien. Det bör emellertid enligt nämnden beaktas, att den utländska konkurrensen på detta område hittills huvudsakligen har kommit från länder utanför frihandelsområdet, närmast Belgien, Nederländerna och Tyskland. Det synes nämnden mindre sannolikt att den svenska importen av hithörande produkter redan från början, såsom följd av de första avgiftslättnaderna mot EFTA-länderna, kommer att mera väsentligt flyttas över till dessa länder. Tills vidare synes sålunda försämringen i den svenska industriens konkurrensläge och i avsättningsmöjligheterna för svensk potatisstärkelse enligt nämndens mening icke behöva bli alltför besvärande. Nämnden utgår från att svårigheterna till en början icke kommer att bli större än att de skall kunna bemästras av Sveriges stärkelseproducenters förening genom ett fortsatt prisutjämningsförfarande för potatisstärkelsen i hittills tillämpade former.

Jordbruksnämnden erinrar om att stärkelseföreningen för prisutjämnning på stärkelse till industriella ändamål f. n. enligt nämndens medgivande äger disponera medel, som inflyter genom upptagande av införsel- och kompensationsavgifter på stärkelse och stärkelseprodukter, ävensom i andra hand tillverkningsavgifter för potatisprodukter m. m. I den mån dessa medel skulle visa sig otillräckliga, har nämnden för avsikt att medge föreningen att för ändamålet, i avvaktan på en slutlig reglering, förskottsvis taga i anspråk medel, som influtit eller inflyter i form av införselavgifter för potatis och som icke befinnes erforderliga för andra, redan beslutade ändamål.

Vid de överläggningar och överväganden angående jordbrukets inkomstbortfall till följd av EFTA-konventionens ikraftträdande, vilka jordbruksnämnden förutsatt skola komma att äga rum framdeles, bör enligt nämnden även få upptagas till bedömande, huruvida och i vilken utsträckning de utgifter stärkelseföreningen haft för prisutjämningsändamål, som nyss anförts, föranletts av återverkningar av EFTA-konventionen.

Fettsyror och vissa andra fettvaror. Införselavgiften för *fettsyror o. d.* (stat. nr 15.10.200, 502, 503 och 509) utgör f. n. 34 kr. per 100 kg utom för stearin, där avgiften är 41 kr. 35 öre per 100 kg. Avgiften för stearin innefattar ett manufaktureringsskydd av 7 kr. 35 öre. I övrigt utgör införselavgiften uteslutande ett prisskydd för jordbruket. En avtrappning av införselavgiften på fettsyror skulle enligt jordbruksnämnden komma att leda till en ändrad prisrelation mellan dessa produkter och övriga fettvaror. En sådan utveckling skulle medföra allvarliga konsekvenser, särskilt för avsättningen av inhemskt slakterifett, som i stort sett har samma användningsområde inom den kemisk-tekniska industrien som fettsyror. Nämnden anför i sammanhanget, att den inhemska förbrukningen av slakterifett uppgår till omkring 22 000 ton per år, medan årsförbrukningen av fettsyror stannar vid 3 500 ton.

För att förhindra en diskriminering av övriga fettvaror i förhållande till

fettsyrorna föreslår jordbruksnämnden, att hela införselavgiften på fettsyrorna — utom manufaktureringsskyddet för stearin — avvecklas gentemot samtliga länder (alltså även länderna utanför frihandelssammanslutningen) fr. o. m. den 1 juli 1960. Samtidigt föreslår nämnden, att den bemyndigas att på nämnda fettsyror (stat. nr 15.10.200, 502, 503 och 509) fr. o. m. sistnämnda dag uttaga en regleringsavgift för fettvaror med belopp, motsvarande summan av den på oblandade fettvaror utgående införsel- och regleringsavgiften. Genom åtgärden kommer jordbruket att åtnjuta oförändrat avsättningskydd på detta område.

Den på stearin kvarstående införselavgiften (manufaktureringsskyddet) av 7 kr. 35 öre förutsättes enligt jordbruksnämndens förslag komma att avtrappas gentemot EFTA-länderna med 20 procent fr. o. m. den 1 juli 1960.

I detta sammanhang erinrar jordbruksnämnden om att enligt EFTA-konventionen även s. k. *sjödjursolja* (stat. nr 15.04.100—400, 600 och 900) samt *hårdade fetter och feta oljor helt från fisk eller havsdäggdjur* (stat. nr 15.12.100) skall tillhöra EFTA-avtalets industriella sektor. Enligt de vid avtalet fogade tillämpnings- och tolkningsreglerna, punkt 16, har dock medgivits, att de regleringsåtgärder m. m., som tillämpas beträffande andra fettprodukter, jämväl må tillämpas beträffande nu nämnda fettvaror, under förutsättning att olika fettprodukter behandlas på ett icke-diskriminerande sätt och att icke något skydd beredes förädlingsindustrierna genom tullar, kontingenter etc. Då de svenska regleringsbestämmelserna till alla delar uppfyller de villkor, som enligt EFTA-konventionen erfordras för att de skall få bibehållas efter konventionens ikraftträdande, torde enligt jordbruksnämndens mening överförandet av produkterna till EFTA-konventionens industrisektor icke f. n. behöva föranleda någon åtgärd.

Författningsfrågor

Ändringar betingade av ändrad avgränsning av jordbruksregleringsområdet och av åtaganden i anledning av EFTA-konventionen, m. m.

Jordbruksnämnden anmäler, att nämnden för sitt verksamhetsområde låtit upprätta förslag till de författningsändringar, som enligt nämndens mening bör föranledas av Sveriges anslutning till EFTA-konventionen. I samband härmed har nämnden även beaktat de ändringar i avgränsningen av jordbruksregleringsområdet som blir följderna av ett bifall till en av nämnden i skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 oktober 1959 gjord framställning om överförande till jordbruksregleringen av majsstärkelse i vissa förpackningar, lusernmjöl m. m. och vissa kemiskt rena sockerarter. Författningsförslagen omfattar härjämte dels en omarbetning av avgiftsbestämmelserna för vissa konserverade charkuterivaror i anslutning till en av nämnden i skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 september 1959 gjord framställning i ämnet, dels en inarbetning av vissa varunummerändringar beträffande oljekraftfoder,

vilka trätt i kraft redan den 1 januari 1960, dels en huvudsakligen formell jämkning av avgiftsreglerna inom positionen »dextrin, löslig stärkelse och rostad stärkelse; stärkelseklister» (35.05).

Jordbruksnämndens förslag medför ändringar i förordningarna 1956: 401, 1956: 402, 1956: 403 och 1956: 405 samt i kungörelserna 1959: 383, 1956: 417 (med ändring 1959: 385) och 1956: 418 ävensom en föreskrift om maximering av vissa införselavgifter i anledning av EFTA-konventionen.

Såvitt författningsförslagen hänför sig till EFTA-konventionen, föranleder de följande kommentarer från jordbruksnämndens sida.

Nämndens förslag omfattar endast varuslag, som f. n. faller inom ramen för de särskilda importförfattningarna på jordbruksprisregleringens och fiskprisregleringens områden. Utformningen av författningsbestämmelser i fråga om varuslag, som enligt EFTA-konventionen är att anse som jordbruksvara eller som fisk eller annan marin produkt men icke faller inom nyssnämnda ram, har däremot icke ansetts ankomma på jordbruksnämnden.

Vissa varuslag inom jordbruksregleringsförfattningarnas varuområde skall — enligt vad som förut berörts — enligt EFTA-konventionen icke utgöra jordbruksvara och kommer således att falla under EFTA-reglerna för tullavtrappning m. m. Inom jordbruksregleringsförfattningarnas varuområde kommer på detta sätt olika regler att tillämpas inom vissa grupper av varandra närstående varuslag.

I några fall måste på grund av det nyss anförda uppspaltningar ske av hittills enhetliga varupositioner i jordbruksförfattningarna. För möjliggörande av en förutsatt särbehandling efter de inom frihandelssammanslutningen gällande reglerna föreslås sålunda, att i kungörelserna 1959: 383 och 1956: 417 separata stat.nr redovisas för dels vissa nu ej särskilt specificerade beredda näringsmedel inom tulltaxenr 21.07 (andra än med väsentligt innehåll av fett, ägg, mjölk och/eller spannmål i tolkning enligt senaste överläggningar inom EFTA), dels tångmjöl (inom tulltaxenr 23.06), dels s. k. fish solubles (inom nuvarande 23.07.903). Till tulltaxenr 15.04 hänförligt »fett och oljor av fisk och havsdäggdjur» samt i 15.12 ingående »härda-de fetter och feta oljor, helt från fisk- eller havsdäggdjur» skall enligt EFTA-konventionen tillhöra konventionens industrisektor. Enligt de vid konventionen fogade tillämpnings- och tolkningsreglerna, punkt 16, har dock — såsom framgår av tidigare redogörelse — medgivits, att de regleringsåtgärder m. m., som tillämpas beträffande andra fettprodukter, må jämväl tillämpas beträffande nu nämnda marina fettvaror. Nämnden har med hänsyn härtill icke ansett sig ha anledning att föreslå någon författningsändring i syfte att möjliggöra en särbehandling av de ifrågakvarande marina produkterna.

Av skäl, som anföres i jordbruksnämndens skrivelse till Kungl. Maj:t den 2 april 1960 angående vissa problem för livsmedelsindustrin till följd av EFTA-konventionens ikraftträdande, föreslås varuslaget »wafers, innehållande mer än 20 % fett» helt avfört ur jordbruksregleringen. Viss i den svenska jordbruksregleringen ingående s. k. fondantmassa, vilken även enligt EFTA-konventionen skall utgöra jordbruksvara, överföres enligt en i anslutning till konventionen antagen ändrad tolkning av den s. k. bryselnomenklaturen från tulltaxenr 17.02 till tulltaxenr 17.04. Vissa författningsändringar föreslås för bibehållande av detta varuslag inom jordbruksregleringen.

Jordbruksnämnden har, såsom framgår av ett tidigare avsnitt av denna

skrivelse, ansett lämpligt, att för fettsyror och liknande produkter (tulltaxenr 15.10), vilka enligt EFTA-konventionen icke hänförts till jordbruksvarorna, fr. o. m. den 1 juli 1960 ej längre skall uttagas någon införselavgift. Däremot bör, enligt vad likaledes förordats i det föregående, de ifrågasatta produkterna beläggas med högre fettregleringsavgift än vad nu är förhållandet. Förslag till de författningsändringar, som erfordras för genomförande av den ifrågasatta ändrade avgiftsbeläggningen av fettsyror, innefattas i ett av nämnden utarbetat författningsförslag.

En precisering av de högsta avgiftssatser inom jordbruks- och fiskregleringarna, som skall få tillämpas under EFTA-konventionens första avtrappingsperiod (1 juli 1960—31 december 1961) föreslår jordbruksnämnden skola ske i form av ett Kungl. Maj:ts brev till nämnden. Vid utarbetandet av förslaget har nämnden utgått från reglerna i EFTA-konventionen sådana de för dagen är utformade. Det bör enligt nämndens mening få bli föremål för senare överväganden, i vad mån jämkningar i tillämpningen skall vidtagas till följd av uppkommande svårigheter att strikt tillämpa de i EFTA-konventionen uppdragna reglerna (exempelvis i fråga om avgränsningen mellan frysta och färska fiskfiléer eller i fråga om en utsträckning av de överenskomna avgiftsnedsättningarna att omfatta import även från områden utanför frihandelssammanslutningen).

De av EFTA-konventionens ikraftträdande påkallade författningsändringar, som nu föreslagits av jordbruksnämnden, finner nämnden redan med hänsyn till ett av riksdagen utan erinran lämnat uttalande i propositionen 1960: 25 (s. 56) kunna meddelas av Kungl. Maj:t utan ytterligare medverkan av riksdagen.

I fråga om de av jordbruksnämnden nu framlagda förslag, som icke anknyter till EFTA-konventionen, hänvisar nämnden till de vid nämndens skrivelse fogade författningsstexterna. Såvitt författningsförslagen berör tulltaxeringen m. m. har enligt nämnden samråd med vederbörande avdelningar inom generaltullstyrelsen ägt rum.

Ändringar betingade av förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning

Genom beslut den 17 april 1959 har Kungl. Maj:t uppdragit åt jordbruksnämnden att utreda, i vilken utsträckning författningarna på jordbruks- och fiskprisregleringarnas områden kan anpassas till ett av riksdagen, genom godkännande av propositionen 1959: 3, antaget förfarande vid viss konsumtionsbeskattning. Till fullgörande av uppdraget framlägger nämnden i sin förevarande skrivelse ett förslag till en begränsad tillämpning av ifrågasatt förfarande. Med hänsyn till att även en begränsad tillämpning avsevärt skulle komplicera arbetet med att upptaga avgifter inom jordbruks- och fiskprisregleringarna ifrågasätter nämnden, om icke reglerna härför tills vidare skulle kunna bibehållas oförändrade.

Vissa andra frågor

Genom beslut den 28 maj 1959 har Kungl. Maj:t anbefallt jordbruksnämnden att inkomma med förslag i anledning av vad i jordbruksutskottets utlåtande 1959: 29 anförts beträffande stärkelsepreparat, på basis av majsstärkelse, vilka användes vid framställning av *wellpapp*. Utskottet framhöll i sitt utlåtande, att det borde övervägas, huruvida restitution icke skulle kunna lämnas av införsel- och kompensationsavgifter för sådana preparat och om icke dessa preparat kunde avföras från jordbruksregleringen.

Jordbruksnämnden upplyser nu, att nämnden med anledning av frågans principiella räckvidd funnit angeläget att, innan nämnden tar ställning i saken, få uttrönt, huruvida icke preparat på basis av potatisstärkelse kan användas vid ifrågavarande tillverkning. Vissa försöksarbeten i detta syfte har därför på nämndens initiativ igångsatts av wellpappindustrien och de svenska stärkelseproducenterna. Nämnden hemställer, sedan dessa försök avslutats, få återkomma i frågan.

Genom nyssnämnda beslut ålades jordbruksnämnden även att i anslutning till den bedömning enligt den s. k. inkomstregeln, som skall äga rum i början av år 1960, uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag till avräkning av i propositionen 1959: 147 och jordbruksutskottets utlåtande 1959: 29 omförmäld *merintäkt för smör under regleringsåret 1958/59*, som bedömningen kan föranleda till. Enär tillräckligt material för en bedömning enligt inkomstregeln ännu icke framkommit, har nämnden i detta sammanhang icke kunnat företaga en dylik bedömning. Nämnden anmäler därför sin avsikt att senare under året inkomma med sådant förslag, som här avses.

Jordbruksnämndens promemoria om anpassning till ny tulltaxeförordning

I sin promemoria den 21 april 1960 anför jordbruksnämnden följande.

Hänvisningar till författningsrum i tulltaxeförordningen förekommer i förordningarna den 30 maj 1952 (nr 320) om viss reglering av handeln med fisk, m. m., den 5 juni 1953 (nr 372) angående reglering av införseln av vissa slag av fisk och skaldjur m. m., den 5 juni 1953 (nr 374) angående reglering av utförseln av vissa slag av fisk och skaldjur, den 7 juni 1956 (nr 401) angående reglering av införseln av vissa levande djur och jordbruksprodukter m. m., den 7 juni 1956 (nr 402) angående reglering av utförseln av vissa levande djur och jordbruksprodukter m. m. samt den 7 juni 1956 (nr 403) angående reglering av införseln av fettråvaror och fettvaror, m. m. Genom dessa hänvisningar har allmänt gjorts undantag från stadgad tillstånds- och avgiftsskyldighet vid import och export av fisk- och jordbruksvaror, omfattade av förordningarna, för vissa fall, där tulltaxeförordningen beträffande tullbelagda varor medger befrielse, definitivt eller temporärt, från skyldighet att betala tull.

I proposition nr 98 till årets riksdag har framlagts förslag till ny tulltaxeförordning, avsedd att träda i kraft den 1 juli 1960. Förslagets allmänna bestämmelser om undantag från tullplikt motsvarar i stort sett den nuvarande

förordningens men företer dock såväl materiellt som framför allt redaktionellt icke oväsentliga avvikelser från denna. Till följd av stadgande i punkten 3 i förslagets övergångsbestämmelser är icke givet, att hänvisningarna till tulltaxeförordningen i fiske- och jordbruksförfattningarna under alla förhållanden måste genom författningsändringar bringas till överensstämmelse med den nya förordningen för att gällande bestämmelser om allmänna undantag från tillstånds- och avgiftsplikt skall bibehållas oförändrade. Till undvikande av missförstånd vid tillämpningen av övergångsbestämmelserna synes det dock önskvärt att sådana ändringar vidtagas och att de ges giltighet från den dag då den nya tulltaxeförordningen träder i kraft. Ett utkast till författningsändringar, utarbetat inom jordbruksnämndens kansli, är såsom bilaga fogad vid denna promemoria. Vid utkastets uppgörande har samråd ägt rum med generaltullstyrelsens revisionsbyrå.

I den mån utkastet företer andra än rent språkliga avvikelser från gällande bestämmelser är avvikelserna och skälen för dem redovisade i efterföljande kommentarer. Den enligt utkastet föreslagna ändringen i förordningen 1953: 374 under c) är till skillnad från övriga ändringsförslag icke föranledd av den nya tulltaxeförordningen utan sammanhänger med en under 1958 vidtagen ändring i tullstadgan. Förslaget innebär i denna del ingen ändring i sak (jämför punkten 2 i övergångsbestämmelserna till kungörelsen 1958: 318).

Till utkastet kan fogas ytterligare följande kommentarer.

1952: 320, 8 § tredje stycket hänvisar i sin nuvarande lydelse till 5, 6 och 8 §§ tulltaxeförordningen. Genom hänvisningen till 5 § har medgivits befrielse från avgift bl. a. vid sådan återinförsel i oförändrat skick av inom landet alstrad eller tillverkad ävensom här förut förtullad utländsk vara, som avses under s) i paragrafen. Befrielsen är emellertid kringskuren genom tillägg i 8 § tredje stycket, som stadgar avgiftsskyldighet om vid utförseln erhållits återbäring av förut erlagd avgift. Reglerna om tullfrihet vid återinförsel i obearbetat skick är i nya tulltaxeförordningen upptagna i 6 § 1 mom. Någon hänvisning till detta författningsrum har icke gjorts i utkastet, vilket innebär, att avgift i hithörande fall alltid skall erläggas, oavsett om återbäring förut erhållits eller icke. För anledningen till denna avvikelse från gällande regler har redogjorts i propositionen 1960: 98 (se s. 57 jfrd med s. 60). Då det nyssnämnda tillägget i 8 § tredje stycket synes sakna praktisk betydelse, sedan hänvisningen till återinförselfallet slopats, har ej heller tillägget medtagits i utkastet. — Genom hänvisningen till 6 § tulltaxeförordningen är avgiftsfrihet i viss utsträckning medgiven för vad befolkningen i gränsområdena mot Norge (norr om Mitanderfors) och mot Finland medför vid resa utifrån. Hänvisningen torde redan nu sakna praktisk betydelse enär reglerna för resandefrafiken i allmänhet — i tulltaxeförordningen 5 § under e) till vilken hänvisas i 8 § tredje stycket — medger avgiftsfrihet i vidare omfattning än 6 §. Den nya tulltaxeförordningen innehåller ingen bestämmelse motsvarande den i 6 § upptagna men stadgar i 9 § allmänt tullfrihet för varor som införs i egentlig gränstrafik, i den omfattning Konungen förordnar. Någon hänvisning till 9 § har icke ansetts påkallad i utkastet. — Tulltaxeförordningens bestämmelser om temporär tullfrihet (7 och 8 §§) fyller inget ändamål på jordbrukets och fiskets område och har såvitt kunnat utrönas hittills icke tillämpats som grund för avgiftsfrihet. I praktiken har sådana fall som avses med dessa bestämmelser i stället reglerats restitutionsvägen med stöd av de i fiske- och jordbruksförfattningarna meddelade bestämmelserna om återbäring vid export eller eljest när särskilda skäl föreligger. Med anledning härav har det ansetts obehövt att i utkastet uppta någon hänvisning till bestämmelserna i 10 § nya tulltaxeförordningen, som

i stort sett motsvarar 7 och 8 §§ i nuvarande förordning. — I utkastet har hänvisningsvägen från avgiftsskyldighet undantagits samtliga i 8 § nya tulltaxeförordningen angivna fall utom det i punkten 13 upptagna. Nämda punkt, som avser bl. a. gåvor, saknar motsvarighet i nuvarande tulltaxeförordning. Dess medtagande i utkastet skulle såvitt rör fisk och jordbruksvaror innebära en ändring av gällande regler på området, som icke är sakligt motiverad.

1953: 372, 4 § andra stycket a). Varor, som införes i egentlig gränstrafik är redan enligt momentets nuvarande lydelse direkt undantagna från importlicensbestämmelserna. Genom att undantaget bibehållits oförändrat i utkastet och icke där iakttagits genom hänvisning till 9 § nya tulltaxeförordningen har undvikits sådant särskilt förordnande av Kungl. Maj:t, som enligt 9 § utgör förutsättning för paragrafens tillämpning. — Momentet hänvisar i sin nuvarande lydelse till annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna och till 6 eller 8 § samma förordning. Genom att s) uteslutits ur hänvisningen har stadgats licensskyldighet vid återinförel av vara i oförändrat skick. Genom att underlåta att i utkastet hänvisa till 6 § 1 mom. nya tulltaxeförordningen, som upptar bestämmelserna i 5 § s), har nuvarande regler bibehållits oförändrade. — Vad ovan vid kommentaren till 1952: 320 anförts rörande nuvarande 6 § tulltaxeförordningen gäller även i här förevarande sammanhang. — Hänvisningar till nuvarande regler om temporär tullfrihet i 7 eller 8 § tulltaxeförordningen torde i importlicenssammanhanget få betraktas som mindre lämpliga. I utkastet har därför icke gjorts någon hänvisning till motsvarande regler i nya förordningen (10 §). — 6 § andra stycket. Rörande utkastet i denna del kan hänvisas till vad som anförts i kommentaren till 1952: 320.

1956: 401, 5 § andra stycket a) och 7 § andra stycket. De avvikelser från gällande bestämmelser som gjorts i utkastet och skälen för avvikelserna är i stort sett desamma som redovisats i kommentarerna till 1952: 320 och 1953: 372. Att märka är emellertid att jordbruksförfattningarna till skillnad från de berörda fiskeförfattningarna icke hänvisar till tulltaxeförordningens regler om tullfrihet för varor, som utifrån medföres av resande. Detta sammanhänger med att resandetraffiken beträffande såväl licenstväng som avgiftsskyldighet är reglerad i särskild ordning genom kungörelsen 1958: 167. — 9 §. Nuvarande 9 § upptar ett första stycke där genom hänvisning till 9 § tulltaxeförordningen stadgas vissa lättnader i avgiftsskyldigheten vid återinförel av vara som undergått bearbetning utomlands. Bestämmelserna i 9 § tulltaxeförordningen har influerat i 6 § 2—6 mom. i nya förordningen. Därvid har emellertid bestämmelserna givits större räckvidd än de nu gällande. Tullindring medges sålunda till skillnad från nu även i fall där vara utomlands undergått en väsentlig strukturförändring. Med hänsyn härtill bar i utkastet icke ansetts kunna göras någon hänvisning till 6 § 2—6 mom. Ej heller har det ansetts lämpligt att i utkastet uppta ett särskilt stadgande motsvarande det i nuvarande 9 § tulltaxeförordningen upptagna, eftersom det icke kan uteslutas att stadgandet kan utnyttjas för en återinförel i strid mot gällande regler för återinförel av vara vid vars utförel erhållits exportbidrag (prop. 1958: 122).

1956: 403, 4 och 7 §§. Utkastet föranleder i denna del inga andra kommentarer än som framgår av vad ovan anförts under 1956: 401.

Det vid promemorian fogade utkastet till författningsändringar torde få såsom bilaga 4 fogas till detta protokoll.

Jordbruksnämndens framställning om överförande av vissa varor till jordbruksregleringen jämte yttranden häröver

I skrivelse den 6 oktober 1959 har statens jordbruksnämnd hemställt, att majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar, vägende per styck högst 1 kilogram netto, lusernmjöl samt kemiskt druv- och stärkelsesocker (glukos) och kemiskt rent mjölksocker (laktos), så snart kan ske, förslagsvis fr. o. m. den 1 december 1959, överföres till jordbruksregleringen med vissa i skrivelsen närmare angivna möjligheter till avgiftsbeläggning. Ur nämndens skrivelse inhämtas i huvudsak följande.

Majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar, vägende per styck högst 1 kilogram netto. Jordbruksnämnden erinrar först om att ifrågavarande vara före den 1 september 1956 var belagd med en tull av 20 kr. för 100 kg och dessutom kunde, liksom annan majsstärkelse, av nämnden åsättas införselavgift inom ramen för jordbruksregleringen. Sistnämnda möjlighet skulle dock enligt särskilt beslut av nämnden tills vidare icke utnyttjas. Vidare anför nämnden.

I tulltaxekommitténs betänkande förutsattes all stärkelse, således även här ifrågavarande majsstärkelse i småförpackningar, komma att beläggas med införselavgift, varför tullfrihet föreslogs för hela tulltaxepositionen stärkelse. Från ingången av september 1956, då majsstärkelsen i småförpackningar avfördes från jordbruksregleringen, och intill utgången av år 1958 var varan emellertid alltjämt belagd med tull av 20 kr. för 100 kg. I den nya tulltaxa, som gäller fr. o. m. den 1 januari 1959, har däremot varan upptagits såsom tullfri, oaktat den av tulltaxekommittén angivna förutsättningen för tullfrihet — avgiftsbeläggning såsom jordbruksregleringsvara — nu icke föreligger.

Jordbruksnämnden framhåller, att bortfallet av allt importskydd för majsstärkelse i vissa småförpackningar (konsumentförpackad »majsen» o. d.), medan majsstärkelse i övrigt (bulkvara) är belagd med en införselavgift av normalt 36 kr. 75 öre per 100 kg, uppenbarligen kan innebära ökade risker för den inhemska stärkelseindustrien och i varje fall är ägnat att leda till en ur allmän svensk synpunkt ekonomiskt ofördelaktig snedvridning av majsstärkelseimporten. Den tid, som gått efter importskyddets borttagande, torde, anför nämnden, ännu vara för kort för att någon klar tendens i fråga om importutvecklingen skall kunna påvisas. Tillgänglig statistik över importen av majsstärkelse i småförpackningar ger i varje fall vid handen, att det här är fråga om ur den inhemska stärkelseindustriens synpunkt ingalunda betydelselösa kvantiteter. Importen (huvudsakligen från Västtyskland) utgjorde sålunda under år 1957 222 ton (282 000 kr.), under år 1958 211 ton (300 000 kr.) och under januari—juli 1959 142 ton (216 000 kr.).

Jordbruksnämnden hemställer därför, att majsstärkelse i detaljhandels-

förpackningar, vägande per styck högst 1 kg netto, snarast överföres till jordbruksregleringen med rätt för nämnden att belägga varan med högst samma avgift som annan majsstärkelse.

Lusernmjöl (inbegripet fälttorkat hömjöl). Lusernmjöl kunde före ingången av september 1956 såsom jordbruksregleringsvara beläggas med införselavgift. Denna möjlighet ansågs i dåvarande läge dock icke behöva utnyttjas. Sedan varan efter nämnda tidpunkt avförts från jordbruksregleringen, har den saknat varje form av importskydd. Nämnden anför vidare följande.

Jordbruksnämnden upplyser, att vid frågans behandling våren 1959 en framställning i ämnet förelåg från Sveriges lusernfabrikanters förening, Kvarnby, vilken framställning genom jordbrukets förhandlingsdelegation hade tillställts nämnden. Enligt denna framställning sysselsätter tillverkningen av lusernmjöl f. n. ett tiotal särskilda torkerier i södra och mellersta Sverige. Lusernodlingen är dessutom lokalt av icke oväsentlig betydelse såsom avsalugröda för särskilt det kreaturlösa jordbruket.

Beträffande prisutvecklingen för importerat lusernmjöl har jordbruksnämnden nu från Sveriges lantbruksförbund inhämtat, att importpriset — bortsett från innevarande år, som i fråga om vallväxtskörden väsentligt avviker från ett normalår — ständigt har varit fallande. För att kunna konkurrera med importvaran har därför, enligt vad som upplyses från lantbruksförbundet, de svenska producenterna tvingats att avsätta sin tillverkning till priser understigande framställningskostnaden.

Importstatistiken har, framhåller jordbruksnämnden, före den 1 januari 1959 icke varit så specificerad, att storleken av lusernmjölsimporten har kunnat med säkerhet fastställas. Den kan enligt nämnden antagas ha per år uppgått till 5 000 à 10 000 ton till ett värde av 2 à 4 miljoner kr. Viktigaste importland torde i allmänhet ha varit Danmark. Först efter det senaste årsskiftet föreligger möjlighet att exakt konstatera importens storlek. Importen har under tiden januari—juli 1959 uppgått till 6 164 ton (varav 4 067 ton från Danmark) med ett värde av 2 306 000 kr. (varav från Danmark 1 479 000 kr.).

De nu tillgängliga specificerade importsiffrorna bestyrker enligt jordbruksnämndens uppfattning, att det här är fråga om en import, som icke blott är ägnad att påverka förutsättningarna för fortsatt inhemsk produktion av lusernmjöl utan även har en viss betydelse, då det gäller att åstadkomma en sådan disposition av åkerjorden, som kan motverka en icke önskvärd överskottsproduktion inom vissa sektorer. Nämnden anser därför, att i fråga om lusernmjöl möjligheter snarast bör tillskapas att reglera importen genom en rörlig importavgift på samma sätt, som redan gäller i fråga om likvärdiga vegetabiliska fodermedel, exempelvis de till tulltaxenr 23.06 hänförliga.

Kemiskt rent druv- och stärkelsesocker (glukos) samt kemiskt rent mjölksocker. Jordbruksnämnden erinrar om att båda dessa varuslag före ingången av januari 1959 såsom jordbruksregleringsvaror var åsatta samma införselavgift som motsvarande icke kemiskt rena produkt. Vid årsskiftet 1958/59 avfördes de från jordbruksregleringen och belades enligt den nya tulltaxan,

liksom ett flertal andra kemiska produkter, med en värdetull av 12 procent. Annat druv- och stärkelsesocker i fast form än det kemiskt rena åtnjuter f. n. såsom jordbruksregleringsvara importskydd med en införselavgift av 47 kr. 25 öre och en kompensationsavgift av 9 kr. per 100 kg. Införselavgiften för jordbruksregleringsvaran mjölksocker, annat än kemiskt rent, är 26 procent av värdet.

Jordbruksnämnden framhåller, att erfarenheten visat, att en skarp gräns ur kvalitets- och prissynpunkt icke alltid kan dragas mellan kemiskt ren och icke kemiskt ren vara av de slag, varom här är fråga. Beträffande mjölksocker har tullverket i samråd med nämnden uppställt en hjälpregel, att den kemiska varan skall fylla fordringarna på »sacharum lactis» enligt den svenska farmakopén. Denna hjälpregel torde enligt nämnden emellertid icke helt ha undanröjt svårigheterna vid den kvalitativa avgränsningen av denna vara.

Beträffande nu aktuella genomsnittliga importpriser anför jordbruksnämnden, att från Sveriges lantbruksförbund i fråga om druv- och stärkelsesocker uppgivits för kemiskt ren vara ett pris av ca 100 kr. per 100 kg eller således med tillägg av tull ca 112 kr. och för annan vara ett pris av 56 kr. 65 öre per 100 kg eller således med tillägg av införsel- och kompensationsavgift 112 kr. 90 öre. I fråga om mjölksocker har redovisats för kemiskt ren vara ett importpris av 125 kr. per 100 kg eller således med tillägg av tullen ca 140 kr., medan förbrukarpriset för samma vara av inhemskt ursprung har angivits till 120 kr. per 100 kg.

De anförda uppgifterna synes enligt jordbruksnämndens mening bestyrka angelägenheten av att de ifrågavarande kemiskt rena sockerarterna, så snart kan ske, återföres till jordbruksregleringen och i avgiftshänseende får behandlas på samma sätt som den icke kemiskt rena produkten. Nämnden förutsätter därvid, att möjligheten för läkemedelsindustrien att erhålla befrielse från eller restitution av eljest utgående avgifter bibehålles.

Jordbruksnämnden framhåller vidare, att tullstatistiken möjliggör en redovisning av importen av kemiskt rena sockerarter endast fr. o. m. den 1 januari 1959 och då endast i klump för samtliga dylika sockerarter, andra än sacharos. Importen uppgick under tiden januari—juli 1959 till ett värde av sammanlagt 394 000 kr., varav från Danmark 89 000 kr., från Västtyskland 79 000 kr. och från Amerikas Förenta Stater 122 000 kr.

Av yttrandena framgår i huvudsak följande.

Kommerskollegium anför, att avgiftsbeläggningen av majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar, vägande per styck högst 1 kilogram netto, torde sammanhånga med intresset av att skydda den svenska produktionen av potatisstärkelse, med vilken vara den i stor utsträckning konkurrerar. För sådan majsstärkelse, där ett sådant konkurrensförhållande icke föreligger, skulle emellertid behov av avgiftsbeläggning av detta skäl icke behöva förekomma. Detta har uppenbarligen ansetts

vara fallet vid 1956 års beslut att från jordbruksregleringen undantaga s. k. majsenamjöl.

Av betydelse för frågan huruvida majsstärkelse i småförpackningar (huvudsakligen majsenamjöl) nu bör avgiftsbeläggas synes enligt kollegii uppfattning vara, om sådana förskjutningar inträtt i importen, att man med skäl kan räkna med att ett kringgående av avgiftsbeläggningen för övrig majsstärkelse ägt rum. Som framgår av jordbruksnämndens skrivelse har importen kvantitetsmässigt sjunkit från 1957 till 1958. Medelpriset för importen, som under 1959 ligger högre än under 1958, har emellertid månadsvis varit mycket stabilt och legat vid omkring 1 kr. 54 öre per kg, d. v. s. det importpris som enligt vad kollegium inhämtat betalas för konsumentförpackad majsena. Detta kan ge en antydning om att — i varje fall hittills — farhågorna icke besannats för en överflyttning av importen av bulkvaran till det tullfria numret för majsstärkelse i småförpackningar. Medelpriset för majsstärkelse i bulkvara utgör 42 öre per kg och importavgiften utgår med 36,75 öre per kg.

Det kan, anför kommerskollegium, givetvis vara svårt att bedöma de framtida riskerna för en förskjutning av importen. En möjlighet för undvikande av detta och samtidigt att förhindra ett fördyrande av importen av den konsumentförpackade majsenan, som huvudsakligen torde användas som barn- och dietmat och som icke torde tillverkas i Sverige, vore en föreskrift om att till stat. nr 11.08.101 endast skall hänföras majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar vägande per styck högst 1 kg netto och avsedda uteslutande för människoföda och för direktförbrukning. Detta skulle enligt kollegii mening vara i överensstämmelse med det av statsmakterna 1956 fattade beslutet.

I fråga om kemiskt rent druv- och stärkelsesocker och kemiskt rent mjölksocker erinrar kommerskollegium, att dessa varor till stor del torde komma till användning inom läkemedelsindustrin. Med hänsyn till att möjlighet för avgiftsfri införsel för läkemedelstillverkning förutses bestå, synes syftet med överförandet av ifrågavarande vara till jordbruksregleringen med åtföljande avgiftsbeläggning främst vara att förhindra det kringgående av regleringen, som skulle kunna bli en följd av att priset på den kemiskt rena varan plus den 12-procentiga tullen sjunker under priset för den tekniska produkten inkl. införselavgiften. Under sådana omständigheter har kollegium intet att erinra mot den föreslagna överföringen till jordbruksregleringen men ifrågasätter om det nyssnämnda syftet att motverka en omläggning av importen icke kan nås vid en något lägre införselavgift för den rena produkten än den, som uttages för den tekniska varan.

Beträffande l u s e r n m j ö l har kommerskollegium intet att erinra mot att denna vara överföres till jordbruksregleringen, varigenom möjligheter skapas att reglera importen på sätt, som redan sker i fråga om likvärdiga vegetabiliska fodermedel.

Kommerskollegium framhåller vidare, att frågan om gränsdragningen mellan jordbruksregleringsvaror och andra varor i nuvarande läge även får ses i samband med de vid yttrandets avgivande pågående förhandlingarna om ett frihandelsområde, samt anför härom.

Därest icke mycket starka skäl eller särskilda omständigheter föreligger kan det enligt kollegium anses tveksamt, om man till jordbruksregleringen skall överföra varor, som inom frihandelsområdet kommer att betraktas som industrivaror. I föreliggande fall torde samtliga varor, utom de till tulltaxenr 29.43 hänförliga kemiskt rena sockerarterna, i frihandelsstadgan komma att betraktas som jordbruksvaror och erbjuder sålunda ur denna synpunkt inga svårigheter. Vad de kemiskt rena sockerarterna beträffar synes de enligt kollegii mening mera höra samman med livsmedelsprodukterna än med det kemiska området och deras hänförelse dit torde vara en nomenklaturteknisk fråga. Enligt vad kollegium under hand inhämtat, synes också frågan om överförandet av dessa produkter till tulltaxenr 17.02, d. v. s. rubriken för de icke kemiskt rena sockerarterna, ha upptagits i nomenklaturkommittén i Bryssel. Härtill kommer att importen av ifrågavarande varor till huvudsaklig del härrör från länder utanför det blivande sjustatsområdet. Enligt kollegii mening synes sålunda nyssnämnda principiella ståndpunkt icke böra utgöra hinder för att ifrågavarande varor inom industriområdet överföres till jordbruksregleringen.

Generaltullstyrelsen anför i fråga om majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar vägande per styck högst 1 kilogram netto i huvudsak följande.

Majsstärkelse av detta slag, som normalt förekommer till import, betingar ett helt annat pris än vanlig majs- eller potatisstärkelse, vilka torde vara de varuslag, som är av praktisk betydelse i detta sammanhang. Enligt importstatistiken för de sju första månaderna av år 1959 utgjorde sålunda importpriset för majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar, vägande per styck högst 1 kg netto, 1 kr. 54 öre per kg, medan motsvarande siffra för annan majsstärkelse uppgick till 42 öre per kg och för potatisstärkelse till 64 öre per kg. Även med beaktande av införselavgifterna för de båda sistnämnda slagen av stärkelse synes enligt styrelsens mening prisrelationerna vara sådana, att det icke ur konkurrenssynpunkt föreligger något behov av att uttaga införselavgift för majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar, när det gäller den normalt förekommande importen. Frågan blir närmast, huruvida det finnes anledning befara, att frånvaron av införselavgift för majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar skulle kunna leda till ett kringgående av införselavgiften för den billigare bulkvaran genom att denna fördelas i småförpackningar (med en vikt av högst 1 kg netto). Med hänsyn till de kostnader, som skulle vara förenade med ett sådant förfarande, torde risken härför icke vara stor.

Generaltullstyrelsen finner sig emellertid icke ha anledning motsätta sig, att majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar överföres till jordbruksregleringen, om det anses erforderligt att på detta sätt skapa möjlighet att, för den händelse behov därav skulle yppas, föreskriva införselavgift jämväl för nämnda varuslag.

Generaltullstyrelsen anför i fråga om *l u s e r n m j ö l*, att huruvida avvägningen mellan de av nämnden anförda till synes motstridande intressena kan motivera en avgiftsbeläggning av *lusernmjöl* undandraget sig sty-

relsens bedömande. Vid ett eventuellt genomförande av jordbruksnämndens förslag är det enligt styrelsen med hänsyn till klassificeringssvårigheterna ur tullteknisk synpunkt angeläget att allt hömjöl överföres till jordbruksregleringen.

I fråga om kemiskt rent druv- och stärkelsesocker (glukos) samt kemiskt rent mjölksocker (laktos) vitsordar generaltullstyrelsen för sin del de berörda klassificeringssvårigheterna på detta område. Dessa har enligt styrelsen uppmärksamats även inom tullsamarbetsrådet och förslag har framlagts att överföra kemiskt ren glukos och kemiskt ren laktos från tulltaxenr 29.43 till tulltaxenr 17.02, d. v. s. till samma rubrik som de icke kemiskt rena produkterna. Styrelsen har icke något att erinra mot att berörda varor inbegripes under jordbruksregleringen. I samband därmed bör den nu utgående tullen avskaffas, vilket i avvaktan på en eventuell ändring av Bryssel-nomenklaturen — vars genomförande torde taga åtskillig tid — bör ske genom att tulltaxenr 29.43 uppdelas, så att de ifrågavarande sockerarterna upptages i en särskild underrubrik med tullfrihet.

Veterinärstyrelsens framställning om anslag till kontroll å uppvärmning av mjölk och grädde, m. m.

I skrivelse den 26 augusti 1959 har *veterinärstyrelsen* hemställt, såvitt nu är i fråga, att Kungl. Maj:t måtte till kontroll å uppvärmning av mjölk och grädde m. m. under budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr. Medelsåtgången för ändamålet hade under budgetåret 1958/59 utgjort 101 307 kr. mot beräknade 115 000 kr. Med hänsyn till den fortgående tendensen att nedlägga mindre mejeriföretag fann styrelsen ett belopp av 100 000 kr. tillräckligt för budgetåret 1960/61.

Genom beslut den 6 november 1959 uppdrog Kungl. Maj:t åt 1954 års mjölkkommitté att vid fullgörande av det åt kommittén anförtrodda uppdraget — i samråd med jordbruksanslagsutredningen — jämväl framlägga förslag till sådan omläggning av pastöriseringskontrollen, att de statliga kostnaderna för denna kunde upphöra fr. o. m. den 1 juli 1960.

Med anledning härav har överläggningar ägt rum mellan jordbruksanslagsutredningen och ordföranden i 1954 års mjölkkommitté. I skrivelse den 8 mars 1960 har *1954 års mjölkkommitté* föreslagit, att nuvarande ordning angående pastöriseringskontrollen skall äga bestånd ytterligare ett år och att statliga medel ställas till förfogande i samma omfattning som hittills under samma tidrymd. Till stöd för sitt förslag har mjölkkommittén anfört följande.

Mjölkkommittén har utarbetat två förslag till omläggning av pastöriseringskontrollen men har ännu ej beslutat, vilket förslag den skall förorda. Ingetdera av förslagen avser emellertid, att pastöriseringskontrollen till någon del skall bestridas av statsmedel. Kommittén kommer att under innevarande år avgiva betänkande men därav följande administrativa åtgärder torde icke kunna genomföras till den 1 juli.

Jordbruksanslagsutredningen, som tagit del av mjölkkommitténs nyss-nämnda skrivelse, finner det för sin del tillfredsställande, att 1954 års mjölk-kommitté kommer att föreslå en sådan ordning för pastöriseringskontrollens framtida handhavande, att statsmedel icke skall behöva utgå för bestridande av kostnaderna för densamma. Med avseende å mjölkkommitténs förslag, att kontrollen även under budgetåret 1960/61 skall ske på samma sätt som nu är fallet samt att viss del av kostnaderna under nämnda budgetår skall bestridas av statsmedel, framhåller utredningen, att alternativet härtill troligen skulle vara, att pastöriseringskontrollen åtminstone på sina håll icke kan genomföras under budgetåret 1960/61. Om ett sådant avbrott i kontrollen ur allmänna synpunkter icke anses kunna accepteras, har jordbruksanslagsutredningen för sin del icke något att erinra mot bifall till det av 1954 års mjölkutredning framlagda förslaget.

Emot utredningens uttalande har ledamoten Mossberger anfört *reservation*, varjämte experten Thorselius avgivit *särskilt yttrande*. I reservationen och det särskilda yttrandet, vilka är likalydande, förordas, att mejerierna belastas kollektivt med kostnaderna för pastöriseringskontrollen genom ianspråktagande av ett belopp av 100 000 kr. eller något därutöver av jordbrukets regleringsmedel. Till stöd härför anföres i reservationen och yttrandet följande.

Vi vill ej ifrågasätta att pastöriseringskontrollen skall upphöra men anser att kostnaderna för densamma i fortsättningen inte skall belasta statsverket. 1954 års mjölkkommitté har också anmält, att den inom en nära framtid kommer att framlägga förslag av sådan innebörd. Mjölkkommitténs förslag beräknas dock inte kunna förverkligas förrän tidigast den 1 juli 1961. Emellertid bör ej heller under mellanliggande tid någon del av kontrollkostnaderna bestridas med medel över riksstaten. Vi kan alltså inte dela uppfattningen att statsmedel skall ställas till förfogande för ändamålet under nästa budgetår. Vi vill i stället föreslå att berörda statliga kostnader tills vidare intill dess förenämnda kommittés förslag genomförts får bäras av mejerinäringen, vilken redan nu bestrider utgifter för samma ändamål som är långt större än den statliga andelen. För ett individuellt kostnadsöverförande på mejerierna synes emellertid erfordras att frågan underställes riksdagen i särskild ordning. Då ett sådant förfarande skulle få anses vara alltför omständligt, förordar vi att mejerisidan belastas kollektivt av sagda kostnader genom ianspråktagande av ett belopp av 100 000 kr. eller något därutöver ur jordbrukets regleringsmedel.

Departementschefen

Enligt konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanlutningen (EFTA-konventionen) tillåtes medlemsstaterna i stort sett bibehålla sina nationella regleringar på jordbruksområdet. Detta innebär bland annat, att föreliggande olikheter mellan medlemsstaterna i prisnivåerna på jordbruksråvaror tills vidare kan beräknas bli bestående, samtidigt som för industrivarorna tullskyddet successivt kommer att avvecklas. Med hänsyn härtill har den beslutade gränsdragningen mellan jordbruks- och industrivaror blivit av väsentlig betydelse för såväl jordbruket som livsmedelsindustrin.

Den svenska jordbruksregleringen påverkas direkt av den i EFTA-konventionen gjorda gränsdragningen därigenom att vissa nu jordbruksreglerade varor skall behandlas som industrivaror. Detta innebär, att gällande införelavgifter vid import från övriga medlemsstater successivt måste avvecklas.

De svenska livsmedelsindustrier, som använder jordbruksreglerade produkter som råvara, får som följd av den svenska jordbruksregleringen för dessa råvaror erlagga högre priser än eljest skulle vara fallet. För närvarande utjämnas denna belastning för berörda industrier i stort sett genom att de avgifter, som uttages inom jordbruksregleringen, beaktats, då tullsatserna för färdigvarorna fastställts. I de fall dessa färdigvaror enligt EFTA-konventionen förts till industrisektorn — vilket medför en successiv avveckling av de för dessa varor nu utgående tullarna — kan sålunda betydande svårigheter i konkurrenshänseende uppkomma för berörda industrier. En ökad import av dylika industriellt bearbetade livsmedelsprodukter minskar även jordbrukets möjligheter att på hemmamarknaden få avsättning för berörda råvaror. Från såväl industrien som jordbruket har därför krav framställts om att de berörda livsmedelsindustrierna i en eller annan form skall få tillgång till de jordbruksreglerade råvarorna till världsmarknadspriser.

I propositionen 1960: 25 angående godkännande av Sveriges anslutning till konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen anförde föredragande departementschefen bland annat, att man från myndigheternas sida var medveten om de problem, som det nya läget skapat, och förklarat sig beredd att närmare överväga, vilka lösningar som borde tillgripas. Överläggningar i ämnet pågick redan då mellan statens jordbruksnämnd och företrädare för industrierna. I den mån ett inkomstbortfall skulle uppstå för jordbruket till följd av de direkta verkningarna på jordbruksregleringen eller av de åtgärder, som kunde bli aktuella för en lösning av livsmedelsindustriens problem, skulle förhandlingar få upptagas med jordbrukets förhandlingsdelegation. Samtliga hithörande problem borde därefter i särskild ordning redovisas för riksdagen.

Riksdagen har vid behandlingen av propositionen 1960: 25 understrukt det föreliggande problemets betydelse och ansett det önskvärt, att resultatet av nyssnämnda överläggningar, innan årets riksdag avslutats, skulle underställas densamma (UU 1960: 2; rskr. 140).

Som framgår av den föregående redogörelsen har jordbruksnämnden, sedan överläggningarna i ämnet med såväl företrädare för de berörda livsmedelsindustrierna som jordbrukets förhandlingsdelegation nu avslutats, i särskilda skrivelser redovisat resultatet av desamma och framlagt förslag till vissa lösningar.

Vad först gäller de problem, som i anledning av Sveriges anslutning till EFTA-konventionen uppkommer för livsmedelsindustrien, utgör det av jordbruksnämnden utarbetade förslaget en provisorisk lösning av de närmast aktuella problemen.

Sammanfattningsvis innebär jordbruksnämndens förslag, att choklad- och konfektyr- samt wafers- och biscuitsindustrierna ävensom de industrier,

som framställer färdiglagad senap, såser, soppor och fiskkonserver, från och med den 1 juli 1960 — d. v. s. det datum då den första tullsänkningen enligt EFTA-konventionen skall äga rum — skall få tillgång till de väsentligaste jordbruksråvarorna till världsmarknadspris. Tekniskt sett föreslås detta i fråga om choklad, konfektyrer, wafers och biscuits ske genom ett utjämningsförfarande, som i kontrollhänseende anknytes till kontrollstyrelsens nuvarande varubeskattningssystem. Bland annat för att undvika en inte önskvärd snedvridning av konsumtionen föreslås, att de med utjämningsförfarandet förenade kostnaderna skall finansieras genom en viktskatt av 50 öre per kilogram, vilken i fråga om choklad och konfektyrer skall tillkomma utöver den nuvarande skatten av 65 procent på beskattningsvärdet. I fråga om senap, såser, soppor och fiskkonserver avses att kostnaderna skall täckas av de till jordbruksnämnden inflytande regleringsavgifterna å fettvaror.

I samband med att utjämningsförfarandet införes, avses enligt förslaget nuvarande tullar å berörda varor utom fiskkonserver skola sänkas från 20 procent (i några fall från 15 procent) till 10 procent. I förhållande till de i frihandelssammanslutningen ingående länderna skall den 10-procentiga tullen, vilken är att betrakta som manufaktureringsskydd, den 1 juli 1960 sänkas med 20 procent till 8 procent.

Som framgått av den föregående redogörelsen har jordbruksnämnden inte ansett sig redan nu böra föreslå ett utjämningsförfarande för läskedrycks- och bryggeriindustrien samt bageri- och konditorinäringen.

Jordbruksnämndens förslag till provisorisk lösning av föreliggande problem synes enligt min mening i sin allmänna uppläggning kunna godtagas. De föreslagna åtgärderna torde sålunda utan tvekan vara av stor betydelse för avsättningen av det svenska jordbrukets produkter. Vidare är åtgärderna utformade i avsikt att ge de berörda industrierna tillgång till råvaror till världsmarknadspriser utan att därför ändra det manufaktureringsskydd, som enligt EFTA-konventionen under varje period får förefinnas. Systemet innebär enbart en av jordbruksregleringen betingad anpassning till det nya läge, som uppstår efter Sveriges anslutning till nämnda konvention.

Då jag sålunda anser jordbruksnämndens förslag i sin allmänna uppläggning böra godtagas, vill jag ävenledes i likhet med nämnden och kommerskollegium understryka, att såväl denna uppläggning som de i det följande förordade detaljåtgärderna har karaktären av ett provisorium. Enligt min mening förefaller detta lämpligt, då det är önskvärt att vinna erfarenheter av de föreslagna åtgärdernas verkningar och med hänsyn till det ovissa läget i olika internationella hänseenden. Jag vill därvid särskilt framhålla värdet av en viss rörelsefrihet, dels vid förhandlingarna inom frihandelssammanslutningen om gemensamma lösningar av hithörande problem, dels vid eventuella förhandlingar om bildande av en sådan större väst-europeisk marknad, som man från svensk sida eftersträvar.

Min anslutning till jordbruksnämndens allmänna uppläggning till lösning av livsmedelsindustriens förevarande problem innebär vidare, att jag

funnit mig böra förorda en prisutjämning, som bygger på principen om partiell industriell lågprislinje. En dylik linje medför, såvitt jag kunnat finna, de minst ingripande omläggningarna av nu tillämpade regleringar, vilket synes vara av särskild betydelse med hänsyn till att endast en provisorisk lösning åsyftas. Uppläggningsen möjliggör vidare, att åtgärderna i viss utsträckning kan genomföras i anslutning till ett redan existerande beskattningsförfarande. Den medför dessutom — såsom förut nämnts — att en inte önskvärd snedvridning av konsumtionen kan undvikas.

I fråga om prisutjämningsens omfattning har jag i likhet med jordbruksnämnden funnit övervägande skäl tala för att utjämningsen — med undantag för fiskkonserver — redan från början lämnas i full utsträckning. I anslutning härtill bör tullskyddet — även gentemot länder utanför frihandlssammanslutningen — till den del detta motsvarar en av jordbruksregleringen förorsakad råvarufördyring borttagas. För detta tillvägagångssätt talar enligt min mening bland annat det självklara ekonomiska intresset hos de berörda industrierna att på en gång få en lösning av problemet med jordbruksråvarorna. Vidare förefaller en omedelbar prisutjämning i full utsträckning rent tekniskt sett vara mera tilltalande än en i takt med tullsänkningarna inom frihandlssammanslutningen successivt stigande utjämningsen med åtföljande administrativa svårigheter.

Frågan om vilka industribranscher som redan från och med den 1 juli 1960 skall bli delaktiga av en prisutjämning har av jordbruksnämnden bedömts från fall till fall. Förfarandet synes lämpligt mot bakgrund av svårigheterna att på nuvarande stadium bedöma EFTA-konventionens verkningar på vissa av ifrågavarande varuområden. Särskilt gäller detta bageri- och konditorivaror. Gränsdragningen mellan jordbruks- och industrivaror på detta varuområde låter sig nämligen ännu inte överblickas. I likhet med jordbruksnämnden anser jag mig därför inte nu böra föreslå några prisutjämningsåtgärder för bageri- och konditorivaror i allmänhet. Frågan om hur ett godtagbart utjämningsförfarande på detta område skall utformas synes därför böra anstå, tills gränsdragningsfrågan definitivt lösts och viss tids erfarenhet vunnits beträffande verkningarna för bageri- och konditorinäringen av de tullsänkningar, som kommer att ske.

Inte heller i fråga om läskedrycker och maltdrycker har jordbruksnämnden funnit tillräckliga skäl föreligga att redan från och med den 1 juli 1960 genomföra en prisutjämning. Nämnden har därvid beträffande läskedrycker hänvisat till att nuvarande tull från svensk sida hos frihandlssammanslutningen anmälts som finanstull och därför inte behöver avvecklas samt att således nuvarande konkurrensförhållanden inte kommer att ändras. I fråga om maltdrycker har nämnden anfört, att nuvarande tull delvis anmälts som finanstull samt att råvarufördyringen till följd av jordbruksregleringen blir förhållandevis obetydlig.

Även i fråga om läskedrycker och maltdrycker finner jag mig böra godtaga jordbruksnämndens förslag att låta frågan om prisutjämning anstå. Jag vill emellertid understryka, att det bör ankomma på nämnden att på dessa

områden — liksom på bageri- och konditorinäringens område — noggrant följa utvecklingen, sedan EFTA-konventionen trätt i kraft, och att, när viss tids erfarenhet av konventionens verkningar vunnits, föreslå de åtgärder, som finnes påkallade och möjliga att genomföra.

I fråga om chokladvaror och sockerkonfektyrer, wafers och biscuits samt färdiglagad senap, såser och konserverade soppor har jordbruksnämnden funnit, att behovet av en råvaruprisutjämning inträder redan från och med EFTA-konventionens ikraftträdande den 1 juli 1960. För dessa produkter föreligger inga nämnvärda gränsdragningsproblem, om man undantager biscuits, till vilka enligt nämndens tolkning emellertid förutom rena kax hänförs pepparkakor och vissa slag av torra småbröd.

Om inte några åtgärder vidtages för att nedbringa kostnaderna för de jordbruksreglerade råvarorna för tillverkning av nämnda produkter, kan man otvivelaktigt befara en allvarlig försämring av berörda industriernas konkurrensläge. Som en följd härav skulle stora risker uppstå för en försämrade avsättning till de berörda industrierna av det svenska jordbrukets produkter. Med hänsyn härtill finner jag mig böra föreslå, att för ifrågavarande produkter redan från och med den 1 juli 1960 genomföres en prisutjämning enligt förut förordade riktlinjer.

Vad gäller fiskkonserver ansluter jag mig till jordbruksnämndens förslag att från nyssnämnda tidpunkt nämnden bemyndigas att företaga en prisutjämning även för andra i konserverna ingående jordbruksreglerade varor än olja, för vilken utjämning redan sker — d. v. s. närmast för socker och mjölk — och att denna prisutjämning får ske i den omfattning, som med hänsyn till omständigheterna kan befinnas lämplig.

Sett utifrån syftet med den förordade prisutjämningen skulle det tekniska systemet kunna utformas så, att råvarorna av leverantörerna tillhandahålles de berörda industrierna till världsmarknadspris. Skillnaden mellan det inhemska priset och världsmarknadspriset skulle därvid ersättas leverantörerna ur de interna regleringsmedel, som finnes tillgängliga inom jordbrukets regleringsföreningar. Dessa skulle — med hänsyn till det gällande jordbruksavtalet — i sin tur erhålla ersättning på annat sätt. Emellertid föreligger möjligheter att tillämpa ett ur administrativ synpunkt enklare system. Detta anknyter till den kontrollverksamhet, som i samband med uppbörden av varuskatt utövas av kontrollstyrelsen, och till den reglerings- och kontrollverksamhet, som handhas av jordbruksnämnden. Övervägande praktiska skäl talar enligt min mening för att prisutjämningen anordnas enligt sistnämnda system.

Enligt det system, som jag förordar, skall sålunda tillverkarna liksom hittills inköpa sina råvaror i fria marknaden till gällande inhemska marknadspriser och först i efterhand av jordbruket erhålla den prisutjämning, som erfordras för att utjämna skillnaden mellan den inhemska prisnivån och världsmarknadsprisnivån. Denna utjämning bör därvid beräknas så, att den motsvarar de införselavgifter samt andra avgifter, som vid import belastar

de i färdigprodukterna använda kvantiteterna jordbruksråvaror. Utjämningsen bör för jordbrukets del genomföras kollektivt genom jordbrukets regleringsföreningar, vilka därefter av statsmedel erhåller täckning för kostnaderna för utjämningsen. Erforderliga uppgifter för beräkning av de utjämningsbelopp, som skall utgå till tillverkarna, och för kontrolländamål bör, beträffande de företag som tillverkar vissa varuskattebelagda choklad- och konfektyrvaror samt wafers, inhämtas så att tillverkarna i samband med den deklaration, som de enligt skattebestämmelserna har att avge till kontrollstyrelsen, även redovisar de för tillverkning av skattebelagda färdigprodukter förbrukade kvantiteterna av de jordbruksreglerade råvaror, som närmare anges i det följande. Motsvarande bör gälla i samband med skattebeläggning av övriga slag av wafers samt av biscuits, vilka varor inte är skattebelagda enligt 1941 års varuskatteförordning. På grundval av förbrukningsuppgifterna tillgodoföres därefter företagen de utjämningsbelopp, som skall tillkomma dem, d. v. s. i enlighet med vad nyss angivits, belopp som motsvarar de införelavgifter samt andra avgifter, som vid import belastar de i färdigprodukterna använda kvantiteterna jordbruksråvaror.

Nu nämnda uppgifter bör självfallet ligga till grund ej blott för bestämmande av storleken av de utjämningsbelopp, som skall utgå från jordbruket till företagen, utan även för bestämmande av de kompensationsbelopp, som från det allmänna skall utbetalas till jordbruket. Fastställandet av sistnämnda belopp bör ankomma på jordbruksnämnden. I praktiken torde det kunna beläggas ändamålsenligt att gransknings- och utbetalningsarbetet ombesörjes av jordbruksnämnden i samråd med regleringsföreningarna.

Utgångspunkten bör — i syfte att underlätta företagets pris- och kostnadsräkningar — fastställas av jordbruksnämnden med utgångspunkt från de avgiftssatser, som gäller vid ingången av kalendermånaden närmast före varje utjämningsperiod. Såvitt gäller de varor, som är belagda med utjämningskatt, bör bidrag inte lämnas de tillverkare, som enligt skattebestämmelserna är fritagna från skattskyldighet på grund av tillverkningens ringa omfattning. Bidrag bör självfallet inte heller utgå med mindre än att den skattskyldige i vederbörlig ordning lämnat uppgift om sin råvaruförbrukning.

Ett från Svenska choklad- och konfektyrfabrikantföreningen och Svenska kexfabrikantföreningen framfört önskemål om en särskild övergångsbestämmelse rörande lagren den 1 juli 1960 kan jag inte biträda med hänsyn till svårigheterna att på lämpligt sätt infoga en sådan bestämmelse i det tillänkta regleringssystemet.

I fråga om senap, såser, soppor och fiskkonserver bör företagen på motsvarande sätt till jordbruksnämnden redovisa de för tillverkning av dessa produkter använda kvantiteterna av jordbruksråvaror och tillgodoföras prisutjämningsbeloppen i huvudsaklig överensstämmelse med de regler, som för närvarande tillämpas i fråga om regleringsbidrag för fettvaror till den kemisk-tekniska industrien, vilken redan nu erhåller dessa varor till världsmarknadspris.

Därest riksdagen inte har något att erinra häremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, jordbruksnämnden att utfärda bestämmelser om erforderliga regleringsåtgärder för att genomföra de här framlagda förslagen.

I enlighet med jordbruksnämndens förslag bör prisutjämnningen på choklad- och konfektyrområdet omfatta varuskattebelagda choklad- och konfektyrvaror med undantag för glass samt vissa pulver och tabletter, vilka försatts med socker eller sötningsmedel och är avsedda att användas för framställning av läskedrycker. Glass, glasspulver och puddingpulver, vilka är jordbruksregleringsvaror, behandlas i särskild ordning i det följande. För följande jordbruksråvaror, vilka använts i tillverkningen av de sålunda i utjämningsystemet ingående varorna, bör prisutjämnning lämnas till berörda industrier, nämligen för socker, glykos, fettvaror, mjölk och mjöl.

I anslutning till vad förut anförts bör prisutjämnningen i fråga om wafers och biscuits omfatta de i tulltaxenummer 19.08 ingående varuslagen. Wafers, innehållande mer än 20 procent fett, vilka för närvarande ingår i fettvaruregleringen, bör avföras därifrån och beläggas med en mot det erforderliga manufaktureringsskyddet avpassad tull av 10 procent. Prisutjämnning bör lämnas för följande i de bidragsberättigade varorna använda jordbruksråvaror, nämligen socker, glykos, fettvaror, mjölk och mjöl.

Till färdiglagad senap, såser, soppor och fiskkonserver bör i enlighet med jordbruksnämndens förslag räknas de varuslag, som är hänförliga till stat. nummer 21.03.200, tulltaxenummer 21.04 och 21.05 samt följande under tulltaxenummer 16.04 upptagna stat. nummer, nämligen 059, 165, 171, 179, 189, 209, 240, 250, 260 och 270. Prisutjämnning i fråga om senap, såser och soppor bör lämnas för vid tillverkning av dessa varor använda kvantiteter socker, fettvaror, kött och ägg. För fiskkonserver bör, såsom förut anförts, bidrag utgå för i produktionen använda fettvaror samt efter jordbruksnämndens bedömning även för vid tillverkningen förbrukade kvantiteter socker och mjölk.

För de industrivaror, varom här är fråga, utgår såsom förut nämnts för närvarande vid import en tull, i vilken även hänsyn tagits till den fördyring av i produktionen använda råvaror, som följer av jordbruksregleringen. Tullskyddet utgör för vissa av de i gruppen såser, soppor och senap ingående varorna 15 procent och för övriga varor 20 procent. I anslutning till vad som förut förordats bör tullsatserna på de varor, som ingår i utjämningsystemet, med undantag av fiskkonserver från och med den 1 juli 1960 sänkas till vad som i princip motsvarar det i tullsatserna nu ingående manufaktureringsskyddet. Efter närmare granskning av de utav jordbruksnämnden i detta hänseende framlagda förslagen har jag i samråd med chefen för finansdepartementet funnit mig böra godtaga dessa. Detta innebär, att tullsatserna för ifrågavarande varuslag bör fastställas till 10 procent. Vid import från de i Europeiska frihandlssammanslutningen deltagande sta-

terna avses, att dessa tullsatser från och med den 1 juli 1960 skall sänkas med en femtedel till 8 procent.

Vidare förordar jag i fråga om soppor och såser innehållande mer än 20 procent fett, att det i den nuvarande införselavgiften ingående manufaktureringsskyddet å 7,35 öre per kilogram skall kvarstå och liksom beträffande andra industrivaror successivt avtrappas vid import från frihandelsammanslutningens medlemsstater. Därutöver bör liksom hittills för i nämnda varor ingående fettvaror uttagas regleringsavgift samt oförändrad avgift motsvarande skatt på sockerinnehållet. Införselavgifterna i övrigt på ifrågakvarande produkter bör slopas helt vid import från såväl frihandelssammanslutningens medlemsstater som övriga stater.

Såsom jordbruksnämnden föreslagit bör i fråga om fiskkonserver inte någon annan ändring av tullskyddet företagas än vad som betingas av den i EFTA-konventionen föreskrivna 20-procentiga tullsänkningen den 1 juli 1960.

Den närmare utformningen av åtgärderna vad angår skatt och tull och de i anslutning därtill erforderliga författningsbestämmelserna behandlas och anmäles av chefen för finansdepartementet.

Jordbruksnämnden har, såsom framgår av föregående redogörelse, föreslagit, att i fråga om choklad, konfektyrer, wafers och biscuits utjämningen skall genomföras med hjälp av en viktskatt av 50 öre per kilogram på de av utjämningen berörda färdigvarorna. I fråga om choklad och konfektyrer avses enligt förslaget viktskatten skola utgå utöver den varuskatt av 65 procent, som nu tillämpas. Enligt jordbruksnämndens beräkningar skulle genom de ökade eller nya varuskatterna på dessa områden den till 19,8 miljoner kronor per år uppgående prisutjämningskostnaden netto kunna täckas.

Prisutjämningskostnaderna för senap, såser, soppor och fiskkonserver har av jordbruksnämnden föreslagits skola helt täckas av de till nämnden inflytande regleringsavgifterna för fettvaror. Kostnaden för den nu aktuella utjämningen på dessa områden har av nämnden beräknats till 4,4 miljoner kronor per år.

Genom den i det föregående förordade sänkningen av tullsatserna, bortsett från vad som följer av Sveriges anslutning till EFTA-konventionen, kan vidare beräknas ett bortfall av tullinkomster av cirka 2 miljoner kronor per år.

Efter samråd med chefen för finansdepartementet har jag funnit mig böra förordna, att de medel, som erfordras för att täcka prisutjämningskostnaderna, anvisas över riksstatens driftbudget. Med hänsyn till den förut föreslagna omfattningen av prisutjämningen, särskilt i fråga om biscuits, beräknar jag det för budgetåret 1960/61 erforderliga medelsbehovet till 25 miljoner kronor. Beloppet synes böra anvisas under det å nionde huvudtiteln upptagna reservationsanslaget till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln, punkt 29, föreslagit riksdagen att till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 95 miljoner kronor. Med hänsyn till vad jag nyss förordat synes Kungl. Maj:t med ändring av Sitt omförmälda förslag böra hemställa, att till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område under budgetåret 1960/61 anvisas ett reservationsanslag av 120 miljoner kronor.

Prisregleringsanslaget bör liksom hittills ställas till jordbruksnämndens förfogande. Ur anslaget bör nämnden i enlighet med de närmare föreskrifter, som torde få meddelas av Kungl. Maj:t, äga utbetala de medel, som erfordras för att täcka kostnaderna för den omförmälda prisutjämningen.

Vad därefter gäller de problem, som i anledning av Sveriges anslutning till EFTA-konventionen uppkommer för jordbruket, har jordbruksnämnden efter överläggningar med jordbrukets förhandlingsdelegation i fråga om vissa varuslag framlagt förslag till lösningar och beträffande övriga anmält sin avsikt att, sedan tillräcklig erfarenhet vunnits av konventionens verkningar, efter överläggningar med förhandlingsdelegationen återkomma med förslag.

De jordbruksreglerade varuslag, som i förevarande sammanhang beröres av gränsdragningen enligt EFTA-konventionen, är glass, glasspulver och puddingpulver, äggalbumin, dextrin och vissa andra produkter på stärkelsebasis, fettsyror och vissa andra fettvaror såsom sjödjursolja samt härdade fetter och feta oljor helt från fisk eller havsdäggdjur. Nämda varor har enligt konventionen hänförs till industrisektorn. De per den 1 januari 1960 gällande införselavgifterna för dessa varor skall vid import från frihandelssammanslutningens medlemsstater — med i det följande angivet undantag för sjödjursolja och vissa andra fettvaror — successivt avvecklas med början den 1 juli 1960, då avgifterna skall sänkas med 20 procent.

I fråga om glass, glasspulver och puddingpulver samt äggalbumin har jordbruksnämnden i förevarande sammanhang lämnat de problem olösta, som kan uppkomma efter EFTA-konventionens ikraftträdande. Vad beträffar äggalbumin upplyser nämnden, att endast importen av icke flytande äggalbumin för närvarande spelar någon roll som konkurrent till den inhemska produktionen. Även om införselavgiften på denna vara är förhållandevis hög, anser nämnden, att för de svenska producenterna ofördelaktiga verkningar kommer att uppstå redan efter den första avgiftssänkningen. För min del har jag inte något att erinra mot att man, såsom nämnden föreslagit, i fråga om nu berörda varuslag avvaktar utvecklingen, innan frågan om eventuella åtgärder upptages till prövning.

I fråga om dextrin, stärkelseklister och dylikt samt vissa andra stärkelsehaltiga produkter, såsom appreturmedel och kärnbindemedel, har, såsom framgår av redogörelse i det föregående, jordbruksnämnden funnit, att avvecklingen av införselavgifterna efter hand kommer att skapa betydande avsättnings- och lönsamhetsproblem för fabrikspotatisodlingen. Tills vi

dare synes försämringen av den svenska industriens konkurrensläge och avsättningsmöjligheterna för svensk potatisstärkelse enligt nämndens bedömning dock inte behöva bli alltför besvärande. Nämnden har därför utgått från att svårigheterna till en början skall kunna bemästras inom ramen för nuvarande prisutjämningsförfarande på potatisstärkelseområdet.

Mot jordbruksnämndens ifrågavarande bedömning har jag inte något att invända. I likhet med nämnden anser jag mig emellertid böra förorda att, i den mån för ändamålet nu disponibla medel — införsel- och kompensationsavgifter för stärkelse och stärkelseprodukter samt tillverkningsavgifter för potatisprodukter m. m. — skulle visa sig otillräckliga för prisutjämnningen skall, i avvaktan på slutlig reglering, förskottsvis få disponeras medel, som influtit eller inflyter i form av införselavgifter för potatis och som inte befinner sig erforderliga för andra, redan beslutade ändamål. Därest riksdagen inte har något att erinra däremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta därom.

I fråga om fettsyror m. m. (de till tulltaxenummer 15.10 hörande stat. numren 200, 502, 503 och 509) har jordbruksnämnden föreslagit, att nu utgående införselavgifter — utom det i införselavgiften för stearin ingående manufaktureringsskyddet av 7,35 öre per kilogram — avvecklas gentemot alla länder från och med den 1 juli 1960. Samtidigt skall nämnden enligt förslaget bemyndigas att för ifrågavarande fettsyror m. m. från nämnda dag uttaga regleringsavgift för fettvaror med belopp, som motsvarar summan av den per kilogram oblandade fettvaror utgående införsel- och regleringsavgiften. Den för stearin kvarstående införselavgiften, som motsvarar manufaktureringsskyddet, förutsättes komma att sänkas i enlighet med reglerna i EFTA-konventionen.

Utgångspunkten för jordbruksnämndens förslag har varit, att en avtrappning av de av jordbruksregleringen betingade införselavgifterna för fettsyror i enlighet med EFTA-konventionens regler skulle komma att leda till en ändrad prisrelation mellan dessa produkter och övriga fettvaror. En dylik utveckling skulle medföra allvarliga följder för främst avsättningen av inhemskt slakterifett, vilket i stort sett har samma användningsområde inom den kemisk-tekniska industrien som fettsyrorna. Mot denna bedömning synes intet vara att invända. Jag anser mig därför böra förorda de av nämnden föreslagna åtgärderna, genom vilka jordbruket kommer att åtnjuta oförändrat avsättningsskydd på detta område.

Vidare har jordbruksnämnden erinrat om att enligt EFTA-konventionen även s. k. sjödjursolja samt härdade fetter och feta oljor helt från fisk eller havsdäggdjur skall tillhöra industrisektorn. Såsom nämnden framhållit, behöver detta emellertid inte för närvarande föranleda någon intern åtgärd. Enligt de vid konventionen fogade tillämpnings- och tolkningsreglerna (punkt 16) har nämligen medgivits, att de regleringsåtgärder m. m., som tillämpas beträffande andra fettprodukter, jämväl må tillämpas beträffande nu nämnda fettvaror, under förutsättning att olika fettprodukter behandlas på ett icke-diskriminerande sätt och att icke något skydd bere-

des förädlingsindustrierna genom tullar, kontingenter m. m. De svenska regleringsbestämmelserna synes till alla delar uppfylla de villkor, som enligt konventionen erfordras för att bibehålla dem efter konventionens ikraftträdande.

Vissa av de problem för jordbruket, som uppkommit eller kan väntas uppkomma i anledning av Sveriges anslutning till Europeiska frihandels-sammanslutningen, är såsom framgått av det föregående ännu olösta. Sedan tillräcklig erfarenhet av EFTA-konventionens verkningar i förevarande hänseenden vunnits, torde det få ankomma på jordbruksnämnden att efter överläggningar med jordbrukets förhandlingsdelegation överväga lämpliga lösningar. Eventuella förslag till lösning av problemen torde få redovisas för riksdagen.

I avvaktan på ytterligare beredning av frågan om ett permanent system för reglering av skördeskador finner jag mig i likhet med jordbruksnämnden böra föreslå, att det för 1959 års skörd av riksdagen godtagna systemet för reglering av skördeskador med vissa av nämnden föreslagna ändringar förlänges att gälla även 1960 års skörd.

Enligt det för 1959 års skörd tillämpade systemet har gällt, att värdet av ett produktionsbortfall skolat beräknas med användning av de i oktober enligt prissättningssystemet gällande mittpriserna. Jordbruksnämnden har nu föreslagit, att värdet av ett produktionsbortfall beträffande 1960 års skörd skall beräknas med användning av de i april 1960 gällande mittpriserna. Med hänsyn till de praktiska svårigheter att använda mittpriser för oktober, som kan uppstå i samband med exempelvis en utlösning av 3-procentregeln vid denna tid, finner jag mig böra tillstyrka nämndens förslag i denna del.

Enligt reglerna för 1959 års skörd har vidare gällt att, därest den med ledning av skörderapporten för den 15 oktober uppskattade produktionen skulle ge ett högre värde, om det beräknades med tillämpning av faktiskt gällande priser än det, som skulle erhållas med tillämpning av mittpriserna, skillnaden skulle anses utgöra kompensation för produktionsbortfallet. Vid bedömningen av i vad mån kompensation kunde beräknas komma att uppnås, borde emellertid bortses från sådana prishöjningar, som var föranledda av stegring av världsmarknadspriserna, eftersom dessa höjningar i princip är avsedda att elimineras vid utlösning av 3-procentregeln. Nu nämnda bestämmelser har jordbruksnämnden föreslagit skola utgå. De var år 1959 motiverade av de särskilda förhållanden, som förelåg i samband med övergången till den nya prissättningsperioden. För innevarande år kan emellertid ifrågavarande skillnadsbelopp beräknas sakna praktisk betydelse. Det torde dessutom komma att föreligga stora svårigheter att söka beräkna detsamma. Med hänsyn härtill finner jag mig böra biträda nämndens förslag att slopa förevarande bestämmelser.

Vad jag sålunda föreslagit innebär, att den s. k. 4-procentregeln skall i modifierad form tillämpas även i fråga om 1960 års skörd. Med hänsyn till prisregleringssystemets uppbyggnad bör 4-procentregeln sålunda inte tilläm-

pas i händelse av god skörd. Jordbruksnämnden bör i enlighet med förfarandet år 1959 låta upprätta en begränsad normkalkyl för produktionsåret 1960/61. Beräkning angående produktionsutfallet bör ske endast om så påfordras av jordbrukets organisationer. Bedömningen av skördeutfallet bör i sådant fall ske med ledning av skörderapporten per den 15 oktober 1960. För fastställande av produktionsbortfallets värde bör därvid såväl normproduktionens som den då uppskattade produktionens värde beräknas med användning av de i april 1960 enligt prissättningsystemet gällande mittpri-serna. Skillnaden mellan de härvid erhållna produktionsvärdena representerar värdet av produktionsbortfallet. Detta innebär, att man vid dålig skörd endast tager hänsyn till volymförändringarna. Vid värderingen av bortfallet bör dock även avvikelser från normalkvalitet i möjligaste mån beaktas. Därest sagda skillnad överstiger 4 procent av normproduktionens värde, bör statsmakterna liksom hittills lämna kontant ersättning för överskjutande belopp, dock högst 50 miljoner kronor. Skulle större kontant kompensation erfordras, bör frågan härom bli prövad av Kungl. Maj:t och riksdagen i särskild ordning. En eventuell kompensation enligt 4-procentregeln bör utformas på sådant sätt, att stödåtgärderna i första hand kommer de av ett produktionsbortfall drabbade jordbrukarna till godo.

Såsom framgår av den föregående redogörelsen har jordbruksnämnden framlagt förslag om överförande till jordbruksregleringen av vissa varor, nämligen majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar, vägande per styck högst 1 kilogram netto, lusern- och hömjöl samt kemiskt rent druv- och stärkelsesocker (glukos) och kemiskt rent mjölksocker (laktos). Med hänsyn till vad som numera upplysts i frågan finner jag mig böra tillstyrka jordbruksnämndens förslag att till jordbruksregleringen överföra majsstärkelse i förenämnda småförpackningar samt lusern- och hömjöl. Däremot anser jag mig inte kunna biträda förslaget i fråga om de kemiskt rena sockerarterna. Dessa hänföres enligt EFTA-konventionen till industrisektorn.

Majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar om per styck högst 1 kilogram netto torde efter den av mig sålunda förordade överföringen ur jordbruksregleringssynpunkt böra i princip behandlas på samma sätt som övrig majsstärkelse. Varan bör dock inte beläggas med högre införselavgift än som erfordras för att undvika den av jordbruksnämnden befarade snedvridningen av majsstärkelseimporten. I fråga om lusern- och hömjöl bör i enlighet med jordbruksnämndens förslag importen regleras genom en rörlig införselavgift på samma sätt, som redan gäller beträffande likvärdiga vegetabiliska fodermedel, exempelvis de till tulltaxenummer 23.06 hänförliga.

Eftersom såväl ifrågavarande majsstärkelse som lusern- och hömjöl nu är tullfria, erfordras inte någon ändring av tulltaxan. Bestämmelserna om överföring av nu berörda varuslag till jordbruksregleringen ävensom de i anslutning därtill förordade föreskrifterna om avgiftsbeläggning m. m. torde böra träda i kraft den 1 juli 1960.

I årets statsverksproposition (IX ht, p. 29) har lämnats en redogörelse för av jordbruksnämnden verkställda beräkningar av de medel, som genom uttagande av införselavgifter å jordbruksregleringsvaror kan komma att inflyta under regleringsåren 1959/60 och 1960/61. Nämnden har i nu förevarande sammanhang i viss utsträckning reviderat dessa beräkningar.

Till följd av att vissa jordbruksregleringsvaror — såsom framgått av det föregående — enligt EFTA-konventionen från och med den 1 juli 1960 kommer att behandlas som industrivaror och därmed beläggas med lägre införselavgifter än tidigare, beräknas för regleringsåret 1959/60 ett bortfall av införselavgiftsmedel om något 10 000-tal kronor, varav större delen inom varugruppen fettråvaror och fettvaror. För regleringsåret 1960/61 beräknas bortfallet till omkring 75 000 kronor, varav drygt 50 000 kronor inom nyssnämnda varugrupp och omkring 10 000 kronor inom vardera av varugruppen mjölk och mejeriprodukter samt stärkelse och stärkelseprodukter.

I anslutning till de förslag om överförande av lusern- och hömjöl samt viss majsstärkelse, glukos och laktos till jordbruksregleringen, vilka redovisats i det föregående, har jordbruksnämnden beräknat en ökning av under regleringsåret 1960/61 inflytande införselavgiftsmedel för fodermedel med omkring 175 000 kronor samt för stärkelse och stärkelseprodukter med omkring 125 000 kronor. Då jag i det föregående inte ansett mig kunna förordda, att glukos och laktos överföres till jordbruksregleringen, reduceras emellertid sistnämnda belopp till cirka 50 000 kronor.

De av jordbruksnämnden verkställda beräkningarna av de under regleringsåret 1960/61 inflytande införselavgiftsmedlen på jordbrukets område föranleder eljest ingen erinran från min sida. Totalt bör sålunda inkomsterna av sagda införselavgifter uppskattas till ett belopp av närmare 101 miljoner kronor. Jag vill emellertid framhålla osäkerheten i dessa beräkningar till följd av svårigheterna att förutse bland annat importutvecklingen.

Av jordbruksnämndens i det föregående redovisade skrivelse framgår, att nämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation tillstyrkt en av Sveriges stärkelseproducenters förening hos nämnden gjord ansökning om att få disponera ytterligare 750 000 kronor av de under innevarande eller nästkommande regleringsår influtna eller inflytande införselavgifterna för stärkelse och stärkelseprodukter för den fortsatta rationaliseringen av stärkelseindustrin. Med hänsyn till angelägenheten av att denna verksamhet inte fördröjes, finner jag mig böra förordda ett bifall till föreningens ansökning. Kungl. Maj:t bör sålunda bemyndigas medge nämnden att av ifrågavarande införselavgiftsmedel disponera högst 750 000 kronor för rationaliseringsändamål.

Såsom framgår av det föregående avser 1954 års mjölkkommitté att under innevarande år framlägga förslag till sådan omläggning av kontrollen å uppvärmning av mjölk och grädde m. m. (pastöriseringskontrollen), att de stat-

liga kostnaderna härför kan upphöra. Det är emellertid inte möjligt att genomföra omläggningen redan från och med den 1 juli 1960. Enär sagda kontroll i avvaktan på mjölkkommitténs förslag synes böra uppehållas i oförändrad form och omfattning, bör även för budgetåret 1960/61 medel ställas till förfogande för att bestrida de erforderliga kostnaderna. Mot den av veterinärstyrelsen gjorda beräkningen av medelsbehovet å 100 000 kronor har jag intet att erinra. Som en tillfällig åtgärd i rådande läge finner jag mig böra förorda, att de för täckande av de statliga kostnaderna för pastöriseringskontrollen under budgetåret 1960/61 erforderliga medlen skall utgå ur de införselavgiftsmedel, som upptagits under regleringsåren 1956/57—1958/59 och ännu inte disponerats. Liksom tidigare torde de för pastöriseringskontrollen erforderliga medlen böra utbetalas och disponeras av veterinärstyrelsen.

Vad gäller användningen i övrigt av införselavgiftsmedlen under regleringsåret 1960/61 har jordbruksnämnden hemställt, att totalramen härför inte anges till lägre belopp än de för samma år nu beräknade totalinkomsterna av sådana medel. Enligt min mening torde emellertid sagda totalram för regleringsåret böra tills vidare fastställas till samma belopp som för innevarande regleringsår eller 93 miljoner kronor. Därest särskilda skäl skulle föreligga att höja denna ram, torde frågan härom efter framställning av nämnden få anmälas för riksdagen. Inom sagda totalram torde under nästa regleringsår inflytande införselavgiftsmedel i mån av behov böra överföras till de olika regleringsföreningarna m. m. på jordbrukets område och i anslutning till en av nämnden i förväg upprättad preliminär fördelningsplan användas i enlighet med följande.

Införselavgifterna för brödsäd och brödsädsprodukter tillföres Svensk spannmålshandel, ekonomisk förening. Införselavgifterna för ärter, bönor, hamprö och fodermedel samt malt användes för prisregleringarna för ägg, slaktvaror, mjölk och mejeriprodukter genom respektive Sveriges export- och importförening för ägg, förening u. p. a., Svensk kötthandel, ekonomisk förening, och Svenska mejeriernas riksförening u. p. a. Medlen bör, i enlighet med vad som gäller under innevarande regleringsår, av jordbruksnämnden fördelas mellan de olika ändamålen efter samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation, därvid avgifterna för majs och kli i första hand skall tillföras äggprisregleringen. Härutöver bör ifrågavarande införselavgiftsmedel, liksom under innevarande regleringsår, kunna tagas i anspråk för stödköp av fodersäd samt för bidrag vid export av kött av fjäderfä. I fråga om matpotatis bör införselavgiftsmedlen i mån av behov — sedan i enlighet med beslut av 1959 års riksdag (prop. 147, s. 63) högst 700 000 kronor ställts till Sveriges potatisodlares riksförbunds förfogande för effektivisering av matpotatisodlingen m. m. och i enlighet med beslut av 1960 års riksdag (IX ht, p. 25) 50 000 kronor utgått till SMAK för upplysningsverksamhet på matpotatisområdet — tillföras Sveriges stärkelseproducenters förening för den föreningen åliggande prisregleringen för potatis samt — såsom föreslagits i

det föregående — enligt Kungl. Maj:ts bestämmande förskottsvis för den prisutjämning på stärkelseområdet, som kan visa sig erforderlig, sedan EFTA-konventionen trätt i tillämpning. Stärkelseföreningen bör vidare erhålla, förutom tidigare föreslagna belopp å 750 000 kronor ur influtna eller inflytande införselavgifter för stärkelse och stärkelseprodukter till fortsatt rationalisering av stärkelseindustrin, de under nästa regleringsår inflytande införselavgifterna på området för att användas för prisreglering på fabrikspotatisområdet. Införselavgifterna för socker bör, i enlighet med vad jag föreslagit i propositionen 1960:132 angående reglering av sockerindustrin i riket tillföras jordbruksnämndens regleringsfond för socker och användas för pristillägg på sockerregleringens område. I fråga om fettråvaror och fettvaror bör införselavgiftsmedlen liksom hittills dels användas för regleringsbidrag, dels tillföras Sveriges oljeväxtintressenter, förening u. p. a., för täckande av förluster i samband med inlösen av svenskt oljeväxtfrö. Införselavgifterna för mjölk och mejeriprodukter m. m. bör tillföras Svenska mejeriernas riksförenings regleringskassa för prisreglering på mejeriområdet. Införselavgifterna för slakterivaror och slaktdjur (annat än fjäderfä) bör för prisregleringen för kött och fläsk m. m. tillföras föreningen Svensk kött-handel. I likhet med vad riksdagen beslutat för de båda senaste budgetåren, torde vidare de för täckande av veterinärstyrelsens kostnader för importkontroll av animala livsmedel för budgetåret 1960/61 erforderliga medlen — 30 000 kronor — bära utgå ur förevarande införselavgiftsmedel. Införselavgifterna för ägg, äggprodukter och fjäderfäkött bör överföras till Sveriges export- och importförening för ägg för att användas för prisregleringen för ägg och äggprodukter.

I fråga om de internt inom jordbruket med stöd av statliga förordningar upptagna regleringsavgifterna torde jag få erinra, att AB Vin- & spritcentralen hos jordbruksnämnden hemställt, att tillverkningsavgiften vid framställning av råsprit av potatis snarast möjligt borttages, enär det enligt bolagets mening inte kan anses vara riktigt, att brännvinspriset belastas med en avgift, som enbart kommer stärkelsehanteringen till godo. I anledning härav vill jag med hänvisning till det av riksdagen år 1956 (prop. 1956:165; JoU 30; rskr. 316) godtagna systemet för prisregleringen på fabrikspotatisområdet anföra följande.

Priset på fabrikspotatis, som användes inom stärkelseindustrin, är beroende av det pris, som Sveriges stärkelseproducenters förening med hänsyn till gällande importpriser på stärkelse och stärkelseprodukter kan betinga sig vid försäljning av potatisstärkelse. Priset på fabrikspotatis, som användes vid brännvinstillverkning, är inte på samma sätt beroende av svängningar i utlandspriserna. Då samma pris måste tillämpas på fabrikspotatis till brännvinstillverkning som till stärkelsetillverkning, blir de priser, som stärkelseföreningen betalar för sin potatis normerande även för prissättningen på bränneripotatis. Prisutjämnningen med hänsyn till variationer i produktion och utlandspriser blir sålunda en uppgift för stärkelseföreningen. Enär fabrikspotatisen alternativt kan användas för tillverkning av stärkelse eller bränn-

vin, är det knappast lämpligt, att tillverkningsavgift skulle erläggas enbart för den del, som går till stärkelseframställning. Avgiften kommer nämligen, såsom torde framgå av det anförda, hela fabrikspotatisodlingen till godo. Därvid torde även böra erinras om att — såsom jordbrukets förhandlingsdelegation framhållit — ifrågakvarande tillverkningsavgiftsmedel ingår bland de medel, med vilka jordbruket räknat, när sexårsavtalet för perioden 1959/60—1964/65 ingicks. Jag anser mig sålunda inte kunna tillstyrka den av AB Vin- & spritcentralen gjorda framställningen.

I fråga om användningen under nästa regleringsår av de medel, som influenter genom upptagande av interna regleringsavgifter på jordbrukets område (förmalningsavgifter, tillverkningsavgifter, mjölkavgifter och utjämningsavgifter, slaktdjursavgifter) samt av kompensationsavgifter, bör i enlighet med jordbruksnämndens förslag gälla samma föreskrifter som för innevarande år (prop. 1959: 147, s. 153—154).

Införselavgiftsmedel och andra regleringsmedel på jordbrukets område får enligt bemyndigande av 1959 års riksdag inom en ram av 1 miljon kronor efter medgivande av jordbruksnämnden disponeras av regleringsföreningarna på jordbrukets område för upplysningsverksamhet inom föreningarnas intresseområden. Jordbruksnämnden har hemställt om ett motsvarande bemyndigande för regleringsåret 1960/61. Häremot har jag intet att erinra.

Enligt beslut av 1956 års riksdag skall det överskott av införselavgiftsmedel på jordbruksregleringens område under treårsperioden 1956/57—1958/59 — inklusive räntekomster å hos jordbruksnämnden inestående införselavgiftsmedel — som kan uppkomma utöver den av samma riksdag angivna normalramen, balanseras över till en ny prissättningsperiod. Vidare skall det enligt beslut av 1959 års riksdag ankomma på Kungl. Maj:t att efter framställning av jordbruksnämnden senare framlägga förslag om eventuella överskottsmedels användning, i den mån sagda medel inte redan disponerats i enlighet med beslut av riksdagen.

I årets statsverksproposition (IX ht, p. 29, s. 64) har redovisats en av jordbruksnämnden verkställd beräkning av nyssnämnda överskott utöver normalramen. Enligt denna beräkning kan överskottet anges till 23,4 miljoner kronor. I enlighet med av 1959 års riksdag lämnat bemyndigande har emellertid jordbruksnämnden därefter av medel, som under treårsperioden influiter i form av införselavgifter för stärkelse och stärkelseprodukter, ställt ett belopp av 1 miljon kronor till förfogande för Sveriges stärkelseproducenters förening för rationaliseringsändamål. Vidare har Kungl. Maj:t i propositionen 1960: 84 föreslagit, att ett belopp av 5 miljoner kronor av överskottet skall få tagas i anspråk för kontantbidrag i anledning av skadorna på 1959 års skörd. Dessutom har jag i det föregående förordat, att 0,1 miljon kronor av överskottsmedlen användes för att täcka kostnaderna

för kontroll å uppvärmning av mjölk och grädde, m. m. under budgetåret 1960/61. Efter avdrag för nu nämnda belopp kan återstoden av överskottsmedlen anges till 17,3 miljoner kronor.

Jordbruksnämnden har efter samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation föreslagit, att det återstående överskottet av införselavgiftsmedel från treårsperioden 1956/57—1958/59 tills vidare skall få kvarstå hos nämnden som ett allmänt tillgodohavande. Vidare har jordbruksnämnden hemställt, att nämnden — allteftersom sådana medelsbehov uppstår, som anses böra tillgodoses av sagda överskottsmedel — efter överläggning med jordbrukets förhandlingsdelegation framdeles måtte få framlägga förslag till disposition av ifrågavarande medel.

För min del har jag inte något att erinra mot att ställning inte nu tages till frågan om dispositionen av dessa återstående överskottsmedel. I enlighet med nyss återopade beslut av 1959 års riksdag torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter framställning av jordbruksnämnden senare framlägga förslag härom.

I sitt utlåtande 1959: 29 anförde jordbruksutskottet utan erinran från riksdagens sida i fråga om prisortssystemet för brödsäd, att utskottet utgick från att, därest utvecklingen av kvarnindustriens lokalisering och av handelsvägarna för brödsäd så skulle motivera, jordbruksnämnden skulle komma att framlägga förslag till ändringar beträffande prisortssystemet.

Såsom framgår av jordbruksnämndens i det föregående återgivna redogörelse har Svensk spannmålshandel, ekonomisk förening, verkställt undersökningar i ämnet. Föreningen har därvid visserligen funnit skäl tala för att slopa någon av de nuvarande prisorterna men att erfarenheterna av det nu gällande prisortssystemet ännu inte kunde anses tillräckliga för en allmän bedömning av systemets funktionsduglighet. En ändring borde enligt föreningen dessutom anstå i avvaktan på en inom föreningen ifrågasatt omläggning av vissa kvalitetsavräkningsregler för brödsäd, vilka kunde bli aktuella för 1961 års skörd.

Jordbruksnämnden har på de av föreningen Svensk spannmålshandel anförda skälen funnit det lämpligt att bibehålla de nuvarande reglerna för föreningens inlösen av brödsäd oförändrade i fråga om 1960 års skörd. Med hänsyn till vad som anförts i ämnet har jag för min del funnit mig böra godtaga att så sker. Jag förutsätter emellertid därvid, att jordbruksnämnden i anslutning till vad jordbruksutskottet anført i nyssnämnda utlåtande prövar frågan, så att resultatet härav kan redovisas för 1961 års riksdag.

I anledning av i ämnet väckta motioner framhöll jordbruksutskottet utan erinran från riksdagens sida i sitt utlåtande 1959: 29, att Kungl. Maj:t borde överväga, huruvida wellpappfabriker inte skulle kunna erhålla restitution å införsel- och kompensationsavgifter, som utgår för stärkelsepreparat, på basis av majsstärkelse, som dessa fabriker använder i sin

fabrikation av wellpapp, samt om inte ifrågavarande industriprodukt kunde avföras från jordbruksregleringen.

Kungl. Maj:t har anbefallt jordbruksnämnden att inkomma med förslag i ämnet. Nämnden har nu meddelat, att den med anledning av frågans principiella räckvidd funnit angeläget att, innan den tager ställning till denna, få utrönt, om inte preparat på basis av potatisstärkelse kunde användas i ifrågavarande wellpappstillverkning. Vidare har nämnden upplyst, att på dennas initiativ av wellpappindustrien och de svenska stärkelseproducenterna igångsatts vissa försöksarbeten.

Jordbruksnämnden har hemställt att, sedan nyssnämnda försök avslutats, få återkomma i frågan. Med hänsyn till vad som enligt jordbruksnämndens redovisning förevarit i ärendet föranleder framställningen inte någon erinran från min sida. Jag förutsätter därvid, att nämnden ånyo upptager frågan till behandling å sådan tid, att ett ställningstagande kan redovisas för 1961 års riksdag.

I anledning av vad jordbruksutskottet utan erinran från riksdagens sida anfört i sitt utlåtande 1958: B 14 i fråga om 1957 års mjölkutredning anbefallde Kungl. Maj:t jordbruksnämnden bland annat att vidtaga åtgärder, så att utredningens arbete slutligt kunde redovisas för 1960 års riksdag. I propositionen 1959: 147 redovisades för riksdagen en av en arbetsgrupp inom utredningen sammanställd rapport om utvecklingstendenser inom svensk mjölkproduktion.

Jordbruksnämnden har nu anmält, att utredningen avslutat sitt arbete, sedan den utfört det utredningsarbete, som tillgänglig personal och förefintligt statistiskt material möjliggjort. Vidare har nämnden erinrat om att utredningsarbetet m. m. på förevarande område fortsätter inom ett av Svenska mejeriernas riksförening tillsatt vetenskapligt råd samt med stöd av medel från riksföreningen.

Vad jordbruksnämnden anfört i förevarande fråga föranleder ingen erinran från min sida.

Enligt beslut av 1959 års riksdag (prop. 1959: 80; JoU 21; rskr. 152) skall viss vid försäljning av mejerismör m. m. under regleringsåret 1958/59 uppkommen merintäkt komma konsumenterna till godo under innevarande prissättningsperiod antingen genom en prissänkning, som svarar mot merintäkten, eller genom en mot denna svarande minskning av eventuellt överenskomna prishöjningar. Med hänsyn till bland annat de praktiska möjligheterna att genomföra avräkningen av merintäkten beslöt 1959 års riksdag (prop. 1959: 147; JoU 29; rskr. 283) vidare, att med avgörandet av denna fråga skulle anstå till den bedömning enligt den i prisregleringssystemet numera ingående s. k. inkomstregeln, som skall äga rum i början av år 1960. Jordbruksnämnden skulle därvid uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till avräkning.

Jordbruksnämnden har nu meddelat, att en dylik avräkning hittills inte

kunnat ske, enär tillräckligt material för en bedömning enligt inkomstregeln ännu inte framkommit.

Jag har på detta sätt velat anmäla frågans nuvarande läge. Det är emellertid min avsikt att upptaga spørsmålet till behandling, så snart sig göra låter, och i lämpligt sammanhang anmäla densamma.

Vad jag i det föregående anfört leder till vissa författningsändringar, vilka delvis avser de i överensstämmelse med riksdagens beslut utfärdade förordningarna den 7 juni 1956: 401—403 angående reglering av in- och utförseln av vissa jordbruksprodukter m. m. Sålunda bör i de vid förordningarna 401 och 402 fogade förteckningarna över varor, som omfattas av dessa båda förordningar, upptagas stärkelse (ur tulltaxenr 11.08) utan det nuvarande undantaget för majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar, vägande per styck högst 1 kg netto. Vidare bör i dessa förteckningar införas lusernmjöl och annat hömjöl (ur 12.10). Med hänsyn till den av jordbruksnämnden berörda tolkning av brysselnomenklaturen, varigenom varor överförts från tulltaxenr 17.02 till 17.04, bör också bland de förtecknade varuslagen upptagas fondantmassor, pastor och andra liknande halvfabrikat, innehållande minst 80 procent socker eller sirap, i bulk (ur 17.04). Å andra sidan bör ur de till förordningarna 402 och 403 hörande förteckningarna avföras wafers, innehållande mer än 20 procent fett (ur 19.08). Därest riksdagen ej har något att erinra häremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att verkställa ändringarna i de tre förteckningarna¹ liksom också att — i huvudsaklig anslutning till jordbruksnämndens förslag — utfärda erforderliga tillämpningsföreskrifter. De nya bestämmelserna torde böra träda i kraft den 1 juli 1960. I samband därmed bör sådan ändring vidtagas i tulltaxan, att nyssnämnda fondantmassor m. m. blir upptagna med tullfrihet i tulltaxenummer 17.04. Denna fråga kommer att anmälas av chefen för finansdepartementet i samband med behandlingen av de tulltaxeändringar, som föranledes av genomförandet av det förut berörda prisutjämnningssystemet.

Med anledning av särskilt uppdrag har jordbruksnämnden i sin skrivelse den 5 april 1960 framlagt vissa förslag om anpassning av författningarna på jordbruks- och fiskprisregleringarnas områden till det genom förordningen den 3 april 1959: 92 reglerade förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning. Med hänsyn till frågans natur bör skrivelsen remissbehandlas i denna del. Jag är därför ej i tillfälle att härutinnan framlägga förslag för årets riksdag.

I sin promemoria den 21 april 1960 har jordbruksnämnden vidare inkommit med förslag om anpassning av import- och exportförordningarna på jordbrukets och fiskets områden till den nya tulltaxeförordning varom förslag framlagts genom propositionen 1960: 98. Vad i promemorian anförts föranleder inte någon erinran från min sida. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att verkställa erforderliga författningsändringar i anslutning till de

¹ Senaste lydelse, se SFS 1958: 619—621.

vid promemorian fogade textutkastet samt till den nya tulltaxeförordningen sådan den antages av riksdagen.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels godkänna de i det föregående framlagda förslagen beträffande grunderna för en utjämning av priserna på vissa jordbruksreglerade varor, vilka inom livsmedelsindustrien användes vid tillverkningen av vissa förut angivna produkter,

dels — med ändring härutinnan av Sin i statsverkspropositionen år 1960 under nionde huvudtiteln, punkt 29, gjorda hemställan — till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 120 000 000 kronor,

dels medge Kungl. Maj:t att bemyndiga statens jordbruksnämnd att i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som angivits i det föregående, ur förenämnda anslag utbetala bidrag till täckande av kostnaderna för prisutjämningsförfarandet,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts medgivande, statens jordbruksnämnd att i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som angivits i det föregående, vidtaga erforderliga regleringsåtgärder för att genomföra omförmälda förslag,

dels godkänna de i det föregående framlagda förslagen till lösning av vissa problem för jordbruket i samband med Sveriges anslutning till Europeiska frihandelssammanslutningen,

dels godkänna vad i det föregående föreslagits beträffande regleringen av skörde-skador å 1960 års skörd,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts medgivande, statens jordbruksnämnd att vidtaga erforderliga åtgärder för reglering av införseln av majsstärkelse samt lusern- och hömjöl i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i det föregående,

dels lämna utan erinran vad i det föregående anförts beträffande användningen av de medel, som influtit under regleringsåren 1956/57—1958/59 och som inflyter under regleringsåret 1960/61 genom upptagande av införselavgifter ävensom andra i samband med jordbruksregleringen influtna eller under nämnda regleringsår inflytande avgiftsmedel,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga ändringar i regle-

Kungl. Maj:ts proposition nr 153 år 1960

ringsförfattningarna på jordbrukets och fiskets områden i huvudsaklig överensstämmelse med vad som förut angivits, dels lämna utan erinran vad i övrigt i det föregående anförts.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Ulla B. Silén

Bilaga 1

Vissa uppgifter rörande livsmedelsindustriprodukter, som i konventionen
angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen
klassificeras som industrivaror

1. Choklad och konfektyrer

<i>Produktion 1957:</i> 45 606 ton — 233 milj. kr.	Ton	Beräknad utjämnings-
<i>Råvaruförbrukning:</i>		kostnad, milj. kr.
socker	23 723	8,1
glykos	5 507	2,3
fettvaror	1 253	1,2
mjölk	5 308	4,2
mjöl	828	0,2
övriga varor (smör, stärkelse, grädde)	573	0,4
		<hr/>
		Summa 16,4

2. Käk och wafers

<i>Produktion 1957:</i> 8 933 ton — 32 milj. kr.	Ton	Beräknad utjämnings-
<i>Råvaruförbrukning (beräknad):</i>		kostnad, milj. kr.
mjöl	6 300	1,5
socker	1 900	1,0
fettvaror	1 300	1,1
mjölk	190	0,2
övriga varor	140	0,0
		<hr/>
		Summa 3,8

3. Läskedrycker och maltdrycker

<i>Produktion 1957:</i> 434 milj. l. — 245 milj. kr.	Ton	Beräknad utjämnings-
<i>Råvaruförbrukning:</i>		kostnad, milj. kr.
socker	15 750	8,4
malt	30 000	4,0
		<hr/>
		Summa 12,4

4. Soppor, såser och senap

<i>Produktion 1957:</i> 12 269 ton — 46 milj. kr.	Ton	Beräknad utjämnings-
<i>Råvaruförbrukning (beräknad):</i>		kostnad, milj. kr.
fettvaror	1 600	1,5
kött	500	0,8
ägg	420	0,3
socker	1 600	0,9
		<hr/>
		Summa 3,5

5. Fiskkonserver

<i>Produktion 1957:</i> 20 317 ton — 75 milj. kr.	Ton	Beräknad utjämnings-
<i>Råvaruförbrukning (beräknad)¹:</i>		kostnad, milj. kr.
socker	2 000	1,1
fettvaror	700	0,7
mjölk	1 000	0,2
övrigt (smör, stärkelse)	150	0,1
		<hr/>
		Summa 2,1

¹ Fiskråvara ej inkluderad.

6. Sammanfattning av de beräknade bruttokostnaderna för råvaruutjämnning till »världsmarknadspriser» (milj. kr.)

Råvara	Choklad och konfektyrer	Käx och wafers	Läske- och malt-drycker	Soppor, såser och senap	Fisk-konserver	Totalt
Socker	8,1	1,0	8,4	0,9	1,1	19,5
Glykos	2,3	—	—	—	—	2,3
Fettvaror	1,2	1,1	—	1,5	0,7	4,5
Mjöl	0,2	1,5	—	—	—	1,7
Mjölk	4,2	0,2	—	—	0,2	4,6
Malt	—	—	4,0	—	—	4,0
Övriga (ägg, kött, smör, stärkelse, grädde)	0,4	0,0	—	1,1	0,1	1,6
Sammanlagd utjämningskostnad	16,4	3,8	12,4	3,5	2,1	38,2

Bilaga 2

1. Tablå över kostnadsfördyringen för choklad- och konfektyrindustrin till följd av jordbruksregleringen

Tull-taxenr	Produkt	Råvaru-åtgång för framställning av 100 kg färdigvara, kg	Kostnad för vidstående råvaror (kr. för 100 kg)	Färdigvarans pris ab fabrik (kr. för 100 kg)	Råvarukostnad i % av priset på färdigvaran	Kostnadsfördyring till följd av jordbruksregleringen		Nu gällande tull på färdigvaran
						kr. per 100 kg	% av färdigvarans pris ¹	
a	b	c	d	e	f	g	h	
18.06	Blockchoklad, ljus ..	61	118	513	23	37	7,8	20 % av värdet
»	Blockchoklad mörk	47	51	480	11	17	3,7	»
»	Ofylld mjölkchoklad	66	137	612	22	44	7,7	»
»	Ofylld mörk choklad	50	46	595	8	17	3,0	»
»	Fyllda choklad	83	114	533	21	42	8,6	»
»	Praliner	70	73	607	12	27	4,7	»
»	Chokladöverdragen kola	95	143	499	29	47	10,4	»
17.04	Tabletter och pastiller	79	75	528	14	28	5,6	»
»	Tuggummi	85	79	604	13	30	5,2	»
»	Dragéer	101	106	307	35	38	14,1	»
»	Fyllda karameller ..	104	109	358	30	40	12,6	»
»	Ofyllda karameller ..	107	101	288	35	39	15,7	»
»	Kola utan chokladöverdrag	107	157	405	39	51	14,4	»
»	Lakritsvaror	82	73	295	25	26	9,7	»
»	Marsipan o. mandel-massa	58	53	527	10	20	3,9	»
»	Marmelad i skivor el. bitar	87	84	418	20	32	8,3	»
»	Skumartiklar	101	93	399	23	36	9,9	»
»	Geléartiklar	87	82	336	24	32	10,5	»

¹ = $\frac{\text{kol. f}}{(\text{kol. d} - \text{kol. f}) 100}$

(Forts. Bilaga 2)

2. Tablå över kostnadsfördyringen för käckindustrien till följd av jordbruksregleringen

Tull- taxe- nr	Produkt	Råvaru- åtgång för fram- ställning av 100 kg färdig- vara, kg	Kost- nad för vid- stående råva- ror, kr.	Färdig- varor- nas pris ab fa- brik (kr. för 100 kg)	Råvaru- kostnad i % av priset på färdig- varan	Kostnadsfördy- ring till följd av jordbruksregle- ringen		Nu gäl- lande tull på färdig- varan
						kr. per 100 kg	% av färdig- varans pris ¹	
a		b	c	d	e	f	g	h
19.08	Dessertkäk (smörgås- käk)	115	117	342	34	40	13,2	15 % av värdet
»	Chokladkäk	95	101	574	18	33	6,1	20 % av värdet
»	Andra käk	114	149	340	44	49	16,8	20 % av värdet
»	Wafers, innehållande mer än 20 % fett..	121	192	391	49	64	19,6	(76:07) ²

kol. f

¹ = $\frac{\text{kol. f}}{(\text{kol. d} - \text{kol. f})} 100$

² Wafers, innehållande mer än 20 % fett omfattas av fettvaruregleringen och är belagda dels med en införselavgift om 14.70 kr. per 100 kg, dels med avgifter motsvarande gällande införsel- och regleringsavgift på i produkten ingående fett samt avgifter motsvarande gällande införselavgifter på i produkten ingående jordbruksreglerade varor, dels slutligen avgift motsvarande gällande varuskatt på i produkten ingående socker. Man kan således säga, att wafers erhåller full kompensation för råvarufördyringen, sådan den beräknats enligt ovanstående kalkyl, och härutöver har ett manufaktureringsskydd på 14.70 kr. per 100 kg.

(Forts. Bilaga 2)

3. Tablå över kostnadsfördringen för bryggeri- och läskedrycksindustrin till följd av jordbruksregleringen

Tull- Produkt taxe- nr	Råvaru- åtgång för fram- ställning av 100 l färdig- vara, kg	Kostnad för vid- stående råvaror, kr.	Färdig- varor- nas pris ab fabrik (kr. för 100 l)	Råvaru- kostnad i % av priset på färdig- varan	Kostnadsfördy- ring till följd av jordbruks- regleringen		Nu gällande tull på färdig- varan			Total produk- tion 1958 ¹ av färdig- varan 1'000 l	Jord- bruks- råvaror
					kr. per 100 l	% av färdig- varans pris ²	finans- tull kr. per 100 l	skydds- tull kr. per 100 l	S: a		
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
22.02 Söta läskedrycker	8,8	9,70	42	23,1	4,77	12,8	35 ³	—	35	163 902 ⁴	Socker Malt
22.03 Lättöl, färskt	5,9	4,60	26	17,7	0,77	13,1	—	—	—	50 345	
» Lättöl, lagrat	8,2	6,40	39	16,4	1,07	2,8	12	10	22	25 035	»
» Öl (klass II).....	12,3	9,59	42	22,8	1,60	4,0	48	12	60	192 870	»
» Starköl	18,9	14,74	68	21,7	2,46	3,8	141	18	159	9 458	»

¹ Avser för maltdrycker verksamhetsåret 1/10 1957—30/9 1958.
kol. f

² = $\frac{\text{kol. d} - \text{kol. f}}{100}$

³ Därav produktskatt 33: — och sockerskatt 2: — (20 öre/kg)

⁴ Totalproduktionen inklusive mineralvatten är 201 899 000 l.

(Forts. Bilaga 2)

4. Tablå över kostnadsfördyringen vid tillverkning av säser, soppor och senap till följd av jordbruksregleringen

Tull-taxenr	Produkt	Råvaru-åtgång för framställning av 100 kg färdigvara, kg	Kostnad för vidstående råvaror, kr.	Färdigvarornas pris ab fabrikk (kr. för 100 kg)	Råvarukostnad i % av priset på färdigvaran	Kostnadsfördyring till följd av jordbruksregleringen		Nu gällande tull på färdigvaran
						kr. per 100 kg	% av färdigvarans pris ¹	
a	b	b	d	e	f	g	h ¹	
21.03	Beredd senap	21	35	305	11	14	4,8	15 % av värdet
21.04	Majonnäs ..	103	300	570	53	95	20,0	(102:45) ²
	» Tomatket-chup	20	22	200	11	11	5,8	15 % av värdet
21.05	Nyponsoppa	30	33	245	13	16	7,0	15 % »
	» Blåbärssoppa	45	50	300	17	24	8,7	15 % »
	» Köttsocka ..	20	120	320	38	23	7,7	20 % »

$$^1 = \frac{\text{kol. f}}{(\text{kol. d} - \text{kol. f}) 100}$$

² Majonnäs omfattas av fettvaruregleringen och belägges *dels* med en införselavgift om 7.35 kr. per 100 kg, *dels* med avgifter motsvarande gällande införsel- och regleringsavgift på i produkten ingående fett samt avgifter motsvarande gällande införselavgifter på i produkten ingående jordbruksreglerade varor, *dels* slutligen avgift motsvarande gällande varuskatt på i produkten ingående socker. Man kan sålunda säga, att majonnäs erhåller full kompensation för råvarufördyringen sådan den beräknats enligt ovanstående kalkyl och härutöver har ett manu-faktureringskydd på 7.35 kr. per 100 kg.

Bilaga 3

1. Förändring i skattebelastningen för olika choklad- och konfektyrvaror, om det av statens jordbruksnämnd föreslagna systemet genomföres

Produkt	Pris ab fabrik (öre/kg)	Kostnads- fördyring (öre/kg)	Nuvarande skattebelastning (65 % av vär- det enl. kol. b)	Föreslagen skatte- belastning brutto (65 (kol. b—kol. c)	Föreslagen skattebe- lastning netto (kol. e— återbäring enl. kol. c)	Ökning (+) resp. minskning (—) öre/ kg av nettoskatte- belastningen (kol. f—kol. d)
				100 + 50		
a	b	c	d	e	f	g
Blockchoklad, ljus	513	37	333	359	322	- 11
Blockchoklad, mörk	480	17	312	351	334	+ 22
Ofylld mjölkchoklad ..	612	44	398	419	375	- 23
Ofylld mörk choklad	595	17	387	426	409	+ 22
Fylld choklad	533	42	346	369	327	- 19
Praliner	607	27	395	427	400	+ 5
Chokladöverdragen kola	499	47	324	344	297	- 27
Tabletter och pastiljer, dragéerade	406	39	264	289	250	- 14
Tabletter och pastiljer, med gummi	569	24	370	404	380	+ 10
Tuggummi	604	30	393	423	393	± 0
Dragéer	307	38	200	225	187	- 13
Fyllda karameller	358	40	233	257	217	- 16
Ofyllda karameller	288	39	187	212	173	- 14
Kola utan chokladöverdrag	405	51	263	280	229	- 34
Pressad lakrits	280	24	182	216	192	+ 10
Lakritskonfekt	255	32	166	194	162	+ 5
Marmelad i skivor eller bitar	418	32	272	301	269	- 3
Skumartiklar	399	36	259	286	250	- 9
Geléartiklar	336	32	218	248	216	- 2

(Forts. Bilaga 3)

2. Jämförande sammanställning utvisande förändringarna i konsumentriktpriiser m. m. vid genomförande av jordbruksnämndens förslag

	Svenska varor		Importvaror	
	genomsnitt kr. per kg		genomsnitt kr. per kg	
	nu	efter 30/6—60	nu	efter 30/6—60
Tull.....			0,56	0,22
Lägsta pris	4,13	4,13	3,40	3,06
Avgår kompensation		- 0,35		
Nytt lägsta pris		3,78		
Varuskatt, 65 %.....	+ 2,69	+ 2,46	+ 2,21	+ 1,99
Utjämningskatt, 50 öre/kg.....		+ 0,50		+ 0,50
Lägsta pris inklusive skatter	6,82	6,74	5,61	5,55
Handelspålägg, ca 60 % resp. 70 % ..	+ 4,09	+ 4,04	+ 3,93	+ 3,89
Konsumentriktpriis (exklusive allmän varuskatt)	10,91	10,78	9,54	9,44

(Forts. Bilaga 3)

3. Jämförelse mellan nuvarande system och jordbruksnämndens förslag med avseende på vissa importerade produkter

	Karameller och lakritsvaror kr. per kg		Billigaste lakritskonfekt kr. per kg		Choklad kr. per kg		Genomsnitt (vägt), kr. per kg	
	nu	efter 30/6—60	nu	efter 30/6—60	nu	efter 30/6—60	nu	efter 30/6—60
Lägsta pris	3,10	2,80	1,98	1,77	6,00	5,41	3,40	3,06
Varuskatt, 65 %.....	+ 2,02	+ 1,82	+ 1,29	+ 1,15	+ 3,90	+ 3,52	+ 2,21	+ 1,99
Utjämningskatt		+ 0,50		+ 0,50		+ 0,50		+ 0,50
Lägsta pris inklusive skatter	5,12	5,12	3,27	3,42	9,90	9,43	5,61	5,55
Handelspålägg, 70 %..	+ 3,58	+ 3,58	+ 2,29	+ 2,39	+ 6,93	+ 6,60	+ 3,93	+ 3,89
Konsumentriktpriis (exklusive allmän varuskatt)	8,70	8,70	5,56	5,81	16,83	16,03	9,54	9,44
Cif-värde	2,48		1,63		4,90		2,80	
Tull.....	0,50	0,20	0,35	0,14	0,98	0,39	0,56	0,22

4. Jämförelse mellan nuvarande system och jordbruksnämndens förslag vad beträffar vissa i Sverige producerade chokladvaror och konfektyrer

	Nu kr. per kg	Efter 30/6 1960 kr. per kg
<i>A. Mörk chokladkaka, märkesvara</i>		
Lägsta pris	6,69	6,69
Avgår kompensation		- 0,17
Nytt lägsta pris		6,52
Varuskatt, 65 %	+ 4,34	+ 4,24
Utjämningskatt		+ 0,50
Lägsta pris inklusive skatter	11,03	11,26
Handelspålägg, 55,38 %	+ 6,11	+ 6,06
Konsumentriktpris exklusive allmän varuskatt	17,14	17,32
<i>B. Mjölchokladkaka, märkesvara</i>		
Lägsta pris	5,91	5,91
Avgår kompensation		- 0,44
Nytt lägsta pris		5,47
Varuskatt, 65 %	+ 3,84	+ 3,56
Utjämningskatt		+ 0,50
Lägsta pris inklusive skatter	9,75	9,53
Handelspålägg, 55,40 %	+ 5,40	+ 5,28
Konsumentriktpris exklusive allmän varuskatt	15,15	14,81
<i>C. Tabletter och pastiller, märkesvaror</i>		
Lägsta pris	5,00	5,00
Avgår kompensation		- 0,30
Nytt lägsta pris		4,70
Varuskatt, 65 %	+ 3,25	+ 3,06
Utjämningskatt		+ 0,50
Lägsta pris inklusive skatter	8,25	8,26
Handelspålägg, 55,38 %	+ 4,57	+ 4,57
Konsumentriktpris exklusive allmän varuskatt	12,82	12,83
<i>D. Ofylld karamell, märkesvara</i>		
Lägsta pris	4,04	4,04
Avgår kompensation		- 0,40
Nytt lägsta pris		3,64
Varuskatt, 65 %	+ 2,63	+ 2,37
Utjämningskatt		+ 0,50
Lägsta pris inklusive skatter	6,67	6,51
Handelspålägg, 55,47 %	+ 3,70	+ 3,61
Konsumentriktpris exklusive allmän varuskatt	10,37	10,12
<i>E. Ofylld karamell, ej märkesvara</i>		
Lägsta pris	2,30	2,30
Avgår kompensation		- 0,40
Nytt lägsta pris		1,90
Varuskatt, 65 %	+ 1,50	+ 1,24
Utjämningskatt		+ 0,50
Lägsta pris inklusive skatter	3,80	3,64
Grossistpålägg, ca 25 %	+ 0,95	+ 0,91
	4,75	4,55
Detaljistpålägg, ca 43 %	+ 2,04	+ 1,96
Konsumentriktpris exklusive allmän varuskatt	6,79	6,51

Utkast

till ändringar i förordningarna 1952: 320, 1953: 372 och 374 samt
1956: 401, 402 och 403

1952: 320

8 §.

Kungl. Maj:t — — — och förtullas.

Sådant förordnande — — — eller utrustning.

Beträffande fisk, som införes under sådana omständigheter vilka för tullpliktig vara medföra tullfrihet enligt annan bestämmelse i 8 § tulltaxeförordningen än den i punkten 13 upptagna, skall icke utgå prisregleringsavgift.

1953: 372

4 §.

Stadgandet i — — — föreskriven ordning.

Ej heller skall stadgandet hava avseende å

a) vara som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana omständigheter vilka för tullpliktig vara medföra tullfrihet enligt annan bestämmelse i 8 § tulltaxeförordningen än den i punkten 13 upptagna;

b) vara som — — — inom riket.

Jordbruksnämnden äger — — — i 1 §.

6 §.

Bestämmelserna i — — — eller utrustning.

Beträffande vara, som införes under sådana omständigheter vilka för tullpliktig vara medföra tullfrihet enligt annan bestämmelse i 8 § tulltaxeförordningen än den i punkten 13 upptagna, skall icke utgå införselavgift.

1953: 374

4 §.

Utan hinder — — — vara utföras:

a) därest varan införts under sådana omständigheter vilka för tullpliktig vara kunna medföra tullfrihet enligt 10 § tulltaxeförordningen;

b) med fartyg — — — svensk ort;

c) under sådana förhållanden som avses i 77 § första eller femte stycket, 113 §, 115 § eller 153 § tullstadgan;

d) såsom skeppsproviant — — — inom riket.

Jordbruksnämnden äger — — — första stycket.

1956: 401

5 §.¹

Förordnande enligt — — — föreskriven ordning.

Ej heller skall sådant förordnande hava avseende å

- a) vara som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana omständigheter vilka för tullpliktig vara medföra tullfrihet enligt annan bestämmelse i 8 § tulltaxeförordningen än de i punkterna 4 och 13 upptagna;
- b) vara som — — — inom riket.

7 §.²

Bestämmelserna i — — — eller utrustning.

Beträffande vara, som införes under sådana omständigheter vilka för tullpliktig vara medföra tullfrihet enligt annan bestämmelse i 8 § tulltaxeförordningen än de i punkterna 4 och 13 upptagna, skall icke utgå införselavgift.

9 §.³

Införselavgift skall — — — öretal bortfaller.

1956: 402

5 §.⁴

Utan hinder av förordnande enligt 1 § må gods utföras:

- a) därest varan införts under sådana omständigheter vilka för tullpliktig vara kunna medföra tullfrihet enligt 10 § tulltaxeförordningen;
- b) med fartyg — — — inom riket.

1956: 403

4 §.⁵

Förordnande enligt — — — föreskriven ordning.

Ej heller skall sådant förordnande hava avseende å

- a) vara som införes under sådana omständigheter vilka för tullpliktig vara medföra tullfrihet enligt annan bestämmelse i 8 § tulltaxeförordningen än de i punkterna 4 och 13 upptagna;
 - b) vara som — — — inom riket.
- Förordnande enligt — — — egentlig gränstrafik.

7 §.⁶

Vara för — — — i allmänhet.

¹ Senaste lydelse, se 1958: 165.² Senaste lydelse, se 1958: 189.³ Senaste lydelse, se 1958: 619.⁴ Senaste lydelse, se 1959: 237.⁵ Senaste lydelse, se 1958: 166.⁶ Senaste lydelse, se 1958: 621.